

Torsdagen den 28 mars

Kl. 12.00–20.04

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 7 mars justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2018/19:123

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:123 Turkiet inför valet 2019

av Amineh Kakabaveh (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 april 2019.

Skälet till dröjsmålet är sjukdom.

Stockholm den 25 mars 2019

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2018/19:129

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:129 Sverige och den internationella feministiska kampen

av Amineh Kakabaveh (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 april 2019.

Skälet till dröjsmålet är sjukdom.

Stockholm den 25 mars 2019

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Prot. 2018/19:69
28 mars

Interpellation 2018/19:130

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:130 Iranska kvinnor
av Amineh Kakabaveh (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 april 2019.

Skälet till dröjsmålet är sjukdom.

Stockholm den 25 mars 2019

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2018/19:149

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:149 Ändringar i vattentjänstlagen
av Larry Söder (KD)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 13 maj 2019.
Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid
på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 25 mars 2019

Miljö- och energidepartementet

Isabella Lövin (MP)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Äldre frågor

§ 3 Äldre frågor

Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU13

Äldre frågor
föredrogs.

Anf. 1 ULRIKA HEINDORFF (M):

Fru talman! För mig började livet efter 100. Så sa härliga Dagny Carlsson inför sin 104-årsdag. Visst är det hoppfullt! Vi moderater vill stärka alla äldres rätt till ett gott liv oavsett om man är lika pigg som Dagny Carlsson eller inte. Äldreomsorgen ska bidra till att öka egenmakten och valfriheten.

Den demografiska utvecklingen ställer fortsatta krav på ännu högre kvalitet och kontinuitet. Patienter och anhöriga ska kunna känna sig trygga. Det gäller inte minst de mest sjuka äldre och alla med kroniska sjukdomar.

Innan jag går in på Moderaternas ställningstaganden i betänkande 13 vill jag bara rekapitulera en debatt vi hade här i kammaren i slutet av november, nämligen den om framtidens äldreomsorg. Jag tryckte då på de nationella målen för äldrepolitiken. Repetition är som bekant kunskapens moder, så jag tänkte upprepa dem nu.

Det handlar om möjligheter till ett aktivt liv och till inflytande både i samhället och över sin vardag. Det handlar om att kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende. Det handlar om att äldre ska bemötas med respekt och ha god tillgång till vård och omsorg. Låt oss påminna varandra om dessa mål och ha dem för ögonen när vi fattar beslut!

För tio dagar sedan kom Socialstyrelsens årliga rapport *Vård och omsorg om äldre – Lägesrapport 2019*. Här beskrivs nuläget i vård och omsorg för personer som är 65 år och äldre. Några av de punkter som vi moderater kommer att titta vidare på och djupdyka i är den psykiska ohälsan, hur vi kan prioritera det förebyggande arbetet ännu mer och hur arbetet med samordnad individuell plan, SIP, kan stärkas.

Fru talman! I dag debatterar vi socialutskottets betänkande 13. I betänkandet finns 28 reservationer, varav 7 är Moderaternas. Vi står såklart bakom alla våra motioner, men vi kommer att yrka bifall till två av reservationerna, nämligen reservation 5 om kvalitet och tillsyn och reservation 12 om äldres inflytande och valfrihet.

I dag vill jag särskilt lyfta fram kvalitetskrav, goda exempel och valfrihet.

Vi kan börja med kvaliteten i äldreomsorgen, för den är oerhört grundläggande och viktig. Vi moderater anser att det är viktigt att förbättra äldreomsorgens samlade kvalitet i hela landet. Vi vill därför fastställa ett par nationella kvalitetskrav för äldreomsorgens verksamheter som vid en samlad bedömning ska spegla äldreomsorgens kvalitet.

Någon här inne tänker kanske att kvalitet kan vara olika för olika personer. Och visst är det så. Men om man tar fram kvalitetskrav med utgångspunkt i de nationella målen, som jag nämnde tidigare, och om det görs tillsammans med myndigheter och professionen i äldreomsorgen är jag och Moderaterna helt övertygade om att vi kan sätta upp relevanta och bra kvalitetsmål.

Den andra punkten jag vill lyfta är goda exempel. Vi vet att det görs mycket gott i äldreomsorgen i hela landet varje dag. Det finns fantastisk vårdpersonal som varje dag gör skillnad för äldre. Men det är ett stort problem att det ser olika ut beroende på vilken stad eller vilken region man bor i. Vi moderater vill därför ge Myndigheten för vård- och omsorgsanalys i uppdrag att sammanställa, analysera och sprida goda exempel. Här behövs ett systematiskt arbete.

Fru talman! Som moderat behöver jag knappast övertyga någon här inne om att vi tycker att egenmakt och valfrihet är viktigt, så även inom äldreomsorgen. Det är den tredje och sista punkten jag vill lyfta.

I Alliansens reformagenda fastslog vi moderater tillsammans med övriga allianspartier att såväl patienter som medarbetare främjas av att det finns en mångfald och en valfrihet inom välfärden. Valfrihet ger varje patient möjlighet att välja. Men det ger också medarbetare möjligheter att välja, att utvecklas, att specialisera sig och att få utökat ansvar och bättre löneutveckling.

Vem som är huvudman för välfärden är inte det viktigaste för oss moderater, utan det handlar om kvalitet, resultat och patientnöjdhet. Därför vill vi att valfriheten ska utvecklas och inte avvecklas, bland annat genom att möjliggöra för patienten att välja specialiserad slutenvård och genom att införa vårdval för seniorvård. Det senare underlättar för äldre, inte

minst för dem med omfattande vårdbehov, och det blir en mer sammanhållen vård.

Låt oss därför hoppas att vi alla kan stämma in i Dagny Carlssons ord om att livet börjar vid 100, och låt oss fatta beslut som underlättar att det blir just så!

(Applåder)

Anf. 2 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! En av Sverigedemokraternas mest prioriterade frågor rör våra äldre, som under lång tid har fått stå tillbaka och fått möta ständiga försämringar i sin vardag. Det är hög tid att deras ställning i vårt samhälle stärks betydligt.

Sverigedemokraterna har i betänkande SoU13 en mängd yrkanden och reservationer. Vi står givetvis bakom allihop, men i dag yrkar jag bifall till våra reservationer 1 och 22.

Fru talman! Vi ska bemöta våra äldre med vördnad och respekt, och vi ska givetvis erbjuda den bästa omsorg vi kan. Därför föreslår vi en ny rättighetslag, en äldreomsorgslag, och har givit regeringen i uppdrag att utreda hur en sådan kan se ut.

Vi tycker att skrivningen ”en skälig levnadsnivå” ska ändras till ”goda levnadsvillkor”. Givetvis räcker det inte att sätta gränsen vid att äldre bara ska ha en skälig levnadsnivå; vi måste värdera våra äldre högre än så. Det ska aldrig finnas någon tvekan från vare sig den omsorgsbehövande eller de närmaste när det gäller vad de kan förvänta sig och faktiskt kräva av oss alla.

Fru talman! Ett stort problem i dagens samhälle är detta att vara eller känna sig ensam. Ensamhet drabbar inte minst våra äldre. Att känna meningsfullhet är en viktig del av en människas välbefinnande. Det handlar om att skapa förutsättningar för det som ger livsmod, livsglädje och en känsla av sammanhang. Ensamhet innebär en kronisk stress som tar sig fysiska uttryck såsom att matlusten minskar, vilket kan leda till undernäring. Risken för kärlekkramp, hjärtinfarkt och stroke ökar.

Vi måste ta krafttag mot den skadliga ensamheten och väga in detta när olika politiska beslut ska fattas. Storbritannien har tagit detta på stort allvar. Där har man utformat en strategi mot ensamhet och utsett en ensamhetsminister. Vi ska givetvis inte vara sämre i Sverige.

Vi måste skapa en förändring av hur man ser på individualismen och de sociala nätverkens betydelse. Synen på familjens starka roll och gemenskap i sammanhanget ska inte förringas, utan i stället lyftas upp i debatten. Partner och makar ska aldrig tvingas isär för att endast den ena av dem behöver omsorg på ett boende. Samhället måste hysa största respekt för exempelvis dem som har bott tillsammans ett helt liv eller dem som lovat varandra evig kärlek tills döden skiljer dem åt.

Fru talman! För närvarande råder det brist på yrkesutbildad personal inom vård och omsorg av äldre personer. Denna brist förväntas kraftigt öka de kommande åren. Ett sätt att göra undersköterskeyrket mer attraktivt kan vara våra förslag om att undersköterskeyrket ska bli ett legitimationsyrke med goda utvecklingsmöjligheter. Vi anser inte att snabbutbildning av undersköterskor är rätt väg att gå. Flera är de omsorgs- och vårdinstanser som vittnar om att kunskapen hos många nyutbildade är alldeles för låg.

IVO har pekat ut dåliga kunskaper i svenska språket hos hemtjänstpersonal som ett riskområde som kan leda till kvalitetsproblem, felaktigt utförd omsorg och i värsta fall rena vårdskador. Att personal kan förstå och göra sig förstådd är givetvis oerhört viktigt för alla som behöver vård och omsorg, inte minst för en gammal människa som kanske drabbats av en demenssjukdom eller nedsatt hörsel. Kollegor och anhöriga ska också känna sig trygga med att kommunikationen fungerar.

Fru talman! Sverigedemokraterna verkar för att lagen om valfrihet, LOV, implementeras i alla kommuner. Lagen om valfrihet möjliggör för den äldre, kanske med hjälp av sina närmaste, att välja den utförare av hemtjänst som passar bäst. Det är de som vet vilken omsorg som passar och vilka behov och önskningsar den äldre har.

Vid upphandling av entreprenad inom äldreomsorgen ska kvalitet alltid gå före pris. Vi stöder KD:s begäran om ett tillkännagivande om införande av generell tillståndsplikt. Alla aktörer måste ges lika förutsättningar för att valfrihetssystemet ska fungera. Flertalet av de privata aktörerna är mindre företag med begränsade intäkter, och då kan kostnaden för tillståndsprövning vara orimligt hög. Vi delar därför reservation 7 i det konservativa blocket SD-KD-M.

Anf. 3 SOFIA NILSSON (C):

Fru talman! I Sverige och i debatten om äldre borde vi prata mer om det goda åldrandet – att åldras i trygghet med bibehållet oberoende och med tillgång till god vård och omsorg när det behövs.

Någonstans tror jag det är så man vill uppleva sitt åldrande. Men riktigt så beskriver inte äldre sitt åldrande i dag.

De orosmoln som många äldre ser inför sin ålderdom handlar främst om ensamhet, förlorad egenmakt och minskad självständighet. För att avvärja dessa farhågor och möta nya förväntningar och behov behöver vi ta nya grepp.

I Sverige finns i dag över 2 miljoner människor över 65 år. Samtidigt lever vi allt längre, och åldersgruppen över 80 år växer stadigt. År 2050 beräknas antalet 85-åringar och äldre ha fördubblats jämfört med i dag. Det kommer att ställa nya krav på välfärden, som ställs inför stora utmaningar.

De senaste åren har vårdköerna vuxit, och många får vänta alltför länge på att få vård. Samtidigt som allt färre äldre har en fast vårdkontakt är det även äldre som får vänta längst på akutmottagningarna. Många äldre, inte minst ensamstående kvinnor, lever i ekonomisk utsatthet till följd av våra låga pensioner. Äldre personer som vill fortsätta att arbeta längre upp i åren kan inte göra det på grund av stelbenta regler och åldersdiskriminering.

Fru talman! Så här kan vi inte ha det!

Vad är det då vi behöver göra? Vi får inte fastna i att bara prata om vård och omsorg, om biståndsbedömningar och om insatser. Dessa områden är självklart väldigt viktiga, men vi får inte glömma det där andra, det som handlar om vardagen, livet och hälsan.

För ett par år sedan var jag med och arbetade fram en strategi för det goda åldrandet i min hemkommun. De intervjuer som vi då gjorde har verkligen etsat sig fast i mitt minne som goda och lärorika samtal och kunskaper. Det som var intressant var att det fanns likheter i allas berättelser

och tankar om hur de ville ha det. Likheten bestod i att de ville styra sitt eget liv, att de ville välja själva och att de ville känna delaktighet och trygghet i sin vardag. Detta har jag tagit fasta på, och det är värden som präglar den politik som jag och Centerpartiet driver.

Jag tror att arbetet med att skapa ett hälsosamt åldrande och öka känslan av egenmakt och delaktighet i samhället behöver få än mer fokus. Insatserna som vi erbjuder måste i högre grad utgå från individen och dennes anhöriga och öka den upplevda livskvaliteten för den enskilde. Vilka är vi som politiker att besluta och bestämma om du ska ha trygghetslarm eller inte på grund av att du upplever otrygghet?

Att känna sig behövd, vara delaktig i samhället och stärka sina sinnen genom att lära nytt är en annan viktig del i att främja och bevara hälsa. Att vara aktiv i ideella organisationer, att vara engagerad i frivilligverksamheter och att vara klassmorfar eller klassfarmor i en grundskola är exempel på aktiviteter där man både är behövd och utgör en viktig samhällsresurs. Här utgör civilsamhället en fantastisk källa till glädje och nytta. Att stärka civilsamhällets roll och uppgift är därför till gagn för många.

Kunskaperna om hur god hälsa kan främjas finns, men de används inte fullt ut. Detta är ett område där det saknas nationell samordning.

Att bygga ut och stärka den uppsökande verksamheten har visat sig vara ett effektivt sätt att främja hälsa hos äldre. Det handlar om uppsökande verksamhet i hemmet som fokuserar på information om matvanor, motion, sociala aktiviteter och stöd för att förebygga fallskador, allt för att stödja det friska och bevara hälsan.

Den andra delen i det som gäller livet och vardagen handlar om vikten av att få välja eller välja bort. Valfriheten och människans egen frihet har varit och är en vattendelare i svensk politik. För mig som centerpartist är det en självklarhet att du som äldre ska få välja. Valfriheten i fråga om var jag ska bo, vem som ska komma hem till mig när jag behöver hjälp och vilken vårdcentral som jag vill gå till är central. Därför är det viktigt att lagen om valfrihet fortsätter att utvecklas och breddas.

När vi kommer till vård och omsorg och upplevelsen av den finns det mycket att säga, men jag väljer att lyfta några delar som är extra viktiga att få upp till diskussion.

Tänk dig att du som 85-åring med en rad olika sjukdomar får träffa olika läkare varje gång du kommer till din vårdcentral. Vid varje tillfälle ska ni gå igenom din historia, och varje gång ska läkaren sätta sig in i din situation. Det hör ju vem som helst att det inte är hållbart. Därför är en väl utbyggd och tillgänglig primärvård med en fast läkarkontakt grunden för en fungerande sjukvård.

Primärvården är den vård som finns närmast människor och ska vara patientens väg in i sjukvården. Det är den sammanhållande länken i vårdkedjan. Om vi ska kunna stärka primärvården och ge fler människor en fast läkarkontakt krävs att fler läkare vill arbeta där. Därför måste vi höja attraktiviteten för att arbeta i primärvården.

Centerpartiet vill att läkare ska få möjlighet att driva egna verksamheter i liten skala. Primärvården ska kunna bestå av både större vårdcentraler och mindre mottagningar med bara *en* läkare och *en* sjuksköterska. På så sätt ökar vi även förutsättningarna för att bedriva vård i de mer glest befolkade delarna av landet.

Men vi behöver även göra mer för att man ska få rätt vård i rätt tid. Under den senaste mandatperioden har regeringen stått vid sidan om och sett på när vårdköerna har växt sig allt längre. Detta drabbar i stor utsträckning våra äldre och multisjuka. Att få tid till specialistvården, till operationen man behöver eller för att få träffa sin läkare och prata om sin kroniska sjukdom är oerhört viktigt. Det är en fråga om patientsäkerhet men också en fråga om trygghet. Därför var det viktigt för oss att vi fick igenom kömiljarden i januariavtalet. Under Alliansens tid såg vi att den faktiskt fungerade och hade effekt.

En annan del som rör just trygghetsfrågan är tillgången till teknik och möjligheten till digitala tjänster och vård i hemmet. Ju längre tiden går, desto mer teknikvana äldre får vi. Detta öppnar enorma möjligheter att effektivisera och förbättra vården. Men det öppnar även väldigt stora möjligheter för våra äldre att behålla sin självständighet, integritet och kontroll över sin vardag.

Tekniken kan även möjliggöra för äldre med kroniska sjukdomar att lättare ha kontakt med sin läkare. I stället för att kanske åka många mil kan du via länk hemma, med ett provtagningskit och en kamera, ha direktkontakt med din läkare.

Fru talman! Vi måste möta framtidens utmaningar med öppna sinnen och med fokus på individens behov. Genom att satsa på de delar som jag har talat om i mitt anförande i dag tror jag att vi kan lägga grunden för det goda åldrandet i hela landet.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till punkt 9 om äldres inflytande och valfrihet i utskottets förslag.

Anf. 4 MICHAEL ANEFUR (KD):

Fru talman! Alla blir vi äldre om vi får vara friska och ha hälsan. För en del blir åren efter pensionen kreativa och spännande och ger möjlighet att göra allt det man inte hunnit med innan. Många får tid att umgås mer med familj och vänner och kanske njuta av livets efterrätt som stavas barnbarn. Dessutom kan man nu passa på att arbeta lite längre eftersom KD-M-budgeten innebär att den särskilda löneskatten för pensionärer tas bort.

Men många, alldeles för många, äldre hamnar i en situation som är betydligt mörkare och svårare. Alla våra politiska beslut måste därför inriktas på att göra det bättre för dem som inte har det så bra och framför allt för dem som har det allra sämst.

Fru talman! Dagens äldre är annorlunda än gårdagens, och morgondagens äldre kommer att vara annorlunda än dagens. När mina far- och morföräldrar blev äldre var de i princip utslitna i kroppen efter ett långt arbetsliv. De blev heller inte så gamla som vi blir i dag. De kunde inte ha samma krav på service och omvårdnad som vi har i dag, för att inte tala om hur det kommer att bli i morgon.

Den gamla tidens åldringsvård var i vårt perspektiv undermålig. Man får säga, fru talman, att utvecklingen definitivt har gått åt rätt håll. Borta är fattigstugorna, borta är ålderdomshemmen med sovsalar och borta är bristen på mat och omvårdnad. I dag har de flesta äldre ett bra boende och bra tillgång till mat, sjukvård och medicin.

Men även om vi har lyckats väl med det materiella drabbas många äldre av depressioner och ångestkänslor. Man känner sig otrygg, man känner sig inte behövd och man kanske känner sig bortglömd. Mitt i det materiella välståndet verkar själva människan ha blivit bortglömd. Vi kan finna förklaringar och ursäkter till både det ena och det andra. Familj och släkt bor inte nära varandra längre, utan det är i stället snarast ett undantag. Barnen flyttar långt bort, kontakten blir mer sporadisk och även om telefonen finns ringer den inte så ofta längre. De gamla vännerna som man har gemensamma minnen med försvinner en efter en – de blir sjuka och dör. Känslan av sammanhang minskar hela tiden. Även om man bor bra är det ibland ekande tomt i bostaden. Även om maten levereras hem är det inte så himla trivsamt att alltid äta själv – och det blir verkligen inte bättre om maten levereras veckovis i kartonger som ska värmas i mikrovågsugnen. Det främjar inget.

Mitt i allt det goda arbete som gjorts, och görs, hamnar alltför många äldre i ofrivillig ensamhet. Det är nu hög tid att vi orkar se bortom det materiella och ser hela människans behov som social varelse.

Fru talman! För att äldre ska få möjlighet till ett liv fullt ut krävs ytterligare insatser. Det kräver ett tänkande bortom kronor och ören och bortom system och effektiviseringar – ett tänkande som faktiskt ser till hela människan. Inga prylar i världen kan ersätta vänskap och närhet mellan människor, och ändå saknar många äldre just det.

Vi kristdemokrater vet att staten och det offentliga inte kan lösa alla problem. Vi vet att samhället är mycket större än staten och det offentliga. Därför vill vi stimulera den ideella sektorns arbete. Det kan handla om vänskapsgrupper, besöksgrupper, ledsagargrupper eller om att bara äta lunch eller middag ihop. Eller varför inte gå på en promenad eller bara sitta ned och prata en stund? Detta, som är så viktigt, kommer aldrig att kunna ske enbart genom offentliga insatser utan sker genom relationer människor emellan och på frivillig grund.

I KD-M-budgeten avsatte vi 20 miljoner kronor till den ideella sektorn för att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre. Jag frågade här i kammaren socialministern hur det har gått. Har organisationerna fått del av pengarna? Tyvärr var svaret nekande. Trots att vi i riksdagen har beslutat om det här har regeringen inte genomfört det. Tyvärr är det här inte det enda exemplet, utan det ser ut så på ett antal områden. Detta är inte i första hand ett bekymmer för oss i riksdagen, utan det är ett stort bekymmer för dem som inte fick resurserna för att motverka äldres ensamhet.

Fru talman! Under valrörelsen var alla partier överens om att äldre var en viktig väljargrupp. Det var viktigt att deras villkor skulle bli bättre. Nu är frågan: Är intresset lika stort efter valet? Den nuvarande regeringen med stöd av centerpartister och liberaler har presenterat ett dokument, det så kallade 73-punktsprogrammet. Utöver det har man en överenskommelse om att lägga fram gemensamma budgetar. Bland detta dokument 73 punkter finns det 3, jag säger 3, punkter som handlar om äldre. De handlar om pensionärsskatt, äldre-RUT och om kvalitetskrav i äldreomsorgen. Gott så, men jag anser nog att det är lite tunt, om jag ska vara ärlig. Ja, fru talman, jag tycker faktiskt att hela dokumentet är ganska tunt, men det är en annan historia.

I en äldredebatt går det inte att gå förbi frågan om personal inom hemtjänst och på äldreboenden. Prognoserna visar en brist på över 100 000 anställda i äldreomsorgen fram till 2023. Här krävs många åtgärder samtidigt: en god löneutveckling, en arbetsmiljö som uppmuntrar och gör det möjligt att vara kvar i jobbet, möjlighet att avancera inom yrket och därtill att få invandrare att utbilda sig för arbete inom äldreomsorgen. Språkkunskaper är helt avgörande för att det senare ska lyckas.

Vi som har haft möjlighet att vara nära hemtjänst och äldreboenden vet att många av dagens personal har sina rötter utanför Sverige. Min personliga erfarenhet av detta är oerhört positiv. Vi har en källa av arbetskraft som vi ska använda.

Inom hemtjänsten är snittet på antalet personal som besöker den äldre 15 på en 14-dagarsperiod. Alla inser att det är alldeles för många. Det bidrar inte till de äldres välmående och skapar inte trygghet.

Fru talman! Jag vill tro att partierna i den här kammaren alla vill äldre väl, men jag blir bekymrad när jag hör resonemang av den här typen: Det är klart att de äldre ska ha det bra. De har ju jobbat och slitit hela livet, och därför förtjänar de en bra ålderdom.

Jag tror och hoppas att man då inte menar vad man faktiskt indirekt säger, nämligen att de som inte har jobbat inte förtjänar en god ålderdom. Enligt oss kristdemokrater har alla människor ett egenvärde bara genom att finnas. Det beror inte på vad jag kan eller vad jag producerar. De som genom sjukdom eller skador inte har kunnat arbeta ska ha samma rättighet som andra till ett gott liv när de blir äldre. Som sagt, jag hoppas och tror att vi är överens om det här, men ord och deras värde är viktiga. Säger vi något tillräckligt många gånger riskerar det att bli en sanning som vi kanske inte ens ville ha.

Fru talman! Äldre frågor är Kristdemokraternas prioriterade fråga. Man kan genom att titta på hur de äldre har det i ett samhälle se om det är ett gott eller ett mindre bra samhälle. Vi vill i alla sammanhang vara med och skapa goda villkor för våra äldre. Det viktigaste är inte varifrån förslag kommer, utan det viktigaste är att förslagen leder till ett gott resultat.

Fru talman! Kristdemokraterna står självklart bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande vid den kommande voteringen yrkar jag bifall endast till reservation 23.

(Applåder)

Anf. 5 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! När jag lyssnade på tidigare talare ställde jag mig frågan: Vem är egentligen äldre? Jo, jag är äldre än alla ni som sitter i den här salen, men jag är yngre än Dagny Carlsson. Vi måste se att det här inte är en kollektiv generation. Det är individer med olika behov och olika önsningar. Vi ska inte fastna i kronologiska åldersgränser.

Liberalernas politik utgår från att människor ska vara fria att leva sina liv som de själva önskar, så länge man inte inkräktar på någon annans frihet. Det gäller 25-åringar, det gäller 50-åringar och det gäller 65-åringar. Det gäller hela livsresan. Det är vår utgångspunkt. Vi arbetar för att få bort hindrande kronologiska åldersgränser.

Det här betänkandet, som är ett motionsbetänkande, spretar. Många olika frågor tas upp. För en utomstående kan det kännas ganska oöver-skådligt.

Liberalerna har tre reservationer. Det handlar om just äldres inflytande och valfrihet. Det handlar om mat och måltider. Det är ett vitt spann mellan dem; det kan ni alla se. Sedan handlar det om våldet. Det har vi tagit upp i reservation 18, som jag yrkar bifall till.

Våld och övergrepp i nära relationer i den åsrika generationen är vad Världshälsoorganisationen kallar för ett stort, allvarligt folkhälsoproblem. Hedersvåld är allvarligt. Mäns våld mot kvinnor är också mycket allvarligt. Men medierna skriver inte med stora bokstäver om det våld som åsrika personer utsätts för i nära relationer. Jag har funderat mycket på varför.

Är det för att det inte bara är kvinnor som är utsatta? Det är väl så många män. Det skiljer på några procent. Säg att det är 16 procent av kvinnorna över 65 år, om jag tar en kronologisk åldersgräns, som utsätts och kanske 14 procent av männen. Det varierar i olika studier. Men det är i det härade.

Det är dels kvinnor som utövar våld mot sina män, dels män som utövar våld mot sina fruar eller sambor. Men det är också söner och döttrar. Det har ett annat mönster än det våld som vi ser i yngre generationer. Det passar alltså inte i bilden att det är enbart män som utövar våld. Det är också kvinnor. Det kan vara gentemot en make som har blivit dement, eller också har kvinnan själv blivit dement. Och så är det söner och döttrar som är missnöjda med sina föräldrar.

Regeringen utformade 2014 en strategi för det här. Men den gällde bara äldreomsorgen. Man måste ta ett mycket bredare grepp. Polisen, rättsväsendet och civilsamhället måste involveras mycket mer. Vi yrkar alltså på en bred handlingsplan.

Men är det krångligt, och kostar det mycket pengar? Det är bara att bygga vidare på det arbetssätt som man har på Gotland. Där har man involverat hela samhället. Man har utbildat allmänheten i vad människor ska göra om de ser våld och övergrepp som är riktade mot den åsrika generationen. Man har utbildat polisen. Man har utbildat socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Alla är involverade i det här och vet vad de ska göra om de ser våld. De ryggar inte för det och tänker att "jag vet ju inte hur jag ska bete mig här". Det vet de på Gotland. Det är faktiskt bara att omsätta det arbetssätt som man använder där i en nationell handlingsplan.

Det är en prioriterad uppgift för att den här generationen ska känna sig trygg och veta att man får hjälp och vart man kan vända sig om man utsätts. Det är klart att det tar emot för en mamma att gå polisen och anmäla sin son för att han utövar våld mot henne. Man skäms som förälder för att det har blivit på det sättet i familjen. Man ska inte skämmas. Man ska våga gå till socialtjänsten eller polisen eller be om hjälp i hälso- och sjukvården – där man ser att man kan få en bra kontakt.

Vi yrkar alltså bifall till reservation 18. Vi står naturligtvis bakom de andra reservationerna också.

De frågor som lyfts fram i det som kallas äldrepolitik är väldigt viktiga. Det är bedrövt att de hamnar i bakvattnet i förhållande till frågor som gäller lite mindre åsrika generationer.

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till socialutskottets förslag i betänkandet.

Behoven av sjukvård och äldreomsorg ökar stadigt. Det har flera talare varit inne på. Vi lever allt längre. Det är positivt. Det är vi också överens om. Men det innebär också stora utmaningar för vårt välfärdssamhälle. Mellan 2015 och 2035 väntas gruppen som är 80 år eller äldre öka med 76 procent, med cirka en halv miljon äldre, till närmare 900 000. För att klara att hålla vård och omsorg på dagens nivå krävs en omfattande expansion av äldreomsorgen, vilket flera också har varit inne på.

Jag har tittat lite på Socialstyrelsens rankningar när det gäller nöjdhet. Jag kan konstatera att nöjdheten i landet ändå ligger ganska högt. Över 80 procent är nöjda med verksamheten på särskilda boenden. Och över 90 procent är nöjda med hemtjänstens insatser. Förtroendet för personalen som kommer hem till brukarna är väldigt högt. Det ligger på 90 procent. Det kan vara ett viktigt perspektiv att ha med när man tittar på äldreomsorgen.

Under förra mandatperioden avsatte regeringen över 3 miljarder kronor för att stärka äldreomsorgen. Syftet var att återupprusta den svenska välfärden. Målet har varit att höja kvaliteten, öka tryggheten och göra äldreomsorgen mer jämlik och likvärdig i hela landet.

Fru talman! Äldreomsorgen är i behov av kompetent och utbildad personal. Då är arbetsmiljö, anställningsgrad och tillgång till kompetensutveckling avgörande, precis som många andra har varit inne på. Socialdemokraterna och regeringen vill därför avskaffa minutscheman i hemtjänsten och garantera tillsvidareanställning på heltid för alla undersköterskor som slutför vård- och omsorgsprogrammet.

Regeringen har vidare fördelat medel för kompetenshöjning av baspersonal inom äldreomsorgen. Och Socialstyrelsen har haft ett särskilt uppdrag att utveckla och sprida kompetensstödet. 65 000 personer har hittills deltagit i kompetenshöjande insatser.

Fru talman! Socialtjänstlagen är tydlig med att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att det ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Regeringen tycker därför att det är viktigt att ställa kvalitetskrav på verksamheterna och kommunerna, vilket många har varit inne på. Därför har regeringen gett Inspektionen för vård och omsorg, IVO, ökade sanktionsmöjligheter – det känner vi till. Och från den 1 januari 2019 behöver fler verksamheter tillstånd för att bedriva till exempel hemtjänst. Flera har varit inne på det också tidigare. Det är alltså redan verkställt.

I regeringens plan för framtidens äldreomsorg, den nationella kvalitetsplanen, kan man läsa att regeringen vill prioritera mer förebyggande insatser. Äldre ska till exempel kunna leva självständigt med hjälp av tekniska hjälpmedel såsom larmmattor, kameratillsyn och gps-klockor.

En annan förebyggande insats är, tycker i varje fall jag, att sätta in hjälp i rätt tid utan en större utredning av behoven. Därför ser regeringen just nu över möjligheten att det genom en förenklad biståndsbedömning ska bli enklare att få hemtjänst.

Fru talman! Flera här har varit inne på att många äldre vill bo hemma länge. Men det kan bli väldigt ensamt i lägenheten eller huset, och man kan börja längta efter gemenskap. Därför gick regeringen under hösten

2018 fram med en proposition om biståndsbedömt trygghetsboende. Riksdagen valde att ställa sig bakom förslaget – jag tror att vi i socialutskottet var helt överens. Från 2019 har Sveriges kommuner möjlighet att besluta om biståndsbedömda trygghetsboenden.

Fru talman! Vi kan dock inte bortse från att en bidragande orsak till att fler bor kvar hemma har varit bristen på platser i särskilda boenden. För att stimulera byggandet av nya boenden har regeringen därför gett ett särskilt investeringsstöd till kommuner som bygger eller tillhandahåller lägenheter till äldre.

Ett område som äldre ser som bekymmersamt är bristen på information och kommunikation från hemtjänsten. Detta kan man läsa om i Socialstyrelsens rankningar. Det finns en upplevelse av att det är svårt att vid behov få kontakt med hemtjänsten. Vi i Socialdemokraterna vill därför att en fast omsorgskontakt inom hemtjänsten ska införas för dem som har behov av hemtjänst. Man ska som gammal känna sig trygg, och man ska veta vart man ska vända sig om man har frågor till hemtjänsten.

En annan viktig fråga är att det inte ska vara dyrt att bli gammal. När omkostnader är betalda ska det fortsättningsvis finnas kvar en rimlig nivå för den äldre. Därför bör taxsystemet i fortsättningen vara progressivt och i grunden anpassat utifrån de kostnader som brukaren har för sitt boende och sin livsföring i övrigt.

Flera har varit inne på valfrihet och LOV. Vi anser att det viktigaste är att det kommunala självstyret ska få gälla. Det viktigaste med valfriheten är att kvaliteten är hög inom både privat och offentlig äldreomsorg, och brukaren ska vara i fokus. Det ska kännas tryggt att bli gammal. Det ska finnas en valfrihet att få bo hemma, i ett trygghetsboende med gemenskap eller i ett särskilt boende om man är dålig.

Till sist kan jag konstatera att utifrån ett brukarperspektiv, som jag gick igenom förut, står sig svensk äldreomsorg ändå rätt bra, fru talman. Det är dock viktigt att vi fortsätter att ta fram kvalitetsplaner för hur äldreomsorgen ska utvecklas långsiktigt. Vi måste också tänka framåt och säkra kvaliteten i den framtida äldreomsorgen. Det handlar om tryggad personalförsörjning, vilket många har varit inne på. Flexibla former för biståndsbeslut är också viktigt.

I ett starkt och tryggt samhälle, som det ska vara i Sverige, tycker jag att alla som behöver det ska få en plats i ett äldreboende. Alla ska veta att de får det stöd och den hjälp de har behov av. Vi måste investera i både kvalitet och kvantitet. Fler äldreboenden måste byggas, och innovationer inom äldreomsorg och hälsa ska anammas. På så vis klarar vi den demografiska utmaningen.

(Applåder)

Anf. 7 MICHAEL ANEFUR (KD) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till Mats Wiking om heltidstjänster inom hemtjänst. Jag tror inte att någon är emot detta. Delade turer är på många sätt ett elände. En del tycker att det kan vara bra att kunna jobba halvtid. Men väldigt många tycker inte att det är helt okej.

I min hemkommun, Kristianstad, satsade man hårt för att försöka lösa frågan. Då uppstod det lilla problemet att det hela också skulle finansieras. I grunden håller nog alla med om att en lösning vore bra. Men i min kommun, som då styrdes av Socialdemokraterna, Liberalerna och säkert något

ytterligare parti, fick man lägga ned projektet eftersom man inte kunde finansiera det.

Mats Wiking har kanske en lösning på detta. Det vore intressant att höra.

Prot. 2018/19:69

28 mars

Äldrefrågor

Anf. 8 MATS WIKING (S) replik:

Fru talman! Jag har erfarenhet av att vara kommunalpolitiker i många år, Michael Anefur. Det har väl du också? Vi i Kommunsverige kämpar rätt hårt för att skapa heltidstjänster. Det ska inte vara en kvinnofälla, och man ska kunna jobba heltid om man faktiskt vill det. Detta gäller givetvis även män, men detta är ett yrke som innehas mest av kvinnor.

Det är därför oerhört viktigt att kommuner jobbar för heltid för dem som vill ha det. Alla vill dock inte ha det. Det finns kommuner som har lyckats rätt hyfsat med att lösa det hela så att det blir ett bra utnyttjande när man går upp från 75 till 100 procent. Det har annars varit ett bekymmer när man lagt scheman. Det har utifrån schemalaggningen kanske varit bättre med 77 procent.

Vi måste dock ta hänsyn till att vi måste kunna rekrytera nya killar och tjejer till verksamheten. Då är heltid nog väldigt viktigt. Därför måste vi klara denna kostnad. Annars tappar vi personalen.

Anf. 9 MICHAEL ANEFUR (KD) replik:

Fru talman! Tack, Mats Wiking, för svaret!

Delade turer innebär att det finns en arbetsbelastning på morgonen. Under dagen är arbetsbelastningen mindre, och sedan kommer en ny topp framåt kvällen. Det är där bekymret uppstår. Vad gör man däremellan? Ska man jobba någon annanstans, eller ska man inte jobba? Ska man ha betalt för att bara finnas där?

Det låter kanske som att jag gör mig lustig, men det är inte så. I grunden håller jag med om att heltid för dem som vill ha det är jättebra. Men som gammal kommunpolitiker vet jag att allting ska betalas och finansieras. Drömmar och visioner är jättebra, men det ska också betalas. Det är där problemet uppstår. Hur säkerställer vi att vi kan göra detta?

Vi är överens om att det vore bra. Jag är något mer skeptisk till hur enkelt det är. Mats Wiking tycker att vi ska arbeta mot det, och det kan man tycka. Jag undrar dock hur vi ska finansiera det hela.

Anf. 10 MATS WIKING (S) replik:

Fru talman! Jag ser, Michael Anefur, att man i flera kommuner har lyckats att hitta en finansiering för det. Ibland får man kanske jobba på flera ställen. Så är det i min hemkommun, Trollhättan. Och personalen har förståelse för det.

Om vi ser på framtiden tänker jag att för att det ska bli en utvecklad kvalitet i verksamheten ska man kanske ha lite mer tid i olika boenden. Då kan vi stärka kvaliteten. Det blir mer tid för planering och för att kunna genomföra arbetet i verksamheten både morgon och kväll.

Det kostar förstås pengar. Regeringen är beredd att skjuta till rätt många miljarder i välfärdssatsningar för att kvaliteten ska kunna höjas inom bland annat äldreomsorgen.

Anf. 11 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Precis som Barbro sa är äldre individer. De är inget kollektiv. En del äldre har det väldigt bra ekonomiskt sett. De kan åka till Portugal och kanske dricka gott vitt vin – dock inte för mycket för det är inte bra för äldre. Andra samlar ölburkar på exempelvis Söder för att vi har ett pensionssystem som har gjort att antalet fattigpensionärer har ökat. Klass och ålder avspeglar sig. Äldre är som sagt individer.

I den uppörelse mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centern och Liberalerna som vi har kunnat ta del av finns det inte jättemycket om äldreomsorgen. De frågor som vi tillsammans har lyft upp har jag haft lite svårt att uppfatta, men det kanske kommer igen i en ändringsbudget. Vi får se hur det blir.

Själv är jag som vänsterpartist ganska orolig, som ni förstår, över att vinstjakten finns kvar inom hela välfärden och självklart även inom äldreomsorgen. Vinst inom äldreomsorgen kan man få genom att skära ned bland personalen, ge personalen dåliga scheman och dålig arbetsmiljö och så vidare. Det har Kommunal tittat på i ett antal utredningar. Man kan också se att de kommunalanställda tjänar mer, har fler arbetskamrater och trivs något bättre, vilket förstås gynnar de äldre.

Valfrihet är viktigt. Vänsterpartiet är inte emot valfrihet. Det kan vara bra ibland på sina håll. Valfrihet kan även vara vansinnigt bra om man ska fly från bolag som vanvårdar. Det har vi kunnat läsa om Vardaga, Attendo och så vidare i medierna den senaste tiden. Då är det bra med valfrihet så att man med anhörigas hjälp kan hitta något bättre. Vi vill ju, fru talman, att den personal som ska ta hand om mamma och pappa har bra arbetsvillkor, för det brukar gynna den äldre.

Sedan har vi det här med skattesänkningar och hur välfärden ska rustas. Nu ska värnskatten bort, och det gynnar personer som oss i den här salen som har en lön på ungefär 700 000 kronor om året. Specifikt gynnar det dem som tjänar 1 miljon per år. De gynnas väldigt av att värnskatten tas bort. Detta är medborgare med en inkomst som ligger två tre gånger högre än en industriarbetarlön – för att inte tala om en undersköterskas lön.

Detta sker samtidigt som sju av tio undersköterskor inom äldreomsorgen upplever att bemanningen är otillräckligt varje vecka. Av dem anser 42 procent att bemanningen är så låg att det utgör en risk för de äldre minst någon dag per vecka. Då kanske man ska rusta välfärden i stället för att sänka skatten för dem som har det absolut bäst.

Vi står också inför en otrolig bemanningskris. Man behöver rekrytera ungefär 50 000 undersköterskor och vårdbiträden till kommunerna under de kommande fyra åren. Det är en väldigt viktig fråga, och jag vill bara säga att utan dem som har invandrat till Sverige skulle äldreomsorgen inte klara sig. Där jobbar nämligen väldigt många av dem som kommit hit.

Fru talman! De besparingar och nedskärningar som har gjorts genom åren har försämrat kvaliteten. På Stockholms universitet har man studerat detta och jämfört vad som har hänt mellan 2005 och 2015. Studien bygger på enkätsvar från 1 200 undersköterskor i Sverige som jämförts med 4 400 i Danmark, Finland och Norge, och det är intressant att titta på vad som har hänt här i Sverige.

Man kan se att antalet hjälptagare som en hemtjänstanställd möter under en arbetsdag har ökat påtagligt, samtidigt som personalens handlingsutrymme och möjligheter att få stöd från kollegor, arbetsledning och så vidare har minskat. Personalen i äldreomsorgen och på äldreboenden upplever sitt arbete som betydligt mer psykiskt och fysiskt tungt och mycket mer tidspressat, något som alltså skett mellan 2005 och 2015. På det sättet får vi inte fler att jobba inom äldreomsorgen.

En annan fråga som jag tycker är väldigt allvarlig är boendesituationen för många äldre. De flesta äldre vill bo kvar hemma så länge som möjligt, men när man blir dålig, får hög ångest, oro och så vidare måste man ha rätt att flytta. Samtidigt vet vi att vi har skurit ned väldigt många platser inom hela äldreomsorgen i kommunerna och på olika äldreboenden, fru talman. Det är ungefär 20 000 platser som har rykt. Äldre ska inte behöva kriga om plats på ett boende som man får göra nu med hjälp av sina anhängorpeder, som jag har döpt dem till.

Socialstyrelsen har också påtalat att det har skett en väldig försämring när det gäller äldreboenden. Då räcker det kanske inte med att ta fram olika robotförslag som exempelvis SKL har gjort. Jag tror kanske att äldre vill bo i något slags gemenskap i stället för att ha fem robotar hemma. Vad vet jag – men jag tror att det är så.

Vi i Vänsterpartiet menar att det inte är rimligt att de äldre inte erbjuds plats på äldreboenden när de uttryckligen vill flytta. Det här är en jättefråga. Oro och otrygghet bedöms inte längre som tillräckliga skäl, utan man ska vara väldigt krasslig. Ofta är det en demensdiagnos som ska lägga grunden till det här. Detta innebär att äldreboenden blir mer av palliativa boenden än boenden där man kan umgås och ha en bra sista tid.

Om du har pengar i dag kan du dock köpa olika tjänster. Det är det samhällssystemet vi har. Jag kommer att beskriva detta genom Peje Emilsson, en person som ni säkert har hört talas om. Han är Kreabs grundare, och han är också en person som har stått bakom konceptet vinster i välfärden och drivit det stenhårt, vilket man får säga har varit väldigt lyckosamt.

Peje Emilsson har satsat och byggt någonting som heter Silver Life. Ni har kanske tittat på det. Någon av er kanske har köpt plats där, vad vet jag. Silver Life är ett all inclusive med extremt exklusiva boenden där man kan lägga till olika tjänster. Grunden är förstås våra skattepengar, det ska man veta. Vi pytsar in en del där.

Så ser kanske de omtalade visionerna och innovationerna ut från välfärdsbolagen: Det är bättre för dem som har det bäst. Men så ska vi inte ha det! Det här vill vi se mindre av i äldrepolitiken. Vad vi behöver är ett rejält lyft när det gäller hela äldrefrågan. Det handlar om resurser, boenden, sociala sammanhang – alltihop.

Med detta, fru talman, vill jag yrka avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 12 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru talman! De frågor som vi hanterar i socialutskottet berör nog varje människa i Sverige. Vi behandlar barn, vi behandlar åldersrika, vi behandlar dem som är sjuka, vi behandlar dem som behöver sjukvård och vi behandlar dem som behöver särskild hjälp genom till exempel LSS.

Därför bestämde jag mig för att mitt arbete här i utskottet måste vara väldigt interaktivt. Man måste nämligen arbeta tillsammans med och lyssna på alla människor som har sina egna berättelser att berätta. Ingen individ med sina egna behov är ju den andra lik genom hela livet.

Därför öppnade jag upp en sådan diskussion på min egen Facebooksida och fick ett ganska stort gehör där. Det här har jag verkligen tagit med mig in i denna debatt, och jag kommer att fortsätta att öppna upp alla frågor som vi diskuterar på det sättet. Jag vill säga tack till Sara Lindblom, Karin Michal, Eva Pethrus, Charlotta von Zweigbergk, Mats Lindqvist, Lena Östholm, Ingrid Löfström Berg, Lena Schildt med flera.

Vad jag summerar det här till är att nästan alla talar just om ensamhet. Jag har bott i bland annat Västafrika, och jag måste säga att Sverige är ett ganska märkligt land. Det finns en åldersdiskriminering. Vi har oerhört många ensamhushåll i Sverige. Många är väldigt ensamma, och med ensamhet kommer inte sällan depression och ångest in i bilden.

Äldre som kanske dessutom får funktionshinder på vägen – det får vi nog alla – kanske inte kan ta sig ut ur lägenheten. Jag minns när jag var ung och jobbade extra på ett snabbköp. Då kom det fram en dam och ville så gärna prata lite extra. Kanske var just jag den enda person hon pratade med den veckan. Det är väldigt sorgesamt.

Ibland bor människor hemma för länge eftersom det inte finns plats på vårdboende. Det handlar ibland om att det inte finns så mycket av mellanboenden där man kan flytta in utan att vara jättesjuk. Man kanske bara är gammal och behöver bli av med sin ensamhet.

Jag minns i min barndom att jag älskade när vi fick gå till min gammelmormor Karin Stålhammar. Hon bodde i något som då hette servicehus, och det bara myllrade av verksamhet där. Det var alltid en massa folk, och vi barn älskade att vara där. Man kunde tälja, snickra och spela biljard. Det var en massa olika möten överallt, och man kunde väva mattor och ha stora kalas. Det skulle jag vilja att alla människor kunde ha möjlighet att få flytta till.

Som Mats Wiking så förtjänstfullt sa i sitt tidigare anförande är det bra att regeringen har satsat på att man ska bygga. Nu kallar vi det i stället för trygghetsboende. Jag tänker att det motsvarar dåtidens serviceboende. Men än måste man bygga trygghetsboendena. Många kommuner har inte det. Det är bara ett fåtal kommuner som har sådana trygghetsboenden.

Det riskerar även att bli en fattigdomsfälla. Det kan kosta ganska mycket att bo på de särskilda trygghetsboendena. Det kanske bara är du som har riktigt mycket pengar som kan flytta dit. Du kanske bor ute på landsbygden själv i ett hus och inte har råd att flytta in av den anledningen, samtidigt som huset kanske skulle kunna komma en barnfamilj till godo.

Därför är jag väldigt glad att regeringen nu har gått in och gjort det möjligt att det ska vara biståndsbeslut på att man ska kunna få bidrag. Även om man inte har de ekonomiska resurserna ska man kunna flytta in där.

Sedan har vi boenden för dem som behöver lite extra mycket vård och omsorg. Min mamma bodde på ett sådant boende. Det var fantastisk personal där. Men den har det ganska tungt, och det är alldeles för lite personal. Man kanske är helt klar i huvudet och har levt självständigt i hela sitt liv, tagit hand om sig själv, och helt plötsligt kan man inte det.

Fru talman! Då ska man ha olika personer som kommer och duschar en varje dag. Det är personer som du aldrig har träffat. Det kan vara personer som ska byta din kateter. Det är olika människor som ska göra det. Det kan vara personer som kanske inte har tid eller ork att prata särskilt mycket med dig därför att det är underbemannat.

Det är samma sak inom hemtjänsten. Där kommer det olika människor. Det är människor som har klockats för att komma in i din bostad. De säger: Jag hinner inte prata med dig, för då hinner jag inte diska din disk. Det är väldigt sorgesamt.

Därför har vi gjort olika saker för detta. Vi vill ta bort klockningen av personalen och ge personalen större frihet att prata med dem som man kommer hem till. Vi har också gett 3 miljarder till äldreomsorgen under den förra mandatperioden. De är jätteviktiga för de äldre. Sist men inte minst jobbar vi med att ta bort den förfärliga pensionärsskatten som den föregående Alliansen lade på pensionärer och andra som inte arbetade genom jobbskattavdrag på jobbskatteavdrag. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 4 Riksrevisionens rapport om investeringsstödet till särskilda boenden för äldre

Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU14

Riksrevisionens rapport om investeringsstödet till särskilda boenden för äldre (skr. 2018/19:34)
föredrogs.

Anf. 13 ULRIKA HEINDORFF (M):

Fru talman! Vi ska nu diskutera socialutskottets betänkande nr 14 *Riksrevisionens rapport om investeringsstödet till särskilda boenden för äldre*. Riksrevisionen har granskat investeringsstödet 2007–2014. I september 2018 lämnades rapporten till regeringen. I det betänkande vi har framför oss behandlar vi regeringens skrivelse och nio motionsyrkanden.

Riksrevisionens granskning av det statliga investeringsstödet till särskilda boenden för äldre fick som resultat att man i rapporten säger att stödet till övervägande del inte är ändamålsenligt utformat.

Fru talman! Vi moderater anser att generella statsbidrag ska vara huvudregel när vi stöttar regioner och kommuner med statliga medel.

Efter att själv ha sysslat med regionpolitik i Region Skåne i åtta år och även i några år med kommunpolitiken kan jag vittna om de svårigheter som de riktade statsbidragen ibland kan medföra.

Det är viktigt vi har en tilltro till våra regionala och kommunala företrädare. Det är därför av största vikt att staten dels är återhållsam när det gäller nya riktade statsbidrag, dels att det tas fram en nationell strategi och plan för att få till stånd mer systematiska processer i samband med beslut om riktade statsbidrag.

*Riksrevisionens
rapport om investeringsstödet till särskilda boenden för äldre*

Fru talman! Jag vill yrka bifall till Moderaternas reservationer nr 1 och nr 3. Reservation nr 1 innebär att vi tillsammans med Centerpartiet anser att generella statsbidrag är huvudinriktningen när det gäller statsbidragen. Reservation nr 3 innebär att Moderaterna anser att regeringen ska säkerställa att investeringsstöd och statsbidrag riktade till äldreomsorgens verksamheter följs upp och utvärderas.

Anf. 14 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Som vi hörde alldeles nyss gäller detta ärende investeringsstödet till särskilda boenden för äldre. Riksrevisionen har granskat investeringsstödet till byggande av särskilda boenden för äldre åren 2007–2014.

Slutsatsen som Riksrevisionen kommer fram till är att stödet till övervägande del inte var ändamålsenligt utformat. Man har inte funnit något som pekar på att investeringsstödet var den avgörande orsaken för att byggandet av särskilt boende för äldre skulle påbörjas. Redan innan stödet infördes hade man konstaterat att det inte var investeringskostnaderna för byggandet som höll tillbaka utvecklingen av särskilt boende för äldre. Ändå infördes ett sådant investeringsstöd.

Både Boverket och Socialstyrelsen menade att det var bättre att ge stöd till själva verksamheten då den verkligt stora kostnaden uppstår i den långsiktiga driften. Riksrevisionen menar också att det inte går att fastställa nettotillgången på platser under tiden stödet fanns eftersom man inte vet hur många platser som samtidigt avvecklades.

En tredjedel av landets kommuner har inte alls tagit del av stödet då de enligt skrivelsen inte haft något behov av att bygga nya särskilda boenden. Vi anser, precis som Riksrevisionen, att det inte är bra att pengar binds upp i ett stöd som inte utnyttjas i särskilt hög grad.

Att fördela ett mer allmänt ekonomiskt stöd till kommunernas äldreomsorg, och fördela stödet utifrån antalet äldre, anser vi är en mycket bättre väg att gå. Vi anser också det är viktigt att regeringen följer upp antalet avvecklade platser. Det är någonting man inte kan se i dag.

Investeringsstödet som det ser ut i dag slår helt enkelt inte rätt. Det blev inte som det var tänkt.

Anf. 15 SOFIA NILSSON (C):

Fru talman! Syftet med investeringsstödet var att stimulera byggande av nya särskilda boenden för äldre. Syftet var gott, men resultatet blev inte riktigt vad man hade tänkt sig. Därför välkomnar jag och Centerpartiet granskningen av investeringsstödet.

Att bostäder är ett hett debatterat och omdiskuterat ämne är vi alla överens om. Bostadsbristen slår hårt mot äldre på många sätt. Att när maken eller makan har gått bort tvingas bo kvar i sitt för stora hus på grund av att det saknas bostäder i byn, på orten eller i stan leder ofta till ofrivillig ensamhet och riskerar att försämra hälsan. Nästan 30 procent i åldersgruppen 85-plus känner sig ensamma, enligt SCB:s senaste mätning.

Jag och Centerpartiet anser att vi måste göra mer för att äldre ska ha möjlighet att flytta till ett anpassat boende, i första hand trygghetsboende, när den äldre själv bedömer att det är dags. Men för denna grupp är lösningen inte fler platser i särskilda boenden. Många äldre har inte behov av heldygnsoomsorg – det är de för friska för. Men de har ett behov av boende

med gemenskapsmöjligheter, som kan erbjuda trygghet. Ofta medför ett sådant boende att flytt till ett särskilt boende kan skjutas upp.

Riksrevisionen pekar på att det har saknats och fortfarande saknas en tydlig bild av tillgången på särskilda boenden. Rapporten pekar vidare på att det vid tiden för införandet av investeringsstödet fanns många kommuner som inte rapporterade någon brist på särskilda boenden. Så hur ligger det egentligen till?

Riksrevisionen konstaterar att det är svårt att få en tydlig bild av effekterna av stödet, bland annat på grund av att det inte går att avgöra om de boenden som byggdes under tidsperioden kom till tack vare investeringsstödet. Man menar att mycket talar för att dessa boenden ändå skulle ha byggts. På så sätt har stödet snarare lett till att öka byggherrarnas vinster än till att stärka tillgången till nya bostäder.

Den bild som Riksrevisionen ger återspeglar med stor träffsäkerhet hur olika alla våra 290 kommuner ser ut. Att försöka utforma ett stöd på ett speciellt sätt i tron att det ska lösa ett problem är lite som att försöka trycka ned en stor, rund boll i ett fyrkantigt hål. Det passar liksom inte.

Vi har 290 kommuner i vårt land, med olika behov och förutsättningar. Riksrevisionen konstaterar att stödet har olika betydelse för olika kommuner eftersom de utformar äldreomsorgen på olika sätt. Och det är precis så jag och Centerpartiet vill att det ska fortsätta. Vi ska inte tvinga ned kommunerna i fyrkantiga hål. Vi ska i stället uppmuntra och välkomna olika lösningar på de behov som kommunerna faktiskt har.

Centerpartiet instämmer därför i Riksrevisionens slutsats att det vore bättre om investeringsstödet kunde omvandlas till ett mer generellt stöd till kommunernas äldreomsorg. En tidigare granskning från Riksrevisionen har också lyft problematiken kring riktade statsbidrag och deras ofta tveksamma effekter. Utöver ett generellt statsbidrag krävs också en inriktning för bostadspolitiken som präglas av färre regler och skatter som i dag bromsar byggandet.

Slutligen ställer vi oss bakom Riksrevisionens slutsats att det finns ett behov av att följa utvecklingen när det gäller särskilda boenden i kommunerna på ett bättre sätt. En tydlig bild av var behoven av nya platser finns är en förutsättning för att insatserna ska kunna ske där de gör mest nytta.

Jag yrkar med detta bifall till reservationerna nr 1 och nr 4.

Anf. 16 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Riksrevisionen har i denna rapport granskat det investeringsstöd som fanns mellan 2007 och 2014. Det var ett statsbidrag som lämnades till byggherrar som skulle bygga särskilda boenden för äldre. Riksrevisionen har undersökt om investeringsstödet var utformat på ett ändamålsenligt sätt.

Det visar sig att det finns flera indikationer på att utformningen inte var till fyllest. Det blir i rapporten också väldigt tydligt att marknaden inte kan tillgodose välfärdens behov och utmaningar och att stödet i detta fall var felriktat; kommunerna kunde inte använda sig av det. Men det har i denna sal alltid funnits en vurm för marknads lösningar hos före detta Alliansen, speciellt när det gäller bostadspolitiken.

Prot. 2018/19:69

28 mars

*Riksrevisionens
rapport om investeringsstödet till särskilda
boenden för äldre*

Kommunerna har med nuvarande lagstiftning stora möjligheter att utforma särskilda boenden efter olika behov. Ute i landet kan dock skillnaderna i riktlinjer och handläggning variera väldigt. Vad du får för typ av boende beror på var du bor. Det är i dag stor brist på olika typer av boenden för äldre. Utvecklingen har inte varit direkt gynnsam.

Vi måste ha en samsyn när det gäller nuvarande och kommande behov i kommunerna av olika typer av boendeformer för äldre, för att ibland kunna göra riktade insatser. Vi vill, fru talman, att regeringen ger i uppdrag åt en lämplig myndighet att göra en ordentlig inventering bland Sveriges kommuner och säkerställa statistik över behovet av särskilda boenden i Sverige.

I utredningen ska man också titta på antalet bifall och avslag – något som varierar kraftigt mellan kommunerna – och även på vilka motiv som anges i besluten om avslag. I Stockholm kan det, fru talman, se väldigt olika ut i de 14 stadsdelarna när det gäller möjligheterna att få ett särskilt boende.

Det bör också jämföras i vilken omfattning avslag överklagas – det är det alltid intressant att titta på – och om det finns socioekonomiska skillnader och könsskillnader bland dem som överklagar samt i vilka fall besluten ändras av domstolarna. Vi måste titta på hur vi ska få igång ett bra byggande, och då måste vi ha en bra grund att stå på. Det har vi inte i dag.

Det är inte rimligt, menar Vänsterpartiet, att äldre inte erbjuds plats fast man uttryckligen vill flytta, fru talman. Oro och otrygghet måste också ligga till grund för att få flytta. Så är det inte i dag. Det kan ibland vara väldigt väntetider för att få en plats. Väntetiderna är alltför långa, inte bara för den äldre utan också för den anhöriga som ibland går in och tar ett orimligt ansvar.

Det finns också en ojämlikhet i detta. Har du pengar och är en rik pensionär har du möjlighet att köpa dig ett boende på ett annat sätt. Så ska vi inte ha det. Vi vill se mindre av detta inom äldrepolitiken.

Jag yrkar bifall till reservation nr 7 och avslag på alla andra motioner.

Anf. 17 MICHAEL ANEFUR (KD):

Fru talman! Vi vet att sex av tio äldre som bor i villa och tre av tio äldre som bor i bostadsrätt tycker att de bor för stort. Det innebär att det finns 420 000 hushåll i Sverige där man bor kvar i ett boende som man tycker är för stort.

Detta sätter fokus på vad det egentligen handlar om. Man hittar inte alternativen. Att flytta till en mindre bostad blir mycket dyrare än att bo kvar i den avbetalda villa man redan har. Man fastnar, och vi får inte igång några flyttkedjor över huvud taget. Här måste politiken lyckas med att skapa incitament för dem som vill flytta till mindre och mer ändamålsenliga boenden.

Vi kristdemokrater vill höja taket i bostadstillägget för att öka efterfrågan på nyare och därmed dyrare bostäder. Vi vill också höja själva bostadstillägget för pensionärer så att de med lägst pension får mest hjälp. Vi tycker att man när man har fyllt 85 år åtminstone ska vara myndig nog att själv bestämma hur man vill ha det. Har man fyllt 85 år ska man utan biståndsbedömning kunna säga: Nu vill jag bo i ett trygghetsboende – nu behöver jag ett särskilt boende. Det vore ganska rimligt.

För att åstadkomma dessa flyttkedjor krävs att pensionärernas inkomster ökar. Vi vill stimulera kommunerna att bygga fler äldreboendestäder i olika former. Det vill vi göra med en äldreboendemiljard. Vi kommer också att stödja goda förslag som ökar byggandet av boenden för äldre.

Sedan kommer vi till Riksrevisionens rapport. Den är ganska grym. Alla miljarder som har satsats har inte lett till någonting, åtminstone inte till något som kan påvisas.

Jag tror att det man inte kan se i Riksrevisionens rapport är att det handlar om två saker. Det handlar om särskilda boenden, och där är Riksrevisionen väldigt tydlig, så tydlig man nu kan vara. Man visste nämligen inte hur många särskilda boenden det fanns när detta infördes, och man är inte riktigt säker på hur många som finns nu heller. Men man kan inte se någon effekt, säger man.

Vad man inte följer upp på samma sätt är antalet trygghetsboenden, som vad jag förstår har ökat ganska kraftigt under de här åren. Det är möjligt att kommunerna har varit smarta. Man hade inte behov av fler särskilda boenden, men man hade behov av trygghetsboenden, och så har man byggt det. Om detta vet vi väldigt lite utifrån Riksrevisionens rapport. Det är självklart rimligt att vi tar den på allvar. Det är rimligt att man följer upp alla statliga pengar som fördelas ut till kommuner.

Det finns däremot något som är fullständigt klart. För att vi ska få ett byggande av boende för äldre kommer det att krävas statligt stöd i någon form även framöver. Och om vi inte skulle lyckas med det ser vi ett problem som bara ökar och ökar tills det så småningom blir helt oöverstigit.

Med det vill jag yrka bifall till reservation 5.

Anf. 18 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Fru talman! Att bygga nya särskilda boenden för äldre är en stor kostnad och en stor investering för kommunerna, men den största kostnaden för äldreomsorgen handlar om att bedriva bra verksamhet och ha kompetent personal och rätt antal anställda.

Detta betänkande handlar om investeringsstödet till särskilda boenden. Riksrevisionen har gjort en rapport, som vi socialdemokrater välkomnar, och haft synpunkter på investeringsstödet till särskilda boenden för äldre.

Stödet infördes 2007, och Riksrevisionens rapport avser åren 2007–2014, så det är flera regeringar som har haft ansvar för investeringsstödet.

Regeringen och vi socialdemokrater delar Riksrevisionens problemformuleringar kring stödet och bedömningen att behov och tillgång behöver följas upp. Det ska givetvis göras tillsammans med kommunerna, och man ska försöka ha en gemensam bild av vad som behöver göras och av vad som är bäst för kommunerna.

Drygt en tredjedel av landets kommuner har använt sig av stödet. De andra kommunerna har inte haft behov av att bygga särskilda boenden.

Rapporten visar också att stödet har hjälpt till att finansiera fler platser, men det är oklart hur många som har byggts för att man fått stöd och hur många som troligtvis hade byggts ändå. Men med hjälp av stödet har det byggts med större ekonomiska marginaler för byggherrarna, oavsett om det har varit kommunala bolag eller privata bolag. År 2016 ändrade vår regering investeringsstödet så att man även kan använda det till renovering av särskilda boenden.

Det kan finnas alternativa lösningar att ta till för att bygga fler särskilda boenden för äldre om det finns behov av fler särskilda boenden.

Fru talman! Det är viktigt att vi ser till att äldreomsorgen och äldres boenden är trygga och bra, men det är trots allt kommunerna som är ansvariga för att bedriva bra äldreomsorg och för att det finns särskilda boenden för äldre.

För kommunerna handlar den största investeringen och kostnaden, som jag sa tidigare, om att bedriva verksamheten och om att ha tillräckligt många anställda. Det är så vi får god kvalitet i vår äldreomsorg och i våra boenden.

Socialdemokraternas och Miljöpartiets regering har satsat 7 miljarder kronor på bemanningen under tiden 2015–2018 i äldreomsorgen. Det generella statsbidraget till kommunsektorn ökade med 10 miljarder per år i statsbudgeten 2017. Det är så vi socialdemokrater har gjort. Det är så vi visar att vi menar allvar med att satsa på de äldre, ett bra boende och en bra verksamhet.

Dessa pengar är väldigt viktiga pengar, som har kommit till kommunen för att man ska tillgodose äldres behov av god omsorg och ett bra boende.

Det är svårt att veta om särskilda boenden är rätt för framtidens äldreomsorg, men det som är självklart för oss socialdemokrater är att det är viktigt att äldre får rätt insats, en bra omsorg och ett boende som är bra för den enskilde, oavsett om det är ett särskilt boende eller ett trygghetsboende.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 19 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Vi liberaler ställer oss bakom Riksrevisionens slutsatser och skrivningarna i betänkandet. Men det finns anledning att diskutera den här frågan vidare, och det finns också med i Riksrevisionens skrivningar.

I höstas kom Boverket med en del statistik. 143 kommuner hade då balans i tillgången på vård- och omsorgsboenden eller särskilda boenden. 130 hade det inte. En del trodde – jag har inte siffran i huvudet – att man skulle klara att få det i balans om två år. Andra kunde inte klara det ens inom fem år. Då finns det anledning att verkligen djupdyka i situationen – vi vill ju alla att det ska bli bra för de boende.

Då kan man titta på: Vad kostar hemtjänsten för dem som skulle behöva flytta? Vad kostar det för anhöriga att vårda sina närstående? Och vad vann man på Kungsholmen genom att erbjuda servicehus och trygghetsboenden? Där kunde man visa att man sköt upp och minskade behovet av vård- och omsorgsboende.

Det finns en hel del att räkna på här. Det främsta är att det ska bli bra för den enskilde, men money talks. Vi måste också titta på kostnaderna, så att vi använder våra skattepengar på ett effektivt sätt. Det finns alltså en hel del att göra.

(Applåder)

Anf. 20 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! I mitt förra anförande talade jag om vikten av att fördela ett mer allmänt ekonomiskt stöd till kommunernas äldreomsorg, då investeringsstödet för byggande av särskilda boenden inte har fallit väl ut. Jag vill därmed yrka bifall till våra reservationer nr 2 och nr 6 i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

Prot. 2018/19:69
28 mars

*Riksrevisionens
rapport om investeringsstödet till särskilda
boenden för äldre*

§ 5 Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhet

Trafikskottets betänkande 2018/19:TU7
Trafiksäkerhet
föredrogs.

Anf. 21 ELIN GUSTAFSSON (S):

Fru talman! I dag debatterar vi trafikskottets betänkande 7, *Trafiksäkerhet*, med ca 110 yrkanden från den allmänna motionstiden. Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation nr 20 från S, MP och V och i övrigt bifall till förslaget i betänkandet.

Fru talman! WHO bedömer att trafikolyckor kommer att vara den femte vanligaste dödsorsaken i världen 2030. Trafiksäkerhetsarbetet är ett viktigt område både internationellt och i Sverige. Det handlar om att säkerställa att vi gemensamt kan röra oss i samhället och i trafikmiljön och samsas om de ytor som finns utan risk för skador, allvarliga olyckor och dödsfall.

Det finns en bred samsyn om vikten av att prioritera trafiksäkerhet, och det är något som har gjort att Sverige har varit och fortfarande i dag är ett föregångsland. Jag tänker inte minst på arbetet med och utvecklingen av nollvisionen.

Därför, fru talman, vill jag understryka vikten av att regeringen nu tydligt jobbar vidare med realiserandet av den nystart för nollvisionen som togs fram av den socialdemokratiskt ledda regeringen 2016. Det är Trafikverket som nu ansvarar för att leda arbetet. Nollvisionen ger i sig en väldigt viktig signal om att Sverige trots att vi är en ledande nation på området inte ger upp utan fortsatt har höga ambitioner när det gäller att ha en säker trafikmiljö.

I Trafikverkets arbete finns tre prioriterade områden: oskyddade trafikanter, nykterhet och hastighetsefterlevnad. Jag kommer att beröra dessa delar på lite olika sätt, men jag vill först säga något om trafiksäkerhetsarbetet mer generellt.

Sedan millennieskiftet har dödstaten i trafiken halverats, men under föregående år såg vi en ökning av antalet skadade och omkomna i trafiken. Enligt den preliminära statistiken från Transportstyrelsen omkom hela 325 personer i vägtrafiken. Detta är en ökning från 2017, då 253 personer omkom.

Takten i minskandet av antalet skadade och omkomna avstannade för några år sedan. Vi såg därför vikten av att ta ett omtag – därav nystarten för nollvisionen.

I förslaget där nollvisionen togs fram underströks att visionen anger inriktningen och det långsiktiga målet för trafiksäkerhetsarbetet samt att ansvaret för arbetet bör delas mellan trafikanterna och de offentliga och privata organ som ansvarar för utformning och drift av olika delar av vägtransportssystemet liksom för olika stödsystem för säker vägtrafik. Detta är ett exempel som visar att det krävs samarbete för att nå nollvisionen.

Fru talman! Frågan om behovet av alkobommar har diskuterats länge, inte minst i trafikutskottet. Vi socialdemokrater har jobbat länge och hårt för ett införande och ser nu äntligen att det börjar närma sig. Det är och har varit viktigt att införandet sker stegvis och med bred samsyn i branschen. Men det är Trafikverket och Polismyndigheten som tillsammans med andra aktörer avgör exakt hur införandet kan ske. Målet är dock tydligt. Det handlar om att säkerställa att ingen kör rattonykter på våra vägar.

I min valkrets Skåne läns södra har jag förmånen att ha nära avstånd till hamnarna i både Ystad och Trelleborg. Jag har själv pratat med Trelleborgs hamn, där man är tydlig med att man inom kort kommer att vara en av de första hamnar som inför alkobommar.

De chaufförer som kör av färjorna nere i Trelleborg eller i någon annan av våra hamnar kör rakt ut i en trafikerad stadsmiljö och rakt ut genom Skåne eller någon annan del av landet. Att kunna säkerställa att de chaufförer som lämnar hamnen inte kör rattonyktra är därför en väldigt viktig åtgärd ur trafiksäkerhetssynpunkt.

Jag är väldigt glad att just Trelleborgs hamn nu är en av dem som anmält att man vill vara med och införa alkobommar. Jag ser fram emot att fler hamnar tar efter för att säkerställa ökad trafiksäkerhet.

Fru talman! Jag vill även särskilt lyfta fram några andra viktiga åtgärder som regeringen vidtagit i linje med nystarten för nollvisionen. Något som uppmärksammats i närtid är den olycksrisk som finns vid de obevakade järnvägs korsningarna. Regeringen har gett Trafikverket i uppdrag att vidta åtgärder som ökar säkerheten vid plankorsningar vid den statliga järnvägen. Detta är ett exempel på en väldigt viktig åtgärd.

Fru talman! Vi vet även att hastighet är en viktig faktor för att få ned olyckorna i trafiken. Detta är något som inte minst viktiga organisationer som NTF påpekar och arbetar aktivt med. Under förra mandatperioden genomförde Trafikverket hastighetsreducerande åtgärder, och det har införts och fortsätter att införas fler fartkameror. Men vi ser samtidigt att nästan hälften av alla trafikanter inte håller hastighetsbegränsningarna. Det är en fara för trafiksäkerheten.

När det gäller särskilda åtgärder för att trygga trafikmiljön för de oskyddade trafikanterna vill jag bland annat understryka de åtgärder och regelförändringar som vi diskuterade här i kammaren för ungefär en månad sedan i samband med cykelbetänkandet. Cyklister är som oskyddade trafikanter en kategori som är särskilt utsatt.

Fru talman! Eftersom vår reservation rör frågan om illegal körskoleliknande verksamhet vill jag även beröra denna fråga. Under förra mandatperioden införde den socialdemokratiska ledda regeringen en viktig reform som gjorde det möjligt för fler ungdomar att ta körkort genom lån från CSN. Det är viktigt att det inte är en klassfråga vem som ska kunna ta körkort och därmed få möjlighet att få sitt första jobb.

Men det är inte bara ekonomin som är viktig. Vi måste också säkerställa att det är en tillräckligt god kvalitet i utbildningen. Jag kan konstatera

att det nu har gjorts en översyn av förarutbildningssystemet, vilket är väldigt viktigt. Denna översyn bereds för tillfället på Regeringskansliet. Det är viktigt att ta del av de slutsatser som dras i den översynen. Vi menar därför att det är orimligt att mitt i denna process föreslå en väldigt omfattande utredning med specifika riktlinjer.

Jag vill ändå tydliggöra att vi är överens. Kvaliteten på utbildningen måste höjas, och den illegala körskoleliknande verksamheten måste stoppas. De åtgärder som nu vidtas för att stoppa fusk vid förarprov är viktiga. Men mer konkreta steg måste tas.

Som socialdemokrat vill jag slutligen understryka att ordning och reda på våra vägar i sig är en stor och avgörande del i trafiksäkerhetsarbetet. Jag tänker då särskilt på sov- och vilotider, på att fordonen ska ha rätt däck och aldrig överlastas och på konkurrens med sjysta villkor. (Applåder)

Anf. 22 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! I dag debatterar och beslutar vi om betänkande TU7 om trafiksäkerhet.

Först och främst vill jag lyfta fram en oerhört viktig fråga, nämligen att vi måste ta tag i de olagliga körkort som finns i Sverige. Det är inte rimligt att människor kan åka omkring i detta land utan vare sig utbildning eller giltiga körkort. Vi har varit tydliga med det i en av våra reservationer.

Vi vill att det ska vara flexibla att byta från vinterdäck till sommar-
däck. Sverige är ett långt och avlångt land med många olika zoner när det gäller snö och värme. I dag är det snö i norra delen av Sverige och vårvarmt i södra delen av Sverige. Det är självklart att det måste vara så flexibelt som möjligt att byta från vinterdäck till sommar-
däck.

Vi vill ha en tydligare bötfällning av de personer som struntar i om de har kört för fort här i Sverige eller har olagliga körkort. Vi måste ha ett tydligare regelverk för att komma åt detta. Det är inte rimligt att man ska kunna smita från böter och andra avgifter i Sverige.

Fru talman! Betänkandet i sin helhet handlar om vägarnas utformning, säkerhet, fordon, hjälpmedel och utrustning samt körkortsutbildningar.

Först kan vi ändå konstatera att trafiksäkerheten är hög i Sverige och att Sverige länge har jobbat med trafiksäkerhetsfrågor. Vi har kommit långt i detta arbete, och fordonstillverkarna i Sverige är på många områden ledande i arbetet med att utveckla trafiksäkerheten. Men det finns fortfarande mycket kvar att göra. Det arbetet måste fortsätta och förbättras. Det saknas till exempel fortfarande bra vägar för motorcyklister. Vajervägar ökar säkerheten för bilister men kan öka risken för skador för våra mc-åkare. Här finns fortfarande mycket kvar att göra. Hastigheten på de större vägarna behöver höjas. Det gäller både för att öka framkomligheten och för att minska restiden.

Fru talman! Våra vägar behöver byggas ut och rustas upp, och det behövs fler fyrfiliga vägar med bra säkerhet och ökad framkomlighet. Sverige är ett stort och glesbefolkat land som kräver bra vägar i hela Sverige. Bilen och vägtransporterna är oerhört viktiga för att hela Sverige ska fungera.

Därför måste vi nu tänka på både trafiksäkerheten och en ökad framkomlighet. För att minska köer och få färre stopp i trafiken måste vägar med ökad kapacitet byggas. Arbetet med att elektrifiera våra vägar måste

öka. Det innebär mycket större miljönytta att elektrifiera våra stora vägar i stället för att bygga nya olönsamma höghastighetståg.

Tunga vägtransporter är blodomloppet för jobb och tillväxt i Sverige. De måste fungera. Bärigheten på vägarna måste klara tunga transporter. Det måste ske fler och bättre kontroller av nykterheten.

Alliansen har tidigare utrett och föreslagit att alkobommar ska sättas upp vid våra gränsstationer för att stoppa onyktra chaufförer från att ta sig in på våra svenska vägar. Men S-regeringen har nu vid sina fem år vid makten inte gjort något för att få upp dessa alkobommar i våra hamnar eller vid våra gränsstationer. Riksdagen har vid ett flertal tillfällen fattat tydliga beslut om att alkobommarna ska upp, men ingenting har hänt under fem år med denna sosseregering. Det som var utrett och klart redan under Alliansen 2014 har man inte lyckats verkställa under dessa fem år, och fortfarande finns inte en enda alkobom uppställd i våra hamnar eller vid våra gränsstationer. Detta är en handlingsförlamad regering som inte klarar att göra verkstad av riksdagens beslut. Den 1 juli 2018, fru talman, skulle den första anläggningen ha varit på plats, och alla kan se att det snart har blivit ytterligare ett års försening.

En annan viktig fråga som regeringen inte har löst är att det behövs fler trafikpoliser som aktivt kan jaga den olagliga yrkestrafiken. Dessa olagliga fordon är i dag en trafiksäkerhetsrisk, och de snedvrider konkurrensen och förstör för landets lagliga yrkestrafik.

Fru talman! Våra bilar blir mer och mer utrustade med olika hjälpfunktioner, vilket ökar säkerheten ytterligare. Framtidens bilar kommer säkert att vara självkörande, vilket innebär att tekniken och datorerna mer och mer kommer att ta över förarnas arbete. Detta liknar utvecklingen inom flyget.

Tekniken ställer krav på nya lösningar och nya samhällsplaner. Här måste politiken bli snabbare på att hänga med. Annars riskerar regeringen att bromsa utvecklingen i Sverige. Det är viktigt för våra biltillverkare att de kan fortsätta forska, testa och utveckla dessa system i Sverige. Det skapar jobb och tillväxt i landet.

Fru talman! En av de viktigaste frågorna för trafiksäkerheten är körskoleutbildningarna och att fler verkligen tar körkort. Det ger jobb, möjlighet att bo och arbeta i hela landet samt ökad kunskap om trafiken.

Tyvärr har det länge varit problem med svarta, olagliga trafikskolor. Ofta kan eleven tro att man går på en riktig trafikskola, men utbildningen bedrivs av personer som saknar kunskap, struntar i lagar och regler samt inte betalar skatter och avgifter. Fru talman! Detta måste bekämpas.

Dessutom finns problem med att många elever efter bristfälliga utbildningar chansar med att köra upp. Detta bidrar till onödigt långa väntetider och köer till Trafikverkets uppkörningstider.

Fru talman! Redan förra året tillkännagav ett enigt trafikutskott för regeringen att man skulle ta fram förslag på hur det går att komma till rätta med de olagliga trafikskolorna. Tyvärr lyssnade inte regeringen på trafikutskottet och levererade inga lösningar på problemet. Regeringen struntade helt enkelt i trafikutskottets direktiv. Detta är allvarligt.

Nu har en tydlig majoritet i trafikutskottet återigen satt ned foten – och denna gång rejält. Utskottet kräver att man tar tag i de svarta trafikskolorna och att antalet tillstånd för elever som en handledare kan tilldelas begränsas till max tio. Ofta används begagnade bilar med dubbelkommando i den

svarta, olagliga trafikverksamheten. I fortsättningen måste det finnas tillstånd. Vi måste ha kontroll över bilarna så att de inte används i den svarta trafikskoleverksamheten.

Dessa förslag kunde regeringen ha lagt fram för ett år sedan om man hade varit lite lyhörd för vad riksdagen sa vid det tillfället. Det är allvarligt att regeringen struntar i vad trafikutskottet för fram. Dessa förslag ser vi som ett första steg för att försvåra för och få bort de olagliga trafikskolorna. Nu måste faktiskt regeringen i Sverige vakna och agera.

Fru talman! Utskottet vill också att en bredare utredning ska tillsättas med uppgift att få bort de olagliga trafikskolorna, modernisera och förnya förarutbildningen, korta uppkörningsköerna och göra det möjligt att "släcka tvåan". Körskolorna har framfört förslag om ett regelverk som skulle underlätta för dem när eleven har gjort ett litet fel vid uppkörningen. Då skulle eleven i det läget kunna träna några gånger extra på det moment som gick fel och sedan få körkortet. Trafikskolorna har framfört många goda förslag. Dessa förslag har regeringen struntat i helt.

Det kan också vara bra att se över frågan om det behövs olika körkort för att få köra bil med automatlåda eller en manuell växlad bil. Ett annat förslag är att införa fasta uppkörningstider för trafikskolorna, vilket kan underlätta om de ser att en elev utvecklas bättre än en annan elev. Då kan man enkelt byta plats för dessa vid uppkörningstiderna.

Det här är enkla och tydliga förslag som trafikskolorna har lagt fram, och regeringen kunde ha tagit med förslagen i utredningen redan för ett år sedan. Men regeringen hoppade över att ta del av de förslag körskolorna förde fram.

Det är också nödvändigt att se över kostnader och avgifter för att ta körkort i dag. Det är viktigt att fler tar körkort.

Fru talman! Vi räknar med att regeringen skyndsamt kommer att tillsätta en ny utredning och att det snart läggs fram en rad olika förbättringsförslag på trafikutskottets bord för nya beslut.

Vi kan konstatera att regeringen borde ha låtit sätta upp alkobommar vid våra gränsstationer, fått fram fler trafikpoliser, lagt fram lagförslag om en moderniserad körskoleutbildning, fått bort de olagliga trafikskolorna, minskat kötiderna och underlättat för fler att få uppkörningstider. Allt detta har regeringen struntat i trots att det för ett år sedan fanns en bred majoritet i Sveriges riksdag att gå vidare med dessa förslag.

Fru talman! Bilen och transporterna på vägarna är helt avgörande och nödvändiga om hela Sverige ska fungera.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 2, 9, 21 och 23.

(Applåder)

Anf. 23 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Rubriken på trafikutskottets betänkande nr 7 är "Trafiksäkerhet". För mig som har ägnat nära nog hela mitt vuxna liv åt just trafiksäkerhet är frågan viktig.

Förra året, 2018, var det 325 personer som inte kom hem till sina nära och kära. Vart och ett av dessa dödsoffer har en stor krets av människor omkring sig. Det är föräldrar, barn, syskon, släkt och vänner. Ett dödsfall i trafiken berör således en stor mängd människor. 325 personer; fundera ett ögonblick över den siffran.

I den här kammaran sitter det 349 ledamöter. Nästan lika många omkom alltså i trafiken 2018. Det sätter ljuset på det vi pratar om här i dag. Trafiksäkerhet är något som angår oss alla. Det är viktigt att vi i den här kammaran agerar för att öka säkerheten på våra vägar.

Vi sverigedemokrater står bakom alla våra reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 13 och 15.

Fru talman! Arbetet med trafiksäkerhet måste börja redan i grundskolan. Att i tidig ålder få kunskap om hur man uppför sig, går och cyklar i trafiken är en god grund för att utvecklas till en säker trafikant.

Vi sverigedemokrater menar att barn har nytta av denna kunskap senare i livet, när det är dags för moped, mc eller bil. Några av barnen kommer dessutom att bli yrkesförare och då få vägen som arbetsplats. Det är därför viktigt att körkortsutbildningen håller god kvalitet.

I utskottet har vi fått berättat för oss hur omfattande fusket med svarta körskolor är. Körkortsaspiranten har helt enkelt inte fått nödvändiga kunskaper på grund av att den som agerar trafiklärare själv inte har tillräckligt med kunskaper för att fungera som lärare. Det innebär att eleven är för dåligt rustad inför en uppkörning och ett liv som fordonsförare.

Vi fick också en redovisning av omfattningen av fusk vid förarproven. Den här utvecklingen måste ovillkorligen brytas, och svarta trafikskolor måste bekämpas med alla tänkbara medel. Ska vi nå våra trafiksäkerhetsmål måste utbildningen kvalitetssäkras. Då finns det inget utrymme för svarta och fuskande trafikskolor.

Fru talman! År 2017 omkom 81 personer i alkohol- eller drogrelaterade trafikolyckor. Det är 32 procent av alla omkomna i trafiken det året. Enligt Transportstyrelsen har var femte förare av ett motorfordon som omkom i trafiken de senaste tio åren varit påverkad av alkohol. Enligt forskningen har var 500:e bil en alkoholpåverkad förare bakom ratten. Det är en skrämmande siffra som borde stämma till eftertanke. Var 500:e bil som ni möter där ute har alltså en alkoholpåverkad förare. Vi vet att riskerna ökar betydligt med påverkade förare. Tyvärr visar också statistiken på ett ökat antal dödsfall där alkohol eller droger är inblandade.

Sverigedemokraterna menar att antalet drog- och alkoholrelaterade kontroller måste öka avsevärt. År 2009 gjorde polisen 2,7 miljoner utandningsprov. I fjol var siffran nere på 957 700 prov. Det är en dramatisk minskning. Ur trafiksäkerhetssynpunkt är den utvecklingen inte acceptabel.

Fru talman! Arbete som utförs på vägen eller nära vägen är förenat med stora risker eftersom många bilister inte respekterar skyltar eller varningsljus. Varje år dödas och skadas flera personer när de utför arbete på eller nära vägen. Särskilt utsatta är vägarbetare, bärgare, räddningstjänst och polis. Jag själv klarade livhanken med nöd och näppe en sen vinterkväll 1997. Två år senare höll en kollega till mig på att bli ihjälkörd på en olycksplats. Av någon anledning accepterar och respekterar inte bilister de varningsljus som finns på både fordon och skyltar.

Så kallade TMA-fordon används som skydd vid olika arbeten på väg. Ni har säkerligen sett dessa fordon med sina stora krockuddar baktill. Dessa fordon har till uppgift att med sin närvaro och utrustning uppmärksamma andra trafikanter på ett pågående arbete. Trots både skyltar och varningsljus blir TMA-fordon påkörda, och dessa påkörningar ökar i frekvens. Trots att TMA-fordonen till sin konstruktion är utformade på ett

sådant sätt att en förare i ett annalkande fordon ska bli varse om ett framförvarande hinder sker dessa påkörningar, och man kan fråga sig varför. Situationen är inte acceptabel.

Jag talar ofta med personer som upplever otrygghet när de arbetar på väg. Den här utvecklingen måste vändas, och för oss sverigedemokrater är det en prioriterad fråga. De som arbetar på vägarna gör det för att vi andra ska komma fram tryggt och säkert. Då måste vi visa dem som jobbar på vägen respekt, och det gör vi bäst genom att hålla nere hastigheten.

Fru talman! Trafiksäkerhet angår oss alla, och vi här i Sveriges riksdag har verktygen för att öka säkerheten på våra vägar.

Behöver jag tillägga att vi behöver fler trafikpolisier?

(Applåder)

(forts. § 7)

Prot. 2018/19:69

28 mars

Trafiksäkerhet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 6 Frågestund

Frågestund

Anf. 24 TREDJE VICE TALMANNEN:

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning.

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av arbetsmarknadsminister Ylva Johansson, näringsminister Ibrahim Baylan, statsrådet Annika Strandhäll och statsrådet Ardalán Shekarabi. Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Statens ägande av Telia och den nationella säkerheten

Anf. 25 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Det finns i dag två uppenbara problem med statens ägande av Telia.

För det första: Vid ett eventuellt förvärv av Bonnier Broadcasting riskerar staten att få ett osunt stort inflytande på mediemarknaden.

För det andra: Genom att staten i dag är en passiv minoritetsägare har man inte full rådighet och kontroll över de säkerhetskänsliga system som finns i bolaget.

I dag har en majoritet i riksdagen bett regeringen att utreda förutsättningarna för att avyttra de kommersiella delarna i Telia. I gengäld kan staten få full rådighet över dessa system.

Ibrahim Baylan har varit kritisk till detta men inte preciserat vad han vill göra i stället. Vad är regeringens alternativa lösning på dessa två problem, som vi skulle kunna lösa på ett och samma bräde genom riksdagens tillkännagivande i dag?

Anf. 26 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Carl-Oskar Bohlin, för frågan!

Det är mig främmande att rätta riksdagsledamöter, men det är ändå på sin plats att säga att det – mig veterligt – inte har röstats om något tillkännagivande från riksdagen här i dag. Att näringsutskottet uppenbarligen har hanterat frågan är en sak, men riksdagen i sin helhet kommer väl att hantera detta i framtiden.

Svaret på frågan är följande, fru talman: Försvarsmakten avråder från denna ideologiska försäljning. Ett enigt försvarsutskott avråder från denna försäljning. Varför gör de det? Jo, därför att detta utsätter Sverige för onödiga säkerhetsrisker.

Den ordning vi har nu har vi haft under väldigt lång tid – också under borgerliga regeringar – och den har hållit. Men nu är det blind ideologi som gäller. Nu ska det säljas, oavsett priset för den nationella säkerheten.

Anf. 27 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Det stämmer förvisso att det var en utskottsjustering i dag och att det är debatt nästa vecka. Men faktum kvarstår: Staten har i dag inte full rådighet över dessa system. Det Försvarsmakten har sagt är att en försäljning utan någon typ av kompensation i form av ökad rådighet över systemen vore dumt, och det instämmer nog alla i denna kammare i.

Vi vill att vi ska få större rådighet över systemen genom att växla den kommersiella delen av Telia mot detta. Frågan är vad regeringen vill göra. Man har ju inga förslag på bordet.

Anf. 28 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Om det skulle bli så att riksdagen nästa vecka tar beslut om detta ska vi naturligtvis hantera det på det seriösa sätt som vi alltid gör med riksdagens tillkännagivanden.

Staten har i dag 37,3 procent av aktierna i Telia. Staten är en dominerande ägare och har ofta majoritet på stämmorna. Därmed har man också ett ganska starkt inflytande över hur styrelsen ser ut, och det är därför Försvarsmakten avråder från att sälja i det läge vi har nu.

Arbetsmiljöbrister i äldreomsorgen

Anf. 29 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson.

Hösten 2017 inledde Arbetsmiljöverket en nationell tillsyn av äldreomsorgen. Uppdraget är inte slutfört ännu, men det har visat sig att nio av tio arbetsplatser har brister i arbetsmiljön. Många av dessa brister handlar

om att arbetsgivaren inte har undersökt risker, riskbedömt eller åtgärdat risker i arbetet.

Många upplever att arbetsbelastningen är alldeles för hög i förhållande till resurserna. Tempot är för högt, och tiden räcker inte till.

Jag vet att det är arbetsgivaren som ska ha koll på vilka krav som ställs och på om resurserna är tillräckliga och om så behövs åtgärda detta. Men som det ser ut nu riskerar personalen sin hälsa därför att arbetsbelastningen inte anpassas efter resurserna.

Det finns ett stort behov av att förbättra arbetsmiljön och det förebyggande arbetsmiljöarbetet inom äldreomsorgen. Min fråga är: Hur tänker ministern säkerställa att dessa brister faktiskt åtgärdas?

Anf. 30 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Detta är en oerhört viktig fråga. Det Carina Ståhl Herrstedt här tar upp visar hur klokt det var av den tidigare regeringen att storsatsa på arbetsmiljöarbetet, investera i många fler inspektörer på Arbetsmiljöverket och ta fram en ny arbetsmiljöstrategi.

I arbetsmiljöstrategin fanns bland annat uppdraget att göra den särskilda granskning av äldreomsorgen som man nu genomför och som visar förfärande resultat: I 90 procent av fallen blir det anmärkningar. Detta visar varför vi måste fortsätta att prioritera arbetsmiljöarbetet och fortsätta att prioritera resurser till välfärden i stället för skattesänkningar, så att det kan bli fler anställda och en rimligare arbetsbörda för alla dem som arbetar i den oerhört viktiga äldreomsorgen.

Anf. 31 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret.

Det är jättebra att antalet arbetsmiljöinspektörer har ökat, även om detta inte avhjälper personalbristen inom äldreomsorgen i sig. Men trots ökningen är det bara runt 4 procent av arbetsplatserna som faktiskt får ett besök från inspektionen, och först då åtgärdar de sina brister. Hur tänker ministern säkerställa att arbetstagarna på de övriga 96 procenten av arbetsplatserna verkligen får en förbättrad arbetsmiljö?

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Låt mig vara helt uppriktig: I skattefinansierad, demokratiskt styrd verksamhet är det inte rimligt att det ska krävas inspektörer från Arbetsmiljöverket för att man ska ha en rimlig arbetsmiljö. Här måste kommuner och landsting som arbetsgivare ta ett helt annat ansvar för ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

Jag för en dialog med SKL, och kommer att förnya denna dialog när man snart har en ny ledning på plats.

En jämställd arbetsskadeersättning

Anf. 33 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Jag fortsätter med arbetsmiljöaspekten, men nu handlar det om arbetsskadeersättningen. Jag vänder mig till socialförsäkringsministern.

För mig är den arbetsskadeersättning vi har i dag den mest ojämslällda ersättningen inom våra ekonomiska trygghetssystem. Detta är en skandal, tycker jag, för det drabbar kvinnor i allra högsta grad. Kvinnor uppfyller inte kraven för att ens bli utredda när det gäller huruvida de har en arbetsskada.

Jag förstår att ryggar som blir skadade inom vården eller patienter som skadar den personal som jobbar inte är att jämföra med någon som till exempel ramlar ned från en stege. Det har gjorts en utredning om detta, och regeringen har inte gjort någonting trots att det är två år sedan utredningen kom.

Anf. 34 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Solveig Zander, för en viktig fråga på arbetsmiljöområdet!

Ohälsan i Sverige i dag ser helt annorlunda ut än vad den gjorde för 20 år sedan. Då var det mer dominans av fysisk ohälsa. I dag ser vi att inte minst kvinnor drabbas av psykisk ohälsa.

Vår arbetsskadeförsäkring täcker inte riktigt in den ohälsa som vi ser på arbetsmarknaden i dag – därav den utredning som vi tillsatte under förra mandatperioden. Där togs en del förslag fram som kan förbättra arbetsskadeförsäkringen på marginalen, men det behöver också göras ett omtag och göras förnyade insatser för att säkerställa att också kvinnor ska kunna känna sig trygga med att få sin arbetsskada prövad på ett rättssäkert sätt.

Anf. 35 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Det fanns flera förslag, och flera remissinstanser tyckte att man kunde gå vidare med vissa av förslagen, vilket skulle medverka till att vi skulle få en mer jämslälld arbetsskadeförsäkring och att kvinnor skulle få sin rättmätiga ekonomiska ersättning för att de fått en arbetsskada. Men regeringen har ju inte gjort någonting. Varför gör ni ingenting åt den här viktiga jämslälldhetsfrågan?

Anf. 36 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Man kan inte säga att regeringen inte har gjort någonting. Vi tillsatte, efter många år med en borgerlig regering som inte agerade i arbetsskadeförsäkringsfrågan, en utredning under förra mandatperioden. Det gjorde vi just för att se, med den arbetsskadeförsäkring vi har i dag, vad som är möjligt att göra. Jag har naturligtvis också tagit del av remissvaren och kan konstatera att det inte är till fyllest, utan vi behöver göra ännu mer och är också beredda att ta ett sådant initiativ.

Nedläggningen av Arbetsförmedlingens kontor

Anf. 37 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Hemma i Gävleborg står över 10 000 av de inskrivna på Arbetsförmedlingen långt ifrån arbetsmarknaden. De är beroende av hjälp från professionella arbetsförmedlare med lokal kännedom. Men nu kommer de inte att få det längre då enbart hälften av kontoren beräknas vara kvar – och det i det län som har högst arbetslöshet år efter år.

Redan nu efter de gigantiska besparingarna nekas människor hemma utbildning. Utförsäkrade kan inte tas emot och personal flyr. Gigantiska besparingar och ovanpå det ett nyliberalt experiment med stora privatiseringar betalas av de mest utsatta på arbetsmarknaden och av de mest utsatta regionerna, som Gävleborg.

Har ni gjort några konsekvensbeskrivningar för de utsatta och för kommuner och regioner? Och varför stoppar ni inte detta gigantiska experiment? Vad har statsrådet Ylva Johansson att säga till dem som är i behov av mest stöd och är de som drabbas?

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är en viktig fråga som Ulla Andersson ställer. Jag vill ta tillfället i akt och säga att regeringen anser att det beslut som Arbetsförmedlingens generaldirektör i dag har tagit om att 132 kontor ska stängas är ett förhastat beslut. Det kommer inom kort ett uppdrag till Arbetsförmedlingen som påverkar hur man behöver ta beslut när det gäller kontorsfrågan. Man måste ta ett helhetsgrepp för att ha en ordnad process och säkerställa att vi har statlig närvaro i hela landet och säkerställa att man inte släcker ned verksamhet innan det finns fungerande alternativ.

Vi ska säkerställa att människor både i Gävleborg och i andra delar av landet ska ha rätt till det stöd och den hjälp som man behöver när man står långt ifrån arbetsmarknaden och behöver samhällets insatser för att kunna få det viktiga arbetet.

Anf. 39 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Då kommer min följdfråga: Arbetsförmedlingen kommer alltså att tillföras stora resurser för att kunna behålla de anställda? Det är ju ändå de som är grunden för att man ska kunna möta de arbetslösa som står långt ifrån arbetsmarknaden. Deras kompetens och utbildning behövs, och det har man inte pengar till i dag. Det är också därför man fattar de här besluten om nedläggning.

Min fråga blir till statsrådet: Ni kommer alltså att skjuta till enorma resurser i den vårandringsbudget som kommer? Jag skulle tro att svaret blir nej.

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Arbetsförmedlingen står inför en större reformering. I den budget som nu ligger kommer man att gå ned till 9 000 anställda. Det är samma nivå på personalen som man hade för tio år sedan, och då hade man över 300 kontor. Personalen är den viktigaste resursen för Arbetsförmedlingen. De har en otroligt viktig kompetens. Just därför är det viktigt att man inte tar förhastade beslut utan har en ordnad process och inte släcker ned verksamheter innan man har fungerande alternativ på plats.

Regionala skillnader i beviljandet av personlig assistans

Anf. 41 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Min fråga är av allmänpolitisk karaktär.

Antalet beviljanden av förstagsansökningar om personlig assistans har kraftigt minskat efter 2015. Färska siffror från Försäkringskassan som

Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar, RBU, har bearbetat visar dessutom att det är mycket stora regionala skillnader när det gäller vilka som fick statlig assistans förra året. I Västernorrland, Västerbotten, Jämtland och på Gotland beviljades inte en enda nyansökan medan det i Värmland var så pass många som 41 procent av dem som ansökte för första gången som fick ja.

Jag tror inte att andelen av befolkningen som har behov av assistans skiljer sig så mycket åt mellan de olika regionerna. Min fråga till statsrådet blir därför om regeringen tycker att det är rimligt att det är så stora regionala skillnader och om regeringen är villig att vidta några åtgärder för att säkerställa att myndigheten har en rättssäker bedömning så att den som behöver assistans ska få det oavsett var i landet man bor.

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack, Pia Steensland, för frågan!

Svaret är nej, det är inte acceptabelt med så stora regionala skillnader. Det är ett tecken på att man behöver stärka rättssäkerheten i bedömningarna och besluten.

Låt mig också understryka att det inte är meningen att alla ska få en lika snål bedömning, utan det är viktigt att alla individer som har rätt till assistans verkligen också får den rätten beviljad och verkställd. Förstärkningar av LSS finns med i det januariavtal som har slutits mellan de fyra samarbetspartierna.

Anf. 43 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Tack, statsrådet för svaret! Det gläder mig.

Vi kristdemokrater ser med stor oro på Socialstyrelsens lägesrapport för 2019, *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning*. Rapporten visar att barn som förlorat kommunal och statlig personlig assistans i allt större utsträckning hamnar på barnboenden.

Min fråga till statsrådet blir därför om regeringen är beredd att vidta åtgärder för att även barn med funktionsnedsättning som har stora behov av hjälp och tillsyn ska kunna bo hemma med sin familj.

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det var ett av de bärande inslagen i LSS-reformen när den genomfördes att vi inte ska sätta barn på institution utan att man ska ha möjlighet att leva med sin familj. Alla vi som känner föräldrar som har svårt funktionsnedsatta barn som behöver omfattande stöd vet vilket oerhört tungt och omfattande arbete som föräldrarna redan gör. Det är viktigt att vi har en fungerande assistans som gör att barn och föräldrar kan leva tillsammans.

Kunskap i barnomsorg och skola om kroniska sjukdomar

Anf. 45 LINA NORDQUIST (L):

Fru talman! Jag söker svar från statsrådet Strandhäll om vab.

Ett kroniskt sjukt barn bär sin sjukdom dygnet runt hela sitt lilla liv, även i skola och förskola. Jag skulle själv inte våga lämna mitt barn om jag inte visste att personalen har den kunskap som behövs för att mitt barn

ska slippa fara. Jag skulle heller inte känna mig trygg som lärare om jag inte visste tillräckligt för att känna igen symtom eller ta blodprover, tolka svar och ge medicin. Ändå måste Försäkringskassan i dag neka föräldrarna vab för att lära ut detta, trots läkarintyg.

Det här måste ändras, som jag och Liberalerna ser det, för föräldrarnas skull, för personalens skull och i allra högsta grad för barnens skull. Kan statsrådet Strandhäll och regeringen tänka sig att ta initiativ till en sådan förändring?

Anf. 46 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Självklart ska man kunna känna sig trygg även om man har ett barn med kronisk sjukdom som till exempel diabetes när man lämnar barnet i skolan. Som lagstiftningen ser ut i dag är det just skolan som har ansvaret att se till att man har medarbetare på plats som har den kunskap som krävs för att tillse att barnet får den trygghet som behövs under skoldagen och under skolgången.

Men jag vet också att det skedde en tillämpningsförändring under slutet av förra mandatperioden och att man tidigare hade en mer generös tolkning när det gällde vård av barn.

Vi har börjat titta på frågan, och den är aktualiserad på mitt bord.

Anf. 47 LINA NORDQUIST (L):

Fru talman! Varmt tack, statsrådet Strandhäll, för svaret! Det gör mig väldigt lättad och hoppfull, för en del barns sjukdomar går ju aldrig över, och deras föräldrar måste naturligtvis veta att barnen får rätt stöd.

Det är helt galet att reglerna i dag klassar barnet som friskt på väg till förskola eller skola och sedan som sjukt igen på vägen hem, så denna lagskärpning är viktig.

När, statsrådet Strandhäll, kan familjerna förvänta sig att få ett värdigare och tryggare liv?

Anf. 48 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Som sagt var är frågan aktualiserad. Sedan måste man naturligtvis ställa sig frågan framåt om det är förändringar i vab som vi ska fokusera på eller om den alldeles utmärkta familjeveckan som vi är överens om i januariavtalet också skulle kunna vara en lösning, nämligen att föräldrarna ska kunna vara mer närvarande i barnens vardag.

Säkerhetsaspekter av statligt ägande i Telia

Anf. 49 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Ibrahim Baylan kopplad till säkerhetsaspekter av det statliga ägandet i Telia.

I dag har näringsutskottet justerat ett betänkande som kommer att behandlas i kammaren nästa vecka, där Moderaterna och högern vill att regeringen ser över möjligheten att sälja Telia Company AB. Under behandlingen av ärendet har man dessutom stärkt skrivningarna kring en försäljning av hela bolaget, trots att bland annat Försvarsmakten säger att detta kan få allvarliga konsekvenser för Sverige.

Personligen blir jag förbannad när ideologi sätts före rikets säkerhet. Min fråga till näringsministern blir därför: Hur ser statsrådet på säkerhetsaspekten av det statliga ägandet i Telia?

Anf. 50 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Mathias Tegnér, för en viktig fråga!

Det ska inte råda något som helst tvivel, vare sig i denna kammare eller i Sverige i övrigt, om att regeringen under alla omständigheter kommer att värna Sveriges nationella säkerhet. Det ska inte heller råda något tvivel om att vi tar Försvarsmaktens yttrande där man bestämt avråder från den här politiken på fullaste allvar.

Om riksdagen, trots avrådanden från Försvarsmakten och ett enigt försvarsutskott, ändå väljer att göra detta ska vi naturligtvis titta igenom det och göra det på det mest seriösa sätt som går att göra. Men det ska inte råda något som helst tvivel om att den svenska regeringen alltid sätter Sveriges nationella säkerhet främst.

Anf. 51 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det gör mig trygg.

Ytterligare en diskussion som har kommit upp i frågan är en möjlig delning av Telia. Bolagsledningens affärsstrategi går ju i en helt annan riktning, så jag tror att det initialt är många som har varit väldigt skeptiska till idén om en delning eller ett utköp. Jag vill ändå höra vilka effekter statsrådet ser av den typen av förslag.

Anf. 52 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi måste vara medvetna om att om staten ska dela detta bolag måste man äga bolaget. Det gör inte staten i dag. Med nuvarande börskurs skulle det krävas ytterligare 150–160 miljarder ur statskassan för att göra detta.

Sedan tror jag att det ibland är ett feltänk när det handlar om delning. Tänk på hur Telia var förr med kopparnät och tjänster. Med dagens digitalisering har det blivit mycket mer komplicerat. Det bör man vara medveten om.

Flytten av Sidas huvudkontor

Anf. 53 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! I januari 2018 aviserade regeringen att ett antal myndigheter skulle utlokaliseras från Stockholm. Beslutet motiverades med att hela Sverige ska leva. Bland annat skulle Sidas huvudkontor flytta från Valhallavägen till Botkyrka.

Flytten kommer att bli både långdragen och dyr. Det finns inga passande lokaler i Botkyrka, utan nyproduktion måste till. En konsekvensanalys visar att kostnaden bara för konsultarvoden beräknas uppgå till 60 miljoner, och den totala prislappen beräknas landa på 100-tals miljoner. Utöver detta väntas också många anställda lämna myndigheten.

Flytten av Sidas huvudkontor från en station på röda linjen till en annan blir, om den genomförs, troligtvis Sveriges dyraste adressändring. Det framgår nu med all tydlighet att det här beslutet var ogenomtänkt.

Min fråga är därför till statsrådet Ardalán Shekarabi: Kommer regeringen att släppa prestigen vad gäller Sidas flytt?

Anf. 54 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Magdalena Schröder, för frågan!

Vi får aldrig frågan varför vi inte agerar mer för att kostnaderna för att statens myndigheter bedriver sin verksamhet från Stockholms innerstad ska sjunka, utan frågorna kommer alltid när vi omlokaliserar verksamheter till förorter och till andra orter än Stockholm.

Nej, vi kommer inte att backa från omlokaliseringpolitiken.

Jag besökte Fastighetsmäklarinspektionen i Karlstad i går. Det påstods i den här kammaren att det skulle vara en katastrof om den verksamheten flyttades från Stockholm till Karlstad. Men, fru talman, verksamheten bedrivs med högsta kvalitet i Karlstad. Det är inga problem att hitta rätt personal.

Jag är övertygad om att också omlokaliseringen till Botkyrka kommer att funka på ett bra sätt.

(Applåder)

Anf. 55 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Jag anar kanske en spricka i regeringen, men jag noterar också att statsrådet inte kommer att släppa prestigen.

Två konsekvensanalyser visar att det här kommer att bli dyrare, inte bara tillfälligt utan också på lång sikt. Det kommer också att bli svårare för Sida att bedriva sin verksamhet.

Om man vill ha mer statlig närvaro tror jag att man i Botkyrka själva hellre hade valt fler poliser än en biståndsmyndighet, som dessutom får det svårare att bedriva sin verksamhet.

Det här är inget annat än en dyr adressändring, och skattebetalarna kommer att få ta notan.

Anf. 56 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag förstår fortfarande inte varför Magdalena Schröder anser att det är prestige att vilja flytta statliga verksamheter från Stockholms innerstad. Är det billigare att vara i Stockholms innerstad? Finns de lokaler som den nämnda myndigheten använder sig av i dag på en adress som är känd för billiga hyror?

Fru talman! Jag låter frågorna vara obesvarade. Men den här diskussionen kommer säkerligen att fortsätta.

Ökat antal sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa

Anf. 57 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Ökade problem med psykisk ohälsa är i dag ett stort problem i Sverige som måste tas på stort allvar.

Vi kan även se att sjukskrivningar på grund av psykiatriska diagnoser är ett problem som ökar, och en särskilt utsatt yrkesgrupp är kvinnor inom

offentlig sektor. Och som om inte utsattheten att drabbas av psykisk ohälsa är nog ska dessa personer också mötas av ett system som inte är anpassat för psykiatriska diagnoser. Man får svårtolkade besked från Försäkringskassan och blir i värsta fall utförsäkrad innan man är redo att arbeta. Otaliga vittnesbörd finns från personer som upplever hela processen och kontakten med Försäkringskassan som en ytterligare pålagd stress som försämrar möjligheten till tillfrisknande.

Regeringen har nyligen fått ett tillkännagivande om att utreda hanteringen av människor som har drabbats av psykisk ohälsa.

Min fråga till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll är vad regeringen avser att göra för att ta frågan om ökat antal sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa på allvar och vilka konkreta förslag det finns vad gäller möjligheter till rehabilitering och en rättssäker process.

Anf. 58 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! I grund och botten härrör problemet med kvinnors ökade risk för ohälsa från arbetsplatser där det arbetar väldigt många kvinnor i en sämre arbetsmiljö. Inte minst beror det också på att vi alltjämt har ett ojämnt ansvar för barn, hem och familj. Kvinnor tar än i dag en mycket större del av ansvaret. Kombinationen av detta leder till stress och till sjukskrivning.

När man hamnar i ohälsa och sjukskrivning ska man naturligtvis ha det stöd som man behöver för att för det första, förhoppningsvis, komma tillbaka till hälsa igen och för det andra, förhoppningsvis, komma tillbaka till arbete igen.

Vi vet att den psykiska ohälsan kryper ned i åldrarna och att alldeles för många kvinnor tyvärr blir sjukskrivna under långa perioder. Vi arbetade hårt med detta under den förra mandatperioden tillsammans med bland andra arbetsmarknadens parter, och vi har för avsikt att arbeta vidare under denna mandatperiod.

Anf. 59 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Jag instämmer i att arbetsmiljön är ett stort problem där åtgärder måste vidtas och att vi måste underlätta för barnfamiljer.

När det gäller sjukförsäkringsprocessen har Sverigedemokraterna föreslagit bibehållen ersättning för att till exempel prova studier under sex månader, flexibel sjukskrivning och förenklade möjligheter att prova ett annat yrke, för ibland är det kanske arbetsplatsen som är problemet, så som statsrådet lyfte fram, samt en mjukare bedömning vid dag 180 inom kompetensområdet.

Socialdemokraterna har röstat nej till alla dessa förslag. Varför?

Anf. 60 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Socialdemokraterna genomförde tillsammans med Miljöpartiet många reformer på detta område under den förra mandatperioden: koordinatörer inom hälso- och sjukvården, en ny arbetsmiljöstrategi och en föreskrift för social och organisatorisk arbetsmiljö. Vi har skjutit till särskilda medel till rehabilitering.

Vi fick en ny lagstiftning vid halvårsskiftet förra året som ålägger arbetsgivarna att göra insatser tidigt i ett sjukfall, och vi kommer att arbeta vidare med detta under mandatperioden.

Prot. 2018/19:69

28 mars

Frågestund

Gruvnäringens förutsättningar

Anf. 61 LINDA YLIVAINIO (C):

Fru talman! Min fråga till näringsministern handlar om regeringens prövning av ansökningar om bearbetningskoncessioner enligt mineralagen. En bearbetningskoncession är bara ett av alla tillstånd som krävs för att i slutändan eventuellt kunna starta en gruvverksamhet.

De senaste åren har denna ärendetyp hopats på regeringens bord. Näringsministern har en diger hög att beta av, och ärendena har långa handläggningstider. Branschen, berörda rättighetsinnehavare och bygder avvaktar besked efter år av väntan, och de är i stort behov av beslut. Regeringens senfärdiga handläggning skapar osäkerhet om spelregler och hämmar investeringar. Detta tillsammans med andra faktorer riskerar att försämra Sveriges attraktionskraft som prospekterings- och gruvland.

Jag vill därför fråga näringsministern: När har regeringen för avsikt att börja besluta i dessa ärenden?

Anf. 62 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Linda Ylivainio, för en viktig fråga!

Vi kan sätta in den i ett sammanhang. Vi befinner oss just nu i början av en nödvändig omställning av vårt sätt att göra saker och ting i våra samhällen. Den klimatkris vi är inne i kräver elektrifiering av samhället, och vi vet att mineraler och metaller är centrala för att kunna göra detta. Elbilar, till exempel, görs ju inte på internet utan i vanliga fabriker. Batterier med mera kommer att behövas, och där har Sverige goda förutsättningar.

Jag delar i viss mån Linda Ylivainios frustration över att vi har en ganska tungrodd process. Hur ska vi se till att vi kan tillvarata människors rättmätiga intresse av att ingenting händer i deras närhet och att de har något att säga till om men också miljöaspekter samtidigt som vi drar nytta av det faktum att Sverige har många av de mineraler och metaller som krävs för en total elektrifiering i längden av våra samhällen?

Anf. 63 LINDA YLIVAINIO (C):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för svaret.

Jag vill ändå understryka vikten av att regeringen nu skyndsamt tar sig an ärendena och kommer till skott med beslut.

Förutom svåra intresseavvägningar finns det också viktiga rättsliga, principiellt viktiga frågor som måste avgöras. Eventuella prövningar av regeringens beslut kan landa i Högsta förvaltningsdomstolen, vilket i sin tur ytterligare kan förlänga handläggningstiderna. Jag utgår från att regeringen snarast undanröjer den rättsosäkerhet som nu råder genom att börja avgöra ärendena.

Anf. 64 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag är inne på min nionde vecka som näringsminister, och jag kan lova att vi redan från första veckan började titta på dessa frågor.

Min bedömning är att vi både kan och ska se till att få fram de beslut som är nödvändiga, men jag tror tyvärr inte att detta räcker. Kanske finns det anledning att titta över hur systemet fungerar, för att värna miljöintresset, klimatintresset, människors intresse och vårt intresse av att kunna göra ett gott jobb. Detta gör jag gärna tillsammans med Centerpartiet.

Konfessionella friskolor

Anf. 65 JIMMY LOORD (KD):

Fru talman! I den allmänna debatten får man höra regeringspartierna hävda att konfessionella friskolor är en del av ett stort samhällsproblem som bidrar till elevers utanförskap, ökad segregation, intolerans, extremism och vanvård. Civilminister Ardalan Shekarabi var en av dem som i valrörelsen spädde på denna bild och jämförde våra konfessionella skolor med den imamskola han själv tvingades gå i som barn.

Jag menar att det inte finns något som pekar på att religiösa friskolor, varav de flesta är kristna, skulle bidra mer till problematiken än kommunala skolor eller andra friskolor. Det är snarare tvärtom. De allra flesta religiösa friskolor drivs av en kristen huvudman vars skolor oftast har en bred blandning av nationaliteter, religionstillhörigheter och så vidare.

Varför driver regeringen en begränsning av valfriheten med hjälp av en felaktig bild av verkligheten?

Anf. 66 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Jimmy Loord, för en viktig fråga!

Regeringens utgångspunkt, som också framgår av januariavtalet, är att de svenska skolorna ska bedrivas utan konfessionella eller religiösa inslag, att vi ska vara en sekulär stat, att den svenska skolan ska vara sekulär och erbjuda alla elever möjlighet att fritt välja religion och fritt få möjlighet att bilda sig en uppfattning om religiösa och filosofiska frågor och att skolan ska vara en mötesplats för människor med olika bakgrund.

Jag är övertygad om att det är rätt väg som regeringen och samarbetspartierna har valt, och ett bra första steg är att sätta stopp för nyetableringen av religiösa friskolor.

Anf. 67 JIMMY LOORD (KD):

Fru talman! Tack för svaret!

Jag instämmer i allt du säger, Ardalan Shekarabi, och jag menar att den ordning och de verktyg vi har i dag för att kontrollera skolor och se till att de följer både skollag och läroplan är en tillräcklig verktygslåda. Jag blir snarare orolig när vi klistrar etiketter på varandra och onyanserat spår på fördomar.

När kartan inte stämmer med verkligheten går politiken vilse, och detta tycker jag är tydligt i denna fråga.

Anf. 68 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag är övertygad om att vi måste ställa oss frågan om fler religiösa friskolor leder till att vi får mindre segregation i vårt samhälle och om fler religiösa friskolor leder till att barn och ungdomar får möjlighet att fritt välja religion, livsstil och filosofisk inriktning. Det är ändå en

skyldighet som vi har gentemot våra barn och ungdomar att ge dem denna frihet och se till att skolan är en mötesplats.
(Applåder)

Prot. 2018/19:69

28 mars

Frågestund

Missbruket av ROT och RUT

Anf. 69 HELÉNE BJÖRKLUND (S):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson.

Sveriges Television i Blekinge har gjort en granskning som visar hur företagare i Blekinge har lurat sina anställda, förfalskat fakturor och fått ersättning från Arbetsförmedlingen, trots att företaget hade stora skattekulder. Omsättningen av personal har varit stor, och flera anställda har vittnat om oklara anställningsförhållanden, långa arbetsveckor, uteblivet handledarstöd och förvägrad semester. Samma företagare plockade RUT-pengar från både sin egen personal och personalens anhöriga. I den affärsmodell som SVT Nyheter i Blekinge granskat har pengarna i huvudsak använts för att täcka lönekostnader och köpa in antikviteter i utbyte mot exempelvis flytt- och städtjänster.

Min fråga är: Vad gör regeringen för att stävja missbruket av RUT- och ROT-avdrag?

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Heléne Björklunds fråga är oerhört viktig och allvarlig. Det är stötande och allvarligt för tilltron till samhället när oseriösa och rent kriminella företag kan sko sig på detta sätt på skattebetalarnas bekostnad.

När det gäller fusk med anställningsstöd vill regeringen skärpa kontrollen av dem som utnyttjar sådant stöd. Detta kommer att underlättas när vi får månadsuppgifter, och det kan underlättas av de förslag som regeringen har fått och som gäller att kunna göra en annan kontroll för att säkerställa tillträde till andra myndigheters register så att Arbetsförmedlingen kan utöva en mer effektiv kontroll.

Det argumenteras ofta för att RUT-avdrag ska underlätta för att människor som står långt från arbetsmarknaden ska kunna få arbete och för att fler sådana jobb ska växa fram. När man i stället skattefuskar så att människor skor sig är det en viktig fråga för finansministern, som redan har prioriterat många frågor för att komma åt skattefusk.

Anf. 71 HELÉNE BJÖRKLUND (S):

Fru talman! Personligen tycker jag att det är bra att företag kan få stöd för att anställa människor som annars har svårt att få jobb. Men det är väldigt dåligt när det fuskas med stöden.

Min följdfråga är: Vad gör regeringen för att förbättra granskningen och kontrollen av de företag som uppstår ersättning från staten i form av lönebidrag?

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi planerar att förbättra möjligheterna för Arbetsförmedlingen att skärpa kontrollen av företag som får lönestöd och därmed får del av stora skattemedel som är viktiga för att människor ska kunna få ett arbete som de annars inte hade fått.

De företag som fuskar på ett kriminellt sätt, missutnyttjar regelverket och skor sig på skattebetalarnas bekostnad försvårar situationen för alla de arbetsgivare – majoriteten av dem – som följer regelverket och som använder anställningsstöd på det sätt som är avsett.
(Applåder)

Kinesiskt industrispionage

Anf. 73 PÅL JONSON (M):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till näringsminister Ibrahim Baylan. Säkerhetspolisens årsrapport för 2018 pekar tydligt ut att det kinesiska industrispionaget utgör ett allt större hot mot det svenska näringslivet. Tidigare i veckan presenterades även en rapport från FOI, där man menar att dessa kinesiska stölder av teknologi kommer att påverka Sverige ekonomiskt och även kommer att påverka de svenska företagens konkurrenskraft. Det finns redan exempel på företag som har valt att flytta ut sin forsknings- och utvecklingsverksamhet i Sverige till andra länder, eftersom skyddet mot industrispionage i Sverige uppfattas som för dåligt.

Med anledning av detta vill jag fråga näringsministern om han delar Säpos uppfattning att det kinesiska industrispionaget ökar i styrka och omfattning och om han i så fall kommer att vidta några åtgärder mot detta för att skydda det svenska näringslivet.

Anf. 74 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi lever i en tid där vi ser en mycket stark teknisk utveckling som innebär att vi kommer att få en total digitalisering av vår industri, förstås, men också av vårt samhälle. Det är i grunden någonting mycket positivt. Det ökar effektiviteten och styrbarheten på ett sätt som vi inte ens kunde drömma om för ett antal år sedan. Det kommer naturligtvis också att öka produktiviteten, vilket är bra för vårt land. För Sverige finns det egentligen inte några om och men; det är den väg som vi måste gå för att hävda vår konkurrenskraft.

Baksidan av det är precis det som Pål Jonson tar upp och som Säkerhetspolisen och FOI naturligtvis pekar på. Det ökar naturligtvis också sårbarheten, eftersom dessa effektiva verktyg kan användas för flera olika saker. Detta måste vi inte bara se upp med utan aktivt jobba med, både i det offentliga och tillsammans med det svenska näringslivet, för att minimera möjligheterna för andra att komma åt det som vi inte vill att de ska kunna komma åt, oavsett om det är Kina eller något annat land.

Anf. 75 PÅL JONSON (M):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för svaret, även om det kanske inte var så konkret just när det gäller åtgärder. Jag vet att en hel del av detta ligger på Justitiedepartementet. Men jag tror att det är oerhört angeläget att också Näringsdepartementet engagerar sig i detta. Det finns en rad åtgärder som man skulle kunna vidta, till exempel att säkra åtgärder mot utländska investeringar i kritisk infrastruktur men också att ge svensk säkerhetstjänst möjligheter att till exempel dela information om svenska företag blir utsatta för storskaliga cyberangrepp. Detta är alltså en fråga både för vårt näringsliv och för vår säkerhet.

Anf. 76 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Nej, det var inte så konkret. Och det kanske inte heller är höjden av klokskap att just i denna kammare offentligt uttala alla de åtgärder som Säkerhetspolisen, regeringen eller det privata näringslivet vidtar. Det riskerar att underminera själva syftet. Men jag kan försäkra Pål Jonson och dem som lyssnar att vi både i dag och i framtiden måste göra vårt yttersta för att använda denna teknologi men också för att minimera riskerna såväl för näringslivet som för det offentliga.

Rapport om framtida sysselsättning och invandring

Anf. 77 MAGNUS PERSSON (SD):

Fru talman ! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson.

För en tid sedan kunde vi ta del av Arbetsförmedlingens rapport *Sveriges framtida sysselsättning*, som presenterades av generaldirektör Mikael Sjöberg. Där framhåller man att det behövs en nettoinvandring på minst 60 000 personer årligen för att klara den svenska välfärden. Rapporten ifrågasätts kraftigt av både forskare och ekonomer, då man varken tagit hänsyn till framtida sysselsättningsgrad bland invandrare eller hur framtidens arbetsmarknad ser ut gällande strukturomvandling och digitalisering. Man bortser också från de ökade utgifter både för stat och för kommuner som en ökad asylinvandring innebär.

Min fråga är därför: Ställer arbetsmarknadsministern sig bakom sin generaldirektörs rapport, eller har hon en annan åsikt i frågan?

Anf. 78 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Sverige har en demografisk utmaning, och den är vi redan mitt uppe i. Runt om i vårt land råder brist på rätt arbetskraft, alltså arbetskraft med den kompetens som behövs för de lediga jobben. Det gäller i nästan alla branscher och på flera olika nivåer. Det gäller både människor med högre utbildning och människor med kortare yrkesutbildning.

För att kunna åtgärda detta är det många olika saker som behövs. Framför allt behöver vi säkerställa att de som i dag står utanför arbetsmarknaden rustas med utbildning, så att de kan ta de lediga jobben. Där har vi mycket goda resultat av de lokala jobbspår som initierades under den förra mandatperioden. Vi behöver jobba med en bättre hälsa, så att fler kan, vill och orkar jobba ända fram till pensionen. Vi behöver också säkerställa att vi utbildar till rätt yrken.

Anf. 79 MAGNUS PERSSON (SD):

Fru talman! Anser inte ministern att en reglerad och behovsprövad arbetskraftsinvandring är ett betydligt bättre alternativ än en fortsatt massinvandring med dess konsekvenser för samhället?

Anf. 80 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi behöver en reglerad arbetskraftsinvandring. Det är viktigt särskilt för nyckelkompetenser på arbetsmarknaden.

Till skillnad från Magnus Persson anser jag att det är viktigt att Sverige står upp för asylrätten. Att vi ger människor på flykt undan krig och helveten en fristad i Sverige gör vi inte av arbetsmarknadsskäl utan av humanitära skäl, och det bör vi fortsätta med.
(Applåder)

Statlig närvaro i hela landet

Anf. 81 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Jag vill vända mig till statsrådet Ardalán Shekarabi.

Min fråga är: Vad planerar regeringen att göra för att stärka myndigheters lokala och regionala närvaro runt om i landet? Jag ställer frågan utifrån att vi har sett att myndigheter under senare år har centraliserat verksamhet och koncentrerat jobben till större orter. Landsbygden är förloraren.

Jag ställer också frågan utifrån att vi nu ser att myndigheter planerar att göra förändringar. Arbetsförmedlingen nämndes här tidigare av Ulla Andersson. Men Kronofogden är en annan myndighet som nu har på sin agenda att flytta jobb från mindre orter till större orter. Detta är mycket olyckligt. Landet klyvs, urbaniseringen spås på, servicen försämras och arbetsmarknaden försämras också. Det försvårar för näringslivet att rekrytera om det bara är privata jobb som erbjuds.

Anf. 82 Statsrådet ARDALÁN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar Per Åsling för frågan och för engagemanget i dessa frågor. Detta engagemang behövs verkligen. Vi har nämligen under lång tid i Sverige – i flera decennier – haft en mycket stark centralisering också i den statliga sektorn. Det var också orsaken till att regeringen under den förra mandatperioden tog initiativ till flera åtgärder, bland annat 21 beslut om omlokalisering av myndigheter till andra delar av landet. Detta blev visserligen ifrågasatt av konservativa högerpartier här inne, men vi är mycket stolta över att denna process kom igång. När det gäller satsningen på servicekontor öppnades bara under 2018 tio nya servicekontor på de platser som har sämst statlig närvaro. Detta ska fortsätta.

I dag har vi på regeringssammanträdet fattat beslut om att ge uppdrag till länsstyrelserna att kartlägga statens servicenärvaro i samtliga 290 kommuner. Hur ser det ut med statens närvaro? Vilka myndigheter finns där? Vilka myndigheter möter medborgarna? Utifrån detta underlag ska vi fatta vidare beslut om åtgärder.

Anf. 83 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret. Jag tycker att det är bra att regeringen tydligen nu satsar på att titta närmare på hur myndighetsnärvaron är runt om i landet och på kommunal nivå.

Men det gör att jag också dristar mig till att fråga: Borde då inte regeringen också fatta ett beslut om ett moratorium för att stoppa nedläggning och koncentration av kontor till dess att nya beslut finns på plats?

Anf. 84 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Per Åslings fråga är mycket relevant. En av de saker som vi jobbar med just nu är att säkerställa att vi får en ordentlig styrning av myndigheterna vad gäller beslut om lokalisering. Regeringen har arbetat med lokaliseringsförordningen, som har remitterats. Där finns ett upplägg om hur sådana beslut ska fattas, hur konsekvensanalyser ska göras och hur respektive myndighet ska hantera de här stora besluten. Det handlar ju i slutändan om statens totala närvaro på olika orter.

Regeringen avser att återkomma med frågan om lokaliseringsförordningen och styrningen av myndigheterna i denna fråga.

Sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa

Anf. 85 BJÖRN PETERSSON (S):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Annika Strandhäll som gäller sjukförsäkringen, ökade sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa och bristerna i kommunikationen mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården.

I början av månaden debatterades här i kammaren Riksrevisionens rapporter rörande bedömningen av arbetsförmåga vid psykisk ohälsa och det försäkringsmedicinska beslutsstödet.

Det är för mig uppenbart att det inte fungerar tillräckligt bra i dag. Jag ser tydliga konflikter mellan hälso- och sjukvården och Försäkringskassans handläggare runt om i landet. Jag ser spår av brister i kommunikationen om sjukskrivningar och sjukintyg i många av de fall runt om i landet där människor upplever sig orättvist behandlade.

Fru talman! Min fråga till statsrådet Annika Strandhäll är: Hur arbetar regeringen med dessa frågor i dag?

Anf. 86 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Det är naturligtvis alldeles oacceptabelt att en medborgare ska behöva fundera på vilken dörr man går in igenom när man behöver hjälp. Man ska få rätt stöd och hjälp från de aktörer som man har behov av. Det kan handla om Försäkringskassan, som har *ett* ansvar. Det kan handla om hälso- och sjukvården. Det kan handla om Arbetsförmedlingen, och det kan handla om andra rehabiliteringsaktörer.

Det är vårt ansvar att se till att våra myndigheter och aktörer samverkar på ett sätt och organiserar sig på ett sätt som gör att medborgarna kan få det stöd som man kan förvänta sig. Det gäller särskilt, skulle jag vilja säga, när livet vänder och man drabbas av sjukdom.

Vi har därför sedan över ett år tillbaka uppdrag, inte minst till Försäkringskassan men också till Arbetsförmedlingen, om en syn på nolltolerans mot att människor ska behöva hamna mellan stolarna. Vi har också ett dialoguppdrag till Försäkringskassan när det gäller dialogen med hälso- och sjukvården.

Det här måste fungera. Det väntar sig medborgarna, och det är krav som vi ställer.

Anf. 87 BJÖRN PETERSSON (S):

Fru talman! Tack, Annika Strandhäll, för svaret! Jag har en snabb fråga: Vad behöver vi göra närmast här i kammaren för att få ordning på det här?

Anf. 88 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Absolut närmast nu ligger den utredning som pågår, där Claes Jansson har ett särskilt uppdrag att se över de delar i sjukförsäkringen som upplevs som kantiga. Vi har också en nationell samordnare i Mandus Frykman som ser över hela sjukskrivningsprocessen från ax till limpa, som man säger, just för att titta på hur de olika aktörerna samverkar. Han lämnar sitt första delbetänkande nu i april. Vi följer detta mycket intresserat.

Lärarnas arbetsmiljö

Anf. 89 JOHANNA RANTSI (M):

Fru talman! Jag har en fråga till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson som rör arbetsmiljön.

Jag vill dock börja med att konstatera att lärarbristen är enorm i Sverige i dag. Det är den samtidigt som antalet arbetslösa lärare ökar. Anledningen till att det ökar är en bristfällig arbetsmiljö. Allt fler säger nämligen upp sig på egen begäran. De gör det av hälsoskäl som är kopplade till arbetsmiljön. Nio av tio lärare hinner i dag inte med sitt uppdrag under ordinarie arbetstid. Lärare lämnar yrket av hälsoskäl – i en tid av lärarbrist.

Fru talman! Sverige har inte råd att tappa fler bra lärare. Med anledning av detta vill jag fråga Ylva Johansson vilka åtgärder ministern avser att vidta för att förbättra arbetsmiljön för Sveriges lärare.

Anf. 90 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är en oerhört angelägen fråga som Johanna Rantsi tar upp. Jag känner själv igen den eftersom mitt eget yrke är lärare.

Det behövs naturligtvis insatser i skolan för fler anställda och för att förändra läraryrket så att lärare kan koncentrera sig på att vara lärare och avlastas många av de andra arbetsuppgifter som i dag tar en orimligt stor andel av lärarnas arbetstid. Det är någonting som mina kollegor på Utbildningsdepartementet arbetar med.

När det gäller arbetsmiljöfrågorna tog Arbetsmiljöverket under förra mandatperioden fram nya föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö. De har varit mycket användbara, och de används i dag ute på arbetsplatserna. När jag talar med både arbetsgivare och skyddsombud hör jag att deras bedömning är att man hittills har utnyttjat kanske bara hälften av den potential som finns i det nya regelverket. Jag har därför stora förhoppningar om att detta nya regelverk ska kunna bidra till substantiella förbättringar.

Anf. 91 JOHANNA RANTSI (M):

Fru talman! Precis som Ylva Johansson vet jag hur det ser ut i skolan, för när jag inte vikarierar som riksdagsledamot här är det där jag befinner mig.

Jag möter många lärare. Senast i dag hade jag besök från en skola där lärarna vittnar om de här problemen. Man berättar också om hur lärare står handfallna inför hotet och våldet som eskalerar i skolan. Anmälningarna har dubblerats på bara fem år. Vad avser Ylva Johansson att göra åt hotet och våldet som lärare får utstå på sin arbetsplats?

Anf. 92 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är skolhuvudmännen som är ytterst ansvariga för att säkerställa att man har trygghet ute på skolorna. Regeringen är självklart en partner i detta arbete, inte minst när det gäller resurser till skolsektorn.

Det är viktigt att vi kan ha en bra arbetsmiljö i skolorna, både för elever och för lärare. Lärare är ett av de bästa jobb och yrken man kan ha. Men det är också viktigt att vi använder våra lärare så att de får brinna för sitt yrke och inte tyngs av alltför många andra arbetsuppgifter.

Måttfull marknadsföring av spel

Anf. 93 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD):

Fru talman! Jag har en fråga som riktar sig till statsrådet Ardalán Shekarabi.

Vid årsskiftet trädde ny lagstiftning i kraft för spelpolitiken i Sverige. Enligt den lag som nu gäller på området ska marknadsföring av spel till konsumenter vara måttfull. Vad som betraktas som måttfullt ska fastslås genom praxis, men än finns ingen praxis att förhålla sig till.

Däri ligger också det problem som vi har sett de senaste månaderna i Sverige med spelreklam som är massiv till sin omfattning och som på sina håll också har aggressiva inslag. Det handlar om spelreklam som knappast kan betraktas som särskilt måttfull av många svenskar – detta trots färsk lagstiftning som har trätt i kraft på området. Säkerligen är det många svenskar som undrar om det var så här det skulle bli med regeringens nya spelreform.

Mot bakgrund av detta undrar jag om statsrådet ser att man hade kunnat göra något mer på förhand för att förhindra den omfattning av och aggressivitet i spelreklamen som vi har sett sedan årsskiftet.

Anf. 94 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Jonas Andersson, för denna viktiga fråga! Jag är oerhört glad att vi har återtagit kontrollen över spelmarknaden och att vi återigen, efter flera decennier, har jurisdiktion över de bolag som bedriver spelverksamhet på den svenska spelmarknaden. Det är en skyldighet vi har gentemot våra medborgare som stat.

Nu är regleringen på plats, och processen är igång. Vi har rättsprocesser som handlar om just måttfull marknadsföring. Men regeringen är inte nöjd med läget i spelreklamen. Vi ser en alltför aggressiv marknadsföring av spelverksamhet, och mängden reklam hamnar i direkt konflikt med de syften som lagstiftningen hade.

Mot den bakgrunden har vi träffat spelbranschen och framfört att de behöver självreglera. De har fått en tidsfrist. I dag, precis före denna frågestund, hade jag ett möte med spelbranschen då de återkom med sitt svar.

Min initiala bedömning är att vi i dag står ett steg närmare en skärpt lagstiftning. Men mer behöver göras. Vi ska skydda våra konsumenter.

Konsumentskydd och hållbar konsumtion

Anf. 95 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! En hållbar konsumtion är en viktig del i att nå Agenda 2030-målen. Slit-och-släng-samhället är i detta sammanhang ett stort problem. Fenomenet har givetvis många förklaringar. Status och mode är en faktor. Konsumtionshetsen drivs av att ständigt ha det nyaste och det coolaste.

För mig är detta som ni ser kanske inte det viktigaste. Ändå drivs även jag in i slit-och-släng-trenden, detta eftersom många varor inte håller måttet. Kvaliteten är helt enkelt dålig.

Rätten till reklamation är i detta sammanhang en viktig pusselbit, men som statsrådet Shekarabi känner till är lagstiftningen förvirrande med olika tider och olika regler. Lagstiftningen skapar därmed en väldigt hög tröskel för att den enskilde konsumenten ska få sin rätt och motverkar därmed också Agenda 2030-målen.

Därför vill jag fråga statsrådet: Hur kommer statsrådet att agera för att stärka konsumentens rättigheter på detta område?

Anf. 96 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Ola Möller, för den här viktiga frågan!

För oss kommer de konsumentpolitiska och konsumenträttsliga frågorna att vara prioriterade under mandatperioden. Det finns ett starkt behov av att förstärka konsumenters skydd, inte bara på spelmarknaden utan generellt. Därför tittar vi också på den fråga som Ola Möller lyfter.

Här pågår också EU-lagstiftning, och regeringen deltar självklart aktivt i det arbetet. Vår ambition är att konsumenters skydd även på detta område ska förstärkas. Även om det är EU-harmoniserade områden har vi naturligtvis möjlighet att påverka EU-processen, och det tar vi med oss.

Finansieringen av familjeveckan

Anf. 97 ANN-SOFIE ALM (M):

Fru talman! Fru talman! I valrörelsen gjorde Socialdemokraterna försök att vinna väljare med bland annat familjeveckan. Trots det gjorde Socialdemokraterna sitt sämsta val på hundra år. Det är dock inte det dåliga valresultatet jag vill diskutera här utan vad vi tillsammans kan göra för att nå högre jämställdhet och ökad trygghet.

Familjevecka låter sympatiskt men är mycket kostsamt. Fullt utnyttjad är kostnaden över 7 miljarder kronor, och Sveriges bnp minskar med 23 miljarder kronor.

Fru talman! Jag skulle gärna vilja få svar på hur statsrådet Strandhäll vill prioritera för att finansiera detta och varför regeringen när det behövs stora trygghetsinvesteringar, fler poliser och kortare vårdköer väljer att prioritera att vuxna, friska människor ska vara hemma från jobbet.

Anf. 98 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Att investera i Sveriges barnfamiljer är en mycket god investering. I Sverige har vi under socialdemokratisk ledning i decennier arbetat för att se till att kvinnor ska ha en möjlighet att förena karriär och familj. Vi har gjort det genom världens mest generösa föräldraförsäkring. Vi har gjort det genom att arbeta hårt för att se till att män och kvinnor delar mer lika på ansvaret för barn, hem och familj, bland annat genom vikta månader i föräldraförsäkringen.

Detta har resulterat i att Sverige nu har en av världens absolut högsta sysselsättningsgrader bland kvinnor. Vad det har bidragit till när det gäller tillväxt i vårt land finns det numera också siffror på.

Men vi vet också att många familjer har svårt att få vardagen att gå ihop med heltidsarbete. Föräldrar behöver mer tid tillsammans med sina barn. Därför är en investering i en familjevecka en investering i ett svenskt familjeliv men också i ett ännu starkare Sverige. Så är det!

(Applåder)

Stängningen av Arbetsförmedlingens kontor

Anf. 99 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson.

Efter det att kammaren med hjälp av Sverigedemokraterna röstade igenom Moderaternas och Kristdemokraternas servettskiss till budget ser vi i dag effekterna. Nyligen lades ett varsel på 4 500 anställda inom Arbetsförmedlingen. I dag presenterades nyheten att 132 arbetsförmedlingskontor runt om i landet kommer att läggas ned eller förändras.

Min fråga till statsrådet är vilket besked vi kan ta med oss när vi i kväll åker hem till våra valkretsar och träffar medborgare, arbetssökande, arbetsförmedlingspersonal och andra. Hur ska vi kunna lösa den problematik som nu uppstår?

Anf. 100 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Den budget som riksdagen röstade igenom har skapat betydande problem för Arbetsförmedlingen och i förlängningen ännu större problem för de arbetslösa som behöver stöd för att kunna komma in i arbete. Från det att regeringen tillträdde är dock jag ansvarig för verksamheten, och vi kommer att säkerställa att vi ska ha en så bra och väl fungerande arbetsmarknadspolitik som möjligt.

Arbetsförmedlingens besked i dag att man tänker stänga 132 kontor menar regeringen är ett förhastat beslut. Regeringen förbereder ett uppdrag till Arbetsförmedlingen om att ta en annan typ av hänsyn i kontorsstrukturen så att vi kan säkerställa en statlig närvaro i hela landet och att Arbetsförmedlingen inte släcker ned kontor i förtid innan det finns fungerande alternativ.

Med det uppdraget är min bedömning att Arbetsförmedlingen behöver göra ett omtag när det gäller kontorsfrågan.

(Applåder)

Anf. 101 JOSEFIN MALMQVIST (M):

Fru talman! Jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda fortsätter att öka. När arbetslösheten bland inrikes födda nu minskar i spåren av högkonjunkturen ökar den i stället bland utrikes födda och är nu uppe i 15,4 procent, detta trots att regeringen har gjort sitt bästa för att dölja arbetslösheten i olika former av dyra och ineffektiva subventioner, exempelvis extratjänsterna, som inte leder till osubventionerade arbeten.

Jobbklyftan riskerar att slita isär vårt samhälle. Utanförskap och arbetslöshet är en viktig orsak till växande otrygghet.

Min fråga går därför till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson: När kommer regeringen att agera för att bryta utvecklingen med denna växande jobbklyfta mellan inrikes och utrikes födda?

Anf. 102 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Josefin Malmqvist tar upp en viktig fråga. Jag kan dock glädja Josefin Malmqvist med att klyftan mellan inrikes och utrikes födda faktiskt minskar. Sysselsättningsgraden ökar i samtliga grupper, men den ökar snabbare för utrikes födda och den ökar snabbast för utrikes födda kvinnor.

Med detta vill jag på inget sätt negligera det stora problemet med den skillnad som finns, men utvecklingen när det gäller sysselsättningsgraden går faktiskt åt rätt håll. Vi har också nästan kunnat halvera tiden för nyanlända flyktingar att komma i arbete jämfört med hur det såg ut för några år sedan.

Utvecklingen går alltså tvivelsutan åt rätt håll. Man kan dock på inget sätt vara nöjd med situationen. Alldeles uppenbart behöver fler åtgärder vidtas för att nyanlända och de som står långt från arbetsmarknaden snabbare ska komma in i arbete.

En viktig sådan pusselbit är de etableringsjobb som vi tillsammans med arbetsmarknadens parter arbetar för att införa. Dessa riktar sig precis till dem som står långt från arbetsmarknaden, och de ska leda till varaktig anställning.
(Applåder)

Frågestunden var härmed avslutad.

Anf. 103 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Ledamoten Thomas Morell talade i sitt anförande om vikten av att öka säkerheten på våra vägar. Jag lyfte också upp i mitt anförande att det historiskt sett har funnits en bred samsyn kring nollvisionen och trafiksäkerhet. Men inte minst den senaste veckan har jag och Socialdemokraterna blivit väldigt oroliga för den fortsatta utvecklingen.

Jag undrar hur Sverigedemokraterna kommer att agera nu när Sverigedemokraterna tillhör en grupp i Europaparlamentet där man gör allt man

kan för att motsätta sig arbetet med det så kallade Vägpaketet, som har en stor och avgörande roll för trafiksäkerheten.

Tänker Sverigedemokraterna bidra till att det på riktigt blir ordning och reda på våra vägar?

Prot. 2018/19:69

28 mars

Trafiksäkerhet

Anf. 104 THOMAS MORELL (SD) replik:

Fru talman! Jag vill tacka ledamoten Elin Gustafsson för frågan.

Det är lite intressant att frågan kommer upp. Alla som har följt arbetet vet mycket väl att vår representant i Europaparlamentet, Peter Lundgren, har drivit frågan mycket hårt. Han hade också ett nära samarbete med framlidne parlamentsledamoten Jens Nilsson.

I det arbete och det mobilitetspaket som lades fram fanns många förslag på förändringar för att få stopp på cabotagetrafiken. Det fanns lösningar på hur vi skulle kunna få styr på allt som sker inom transportnäringen. Tyvärr behandlades inte ärendet i veckan som gick. Talmannen plockade bort det från dagordningen. Det fanns nämligen 1 500 ändringsyrkanden i det. Då ansåg man att det inte var möjligt att behandla. Ärendet kan möjligtvis komma upp i april. Men det är ingen som tror det.

Vår historia i detta är alltså att vi har drivit frågan mycket hårt genom vår representant, Peter Lundgren. Vi kommer också att driva frågan hårt här hemma i Sveriges riksdag.

Vi måste få ordning ute på vägarna. Det kan inte fortsätta på det här sättet, med otillåten cabotagetransport, otillåten kombitrafik, trafik med fordon som inte har tillstånd, bromslösa fordon, fordon som inte har tillräckligt mönsterdjup på däcken, förare som saknar körkort, förare som saknar yrkeskompetensbevis och så vidare. Det duger inte.

Jag tar gärna i hand och jobbar vidare med frågan. Vi måste komma fram till en lösning.

Anf. 105 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Thomas Morell för svaret.

Det har arbetats i fem år med det förslag som har varit på väg fram för beslut i EU. Det handlar inte minst om just kör- och vilotiderna och om att stoppa social dumpning men också om nya regler för cabotage. Det är som sagt helt avgörande punkter för att vi ska nå en ökad trafiksäkerhet.

Nu har förslaget dock, som Thomas Morell själv lyfte upp, stoppats från att ens läggas fram för beslut. Det är oklart hur det kommer att påverka trafiksäkerheten på våra svenska vägar.

Thomas Morell lyfte upp att Sverigedemokraterna skulle ha varit drivande i arbetet. Från min och Socialdemokraternas sida är det oklart hur Sverigedemokraternas arbete för detta de facto ser ut. Det är nämligen vi socialdemokrater som gång på gång står upp för sjysta villkor på hela arbetsmarknaden, även i transportsektorn. Det här är helt avgörande. Det är inte på det sättet att vi har drivit på för lite i frågan. Vi har tvärtom varit mycket drivande. Och nu ser vi att Sverigedemokraternas grupp i Europaparlamentet de facto har gjort allt för att förslaget inte ska kunna läggas fram för beslut.

Är det inte bara retorik från Sverigedemokraterna när ni påstår att ni står upp för detta, Thomas Morell? Eller tänker ni gå vidare på riktigt, som du säger här? Är det retorik, eller kommer det att bli verkstad av det här för ökad trafiksäkerhet?

Anf. 106 THOMAS MORELL (SD) replik:

Fru talman! Ledamoten Elin Gustafsson kan andas lugnt. En sak kan jag lova: Vi kommer att kämpa med den här frågan. Och vi kommer att ligga på för att få till stånd en lösning. Vi måste få kontroll på vägarna.

Socialdemokraterna talar gärna om att de förlängde klampningstiden från 24 till 36 timmar. Det var tämligen verkningslöst i verkligheten. De talar om skärpt beställaransvar. Men det var bara på papperet. Det som de gjorde var att ändra texten lite när det gällde tillstånd. De bommade helt och hållet det här med cabotage och kombitrafik och når inte det egentliga fusket.

Vi har inte sett någon ökning av antalet trafikpoliser. Under tiden som den här regeringen och den tidigare regeringen har verkat har antalet trafikpoliser, mina gamla kollegor, minskat. Det är någonstans kring 120–150 personer som går ut på asfalten varje dag. Det är för få om man ska komma åt det här. Det måste till en ändring.

Jag går gärna i armkrok med Elin Gustafsson och Socialdemokraterna för att få ut fler trafikpoliser på vägarna. Det är ett absolut krav om vi ska komma till rätta med det här. Det kontrollerar inte sig självt. Det är inte på det sättet att de som har gjort fel själva kliver in och betalar böter. Det måste finnas en myndighet som talar om att det är stopp och att man kommer att få betala om man inte sköter sig.

(Applåder)

Anf. 107 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Vi debatterar trafikutskottets betänkande TU7 om trafiksäkerhet. Jag kommer att göra visa nedslag gällande trafiksäkerheten.

Inledningsvis vill jag meddela att Centerpartiet självklart står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 10.

Viltstängsel räddar liv. Ändå saknar många landsvägar fortfarande viltstängsel. Som exempel kan jag nämna min valkrets Sjuhärad och riksväg 27 mellan Borås och Gislaved med bland annat genomfart i Svenljunga och Tranemo kommuner. Delar av denna väg är utrustad med viltstängsel. Vissa delar är det inte. Vägsträckan är ett stort pendlingsstråk som knyter samman flera kommuner och län. Vägen trafikeras också av tunga transporter, vilket gör att viltstängsel behöver prioriteras högre.

Vid analyser av viltstängslens effekter framträder en tydlig bild av att viltstängsel är det effektivaste sättet att förhindra viltolyckor. Viltstängslen bör även kombineras med viltvarningssystem samt lösningar som gör att vilt kan ta sig både över och under vägarna, för att inte skapa inläsnings-effekter och förskjuta olycksriskerna till någon annan plats.

Centerpartiet tycker att det är angeläget att ta ansvar för att våra större vägar med omfattande pendlingstrafik är säkra att färdas på. Med anledning av de stora samhällskostnader som viltolyckor genererar måste det även vara samhällsekonomiskt lönsamt att investera i viltstängsel på de vägsträckor som i dag är mest olycksdrabbade.

Att ha bra däck året om ökar trafiksäkerheten på våra vägar. Enligt svensk lagstiftning ska vinterdäck användas på personbilar, lätta lastbilar och bussar med en totalvikt av högst 3,5 ton mellan den 1 december och den 31 mars då vinterväglag råder. Vinterdäck ska vara däck som är sär-

skilt framtagna för vinterväglag och kan antingen vara så kallade friktionsdäck eller dubbade däck. Mellan den 16 april och den 30 september är det förbjudet att använda dubbade vinterdäck, om det inte är vinterväglag som motiverar användning av just dubbade däck. Det är alltså tillåtet med dubbdäck mellan den 1 oktober och den 15 april.

Centerpartiet kan konstatera att dessa regler innebär att man på hösten har två månader på sig att byta från sommardäck till dubbade vinterdäck men bara två veckor på våren för att byta från dubbade vinterdäck till sommardäck. Många behöver hjälp med att byta däck på sin bil. Det skapar samtidigt arbetstillfällen för många verkstäder, inte minst specialiserade däckverkstäder. Ofta är dessa verkstäder mindre företag som har en hektisk tid då det är säsong för däckbyte.

Vi vill trycka på att vårt land är avlångt. Det finns olika typer av väderförhållanden i vårt land under samma tider på året. För att ge rimlig chans till planering och spridning av arbetet anser Centerpartiet att tiden mellan kravet på att ha vinterdäck och när dubbade vinterdäck inte längre får användas åtminstone bör fördubblas från dagens två veckor till fyra veckor på våren.

Fru talman! Vidare kan vi i Centerpartiet konstatera att den enskilde medborgaren måste uppfylla krav på medicinsk lämplighet för att få lov att ta och behålla körkort i Sverige. Kraven syftar till att bidra till god trafiksäkerhet och handlar bland annat om syn, hörsel och andra hälsoaspekter som är viktiga i trafiken.

Centerpartiet har noterat att antalet återkallelser av körkort på medicinska grunder nu ökar. Transportstyrelsen bedömer att det trots detta finns betydligt fler som på grund av medicinska orsaker inte klarar trafikens krav än de som får sina körkort återkallade.

Personer som får körkortet indraget på grund av synfältsbortfall kan ansöka om att testa sin syn och får därefter i många fall tillbaka körkortet. Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI, har tillsammans med medicinsk expertis på uppdrag av Transportstyrelsen arbetat fram ett simulatortest som bedömer körförmågan hos personer med synfältsbortfall. Testresultaten kan sedan användas som underlag vid dispensansökan. Centerpartiet kan dock konstatera att det är en långdragen och kostsam process för den enskilde med en synskada att få tillbaka körkortet.

I många andra EU-länder är ordningen en annan. Där ges den enskilde möjlighet att få sin körförmåga prövad innan körkortet dras in. Centerpartiet ställer sig positivt till ett motsvarande system i Sverige för personer som inte har allvarligare synavvikelse än vad som är möjliga att få dispens för. För att ändra dagens system krävs dock en ändring i körkortslagen. Centerpartiet anser därför att regeringen bör se över gällande lagstiftning och återkomma med förslag till riksdagen om en förändrad lagstiftning som ger möjlighet för personer med mindre allvarliga synnedsettningar att få sin lämplighet prövad, genom exempelvis ett körprov, innan körkortet eventuellt dras in.

Att ha körkort är för många livsnödvändigt. Många kan säkert komma ihåg den dag då man körde upp och fick sitt körkort. Men som allt annat i samhället måste saker och ting ständigt förnyas och uppdateras. Det tillkännagivande som riksdagen kommer att rikta gentemot regeringen i denna fråga angående en generell översyn av förarutbildningen är mycket

välkommet. Det är viktigt att denna översyn tittar på ny teknik och kostnader för och förenkling av körkortsutbildningen men också ser över hur man ska kunna komma åt olagliga trafikskolor, som på sina håll blivit allt vanligare.

Fru talman! Tidsomställningen mellan vinter- och sommartid är en fråga som flitigt diskuteras runt om i landet, vid köksbord och vid olika samlingsplatser. I tisdags denna vecka kom beskedet från EU-parlamentet att tidsomställningen inom unionen ska slopas och att varje land har fram till mars 2021 på sig att bestämma vilken tid man vill ha, vinter- eller sommartid.

Statskontorets utredning som presenterades den 9 november 2018 visade att de områden som påverkas av tidsomställningen är folkhälsan och samordningen av tiden i andra länder. Inom övriga områden som man undersökt, som energi, transporter, jordbruk och turism, har tidsomställningen endast marginell påverkan. De positiva folkhälsoeffekterna av sommartiden beror bland annat på att de ljusare eftermiddagarna och längre kvällarna gör att viljan till fysisk aktivitet utomhus ökar.

Under vinterhalvåret ger normaltiden en betydligt större tillgång på dagsljus före kl. 10 på förmiddagen, vilket enligt sömnforskarna är viktigt för människans dygnsrytm. Det innebär att både permanent vintertid och permanent sommartid skulle medföra negativa effekter för folkhälsan jämfört med dagens situation.

Forskning från Karolinska institutet visar dock samtidigt att omställningen av tid orsakar ett påslag av stress, vilket i sin tur ökar risken för hjärtinfarkt och därmed också dödsfall. Exakt hur den ökade stressen slår mot dödligheten i andra sjukdomar är fortfarande okänt.

Frågan ligger nu hos regeringen och EU:s medlemsländer att hantera vad gäller hur förslaget ska bli för varje land och hur lagtexter ska skrivas. Det finns sammanfattningsvis både negativa och positiva hälsoaspekter i fråga om tidsomställning att ta hänsyn till. Sammantaget anser Centerpartiet dock att tidsomställningen vår och höst bör upphöra.

Anf. 108 JESSICA THUNANDER (V):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation nr 14.

Bashastigheten i tätort är i dag 50 kilometer i timmen. Vi anser att den ska sänkas till 40 kilometer i timmen. Sänkt hastighet i tätbebyggt område skulle dels innebära lägre bränsleförbrukning, mindre utsläpp av partiklar och växthusgaser, dels ha en positiv effekt för trafiksäkerheten med färre dödade och skadade i trafiken, detta enligt en utredning gjord av Trafikanalys. En tryggare trafikmiljö i kombination med en förändrad stadsmiljö skulle i förlängningen också kunna innebära att andelen gång- och cykeltrafik ökar. Fördelen med en sådan åtgärd är att den skulle få ett snabbt genomslag och ge en mer likartad tillämpning av hastighetsgränserna över hela landet.

Fru talman! I Sverige finns ett akut och växande problem med illegala trafikskolor. Det är ett problem som har funnits i runt 20 års tid, och det blir allt värre, utan att de åtgärder som vidtas verkar ge någon egentlig effekt.

Illegal trafikskoleverksamhet får allvarliga följder både för trafiksäkerheten och för säkerheten för dem som har laglig verksamhet. I dess spår finns grov kriminalitet, hotsituationer mot de tjänstemän som genomför förarprov och teoriprov och hot mot dem som arbetar i laglig verksamhet. Det finns förare som har direkt fuskat sig till sin behörighet och som befinner sig ute på våra vägar utan fullgoda kunskaper. De riskerar därmed inte bara sina egna utan även alla medtrafikanters liv. Myndigheterna har i dag uppenbarligen inte tillräckliga verktyg för att kunna komma åt dessa skurkar och fuskare.

Det finns ett antal åtgärder som omgående skulle kunna vidtas för att åtminstone påbörja arbetet med att få bukt med den kriminella verksamheten inom körkortsutbildningen. Vi i Vänsterpartiet förväntar oss kraftfulla åtgärder från regeringens sida. Bland annat bör man minska antalet handledartillstånd till fem samtidigt som man tar bort rätten att pausa ett tillstånd och starta ett nytt. I praktiken innebär det att man i dag kan ha fler än de tillåtna 15 tillstånden genom att pausa sina tillstånd mellan körtillfällena. Det kan knappast finnas orsak för någon privat handledare att övningssköra med fler än fem elever.

Vi anser också att tillståndsgivning för privata bilar med dubbelkommando ska införas. Normalt är detta inte något en privatbilist behöver. Ändå rullar på våra vägar flera tusen privata bilar med dubbelkommando utan att vara knutna till någon trafikskola eller annan legal verksamhet. Efterfrågan på dessa bilar är av någon anledning också väldigt stor.

Behovet av att vidta konkreta åtgärder finns *nu*. Den utredning som regeringen beställt och som nu behandlas handlar egentligen inte om olagliga körskolor, även om åtgärder mot dessa finns i utredningen. I stället handlar den främst om körkortsutbildningen.

Utskottet har nu föreslagit en ny utredning angående körkortsutbildningen. Men i ett läge där vi ser att åtgärder som gör att vi kommer åt problemen brådskar är det inte en ny utredning vi behöver. Nu kommer vi att få vänta ytterligare ett par år på konkreta åtgärder medan man återigen utreder vad som ska göras. Problemen har växt under 20 år, och något behöver göras nu.

I utskottets tillkännagivande, som en majoritet har ställt sig bakom, finns krav på ett par åtgärder. Men mycket mer behöver göras, och man riskerar nu att ytterligare pausa arbetet. Det är tid för handling, inte utredning.

Jag vill i sammanhanget också nämna trafikskolelagen. Det är en tandlös lag med en straffskala som inte är speciellt avskräckande. Det högsta straffet är en bot som är mycket liten i förhållande till den förtjänst som den illegala verksamheten kan generera.

Det finns en dom från tingsrätten i Karlstad, som också har blivit fastställd av hovrätten, där en man som bedrev illegal verksamhet har blivit dömd till fängelse och näringsbegränsning. Denna dom har dock inte baserats på trafikskolelagen, utan han fälls för ekobrott i form av skattebrott och bokföringsbrott. Man har alltså varit tvungen att gå en omväg för att komma åt verksamheten. Det hade egentligen varit mycket lättare att göra det genom en bra trafikskolelag. Samtidigt håller de lagliga körskolorna på att konkurreras ut av den svarta verksamheten.

I grunden handlar detta om en brist på respekt för körkortet som ett kunskapsbevis. Det är också ett slags brist på respekt för den farliga miljö som trafiken är och en brist på respekt för sina medmänniskor, vilkas liv man riskerar genom att använda sig av bristfällig undervisning. En del i att komma till rätta med dessa allvarliga problem är att se till att de riktiga körskolorna har möjlighet att bedriva sin verksamhet utan konkurrens från kriminell verksamhet. Det ska inte löna sig att anlita svarta körskolor och fuska sig till körkort. Detta måste få ett slut.

Kort och koncist är det ett problem som vuxit under 20 års tid och som innebär kriminalitet, hot, dålig arbetsmiljö, förlust av skatteintäkter och inte minst stora risker ute i trafiken. Vill vi ha kvar lagliga trafikskolor och god kvalitet i förarutbildningen är det dags att regeringen visar att den tar frågan på allvar och tar riktiga initiativ för att myndigheterna ska ha riktiga verktyg att kunna motverka den kriminella verksamheten.

(Applåder)

Anf. 109 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! I dag ska vi samtala om trafiksäkerhet. Det är ett allvarligt ämne där det finns stor samsyn i viljan att se till att så få som möjligt skadas eller dör i trafiken.

Trots att antalet döda i trafiken har legat på ungefär samma nivå sedan 2010 – ca 250–270 döda per år – har antalet i relation till hur många som befinner sig i trafiken faktiskt gått ned. Det är positivt, men vi verkar liksom köra fast vid 250 döda om året. Det måste vi jobba vidare med. Vi får alltså inte luta oss tillbaka, utan vi måste alltid arbeta för att det ska ske färre olyckor i trafiken.

Fru talman! För att lyckas med nollvisionen måste vi jobba med både trafikultur, tekniska åtgärder och kriminella handlingar. Nej, det är inte vi som ska göra de kriminella handlingarna, men vi ska åtgärda dem.

Kulturellt är det viktigt att vi strävar efter en trafikultur där man visar respekt för varandra, oavsett vilket sätt man transporterar sig på. Gående, cyklister och motorcyklister är mindre skyddade än de som transporterar sig i bil eller lastbil. God trafikultur ska därför uppmuntras i utbildningen och i dialog med trafikanterna. God trafikultur är också något som vi själva ansvarar för i relation till varandra och i relation till våra egna barn och ungdomar när vi går före i vårt eget körande.

Vi måste också använda oss av de tekniska möjligheter som finns för att skapa en bra och tryggare trafik. Alkolås, kameror, differentierade hastigheter, bättre vägar och vägräcken ska användas samt utformas på ett sådant sätt att man minskar risken för olyckor. Här är det extra viktigt att nämna mc-olyckorna, där en del teknik skyddar vissa men riskerar att inte skydda alla på samma sätt. Det gäller exempelvis vajerräcken.

Tyvärr finns det också de som väljer att bryta mot våra lagar och exempelvis köra onyktra eller drogpåverkade. Det finns även de som framför fordon som inte är godkända. För att möta detta är det viktigt att vi får fler trafikpoliser som genomför fler kontroller längs våra vägar. Det räcker liksom inte att tala om det, utan vi måste samfällt arbeta för att de kriminella trafikanterna ska klämmas åt.

Fru talman! I detta betänkande hanterar vi även frågor som berör körkortsutbildning. Då körkort är en nödvändighet för att många ungdomar och invandrare ska komma in på arbetsmarknaden är det viktigt att reglerna är sådana att det är enkelt att ta ett körkort. Dagens regelverk avseende bland annat kunskapsprovets och körprovets giltighetstid skapar stress för de som behöver göra ett omtag. I vissa delar av landet kan det även vara svårt att få en ny tid för omprov på grund av långa köer hos Trafikverket.

Vi bör därför se över dessa regler. Vid en sådan översyn bör man även fundera på möjligheten att kunna göra ett omprov på enbart den del i exempelvis uppkörningen som man hade problem med vid uppkörningstillfället – att man så att säga släcker tvåor. Detta är något som trafikskolorna har rekommenderat oss.

Utöver att vi vill göra det lättare att ta körkort är vi tillsammans med övriga utskottet med och tar initiativ till en tydligare linje mot de illegala körskolorna. En begränsning av antalet personer en privatperson får handleda samt ett förbud mot privatägda bilar med dubbelkommando är några idéer som kan begränsa förutsättningarna för de illegala körskolorna. Enligt vår uppfattning ska det aldrig vara okej att lura människor och konkurrera ut hederliga körskolor.

Fru talman! Jag står bakom Kristdemokraternas alla reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation 5.

Anf. 110 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Få som ger sig ut i trafiken funderar över säkerheten, oavsett om man är bilförare, cyklist eller fotgängare. Man utgår från att trafiksystemet är säkert. Tyvärr får vi konstatera att i över 90 procent av olyckorna är det vi själva, alltså den mänskliga faktorn, som är orsaken. Hur kan vi skapa en trafikmiljö som hjälper människan i den komplexa trafiken?

De två största orsakerna till olyckor är för hög hastighet och alkohol och droger. Inte ens hälften av trafikanterna höll hastigheten på våra statliga vägar 2017, och av alla dödsolyckor bedöms ungefär en tredjedel vara alkohol- eller drogrelaterade. En annan orsak är att förarna är ouppmärksamma.

Vad kan vi göra åt det här? Man har sett att om alla höll hastighetsbegränsningarna skulle 100 liv kunna räddas. En viktig åtgärd för att minska hastighetsöverträdelserna är att öka användningen av trafikövervakningskameror. Det har visat sig minska hastigheten på vägen och rädda många liv, vilket är väldigt positivt.

Här har röster höjts för att man ska införa ägaransvar vid hastighetsöverträdelser, eftersom det ibland kan vara svårt att identifiera föraren. Här är Liberalernas ståndpunkt att vi även i fortsättningen ska ha föraransvar enligt principen att det är den som är skyldig som ska dömas och få böter.

Fordonsindustrin har successivt infört allt fler förarstöd för att underlätta för föraren och minska antalet olyckor som orsakas av ouppmärksamhet. Därför välkomnar Liberalerna att man nu på EU-nivå föreslagit att förarstödsystem som nödbromsassistans blir obligatoriskt.

Fru talman! Sverige är bäst i världen när det gäller trafiksäkerhet. Men ska det ske en radikal förbättring av trafiksäkerheten från dagens nivå på

mellan 250–300 omkomna per år behöver vi bland annat införa fler förarstöd i våra fordon och successivt gå mot självkörande bilar, något som faktiskt startade utifrån att man ville ha en förbättrad trafiksäkerhet.

Liberalerna vill verka för att underlätta denna övergång på ett säkert och kontrollerat sätt i en successiv anpassning av tillståndsgivning och våra lagar. Det handlar inte bara om fordonen, utan här är det viktigt att vi också arbetar med infrastrukturen, till exempel kommunikationen mellan fordon.

Vi får samtidigt inte glömma bort basinfrastrukturen, till exempel att vägmarkeringar fungerar. I nuläget är det faktiskt bara 25 procent av vägmarkeringarna på svenska vägar som är synliga i vått väglag, och det är inte tillräckligt bra.

Fru talman! Liberalerna ställer sig positiva till att också i andra sammanhang använda ny teknik. Ett sätt att öka personsäkerheten är att utveckla och införa geofencing för att begränsa hastigheten i olika stadszoner.

Vi behöver också satsa mer pengar på forskning för att bättre förstå till exempel trafiksäkerheten runt cykling. Det gäller inte minst påverkan från de nya elcyklarna. Den kunskapen kan vi sedan använda till att vidareutveckla våra trafikmiljöer för oskyddade trafikanter.

Vi behöver även stödja högskolor, universitet och institut runt om i Sverige i utvecklingen av nya testmetoder och testarenor för att bättre kunna förstå de trafiksäkerhetsmässiga konsekvenserna av de nya system vi för in. Liberalerna ser fram emot att i juni ta del av Trafikanalys rapport om effekter av ny teknik på transportområdet.

Fru talman! Fokus i svensk debatt i dag är att förebygga olyckor, men vi får samtidigt inte glömma bort hur vi hanterar allvarliga olyckor när de händer. Ett sätt att minska konsekvenserna av en trafikolycka är att arbeta med den så kallade golden hour, alltså timmen direkt efter en olycka. Här behövs mer forskning för att rädda liv, bland annat när det gäller hur man kan använda bilens data. Med teknikens hjälp skulle man till exempel kunna identifiera inre blödningar direkt i ambulansen och på det sättet underlätta för SOS Alarm och vid prioriteringen av vårdinsatser. Stora vinster skulle kunna göras framför allt i ökade överlevnadsmöjligheter och minskade framtida komplikationer för dem som är med i olyckan, men det skulle även ge stora ekonomiska vinster för samhället och vården genom en bättre prioritering av de resurser vi har.

En viktig faktor för trafiksäkerheten är naturligtvis utbildning av nya förare. Det handlar om att kunna köra bil och förstå trafikregler. Men allra mest kanske det handlar om att de nya bilförarna måste förstå riskerna med bilkörning och hur man minimerar dem.

En mer grundläggande genomlysning av hela körkortsutbildningen behövs. Här behöver man se över anpassningen till ny teknik när vi nu inför allt fler avancerade förarsystem och man går över till självkörande fordon. Hur ska de nya bilförarna förhålla sig till den nya tekniken?

Vi behöver också titta på kostnader och förenkling av körkortsutbildningen och kanske framför allt på åtgärder för att stävja trafikolyckor. I väntan på den nya utredning som vi vill se vill Liberalerna minska antalet tillstånd som en handledare kan ha till tio. Vi vill även se över möjligheterna att införa tillståndsplikt för innehav av fordon med dubbelkommando.

Liberalerna ställer sig därför bakom utskottets tillkännagivande till regeringen.

Fru talman! Avslutningsvis diskuterar vi här väldigt mycket våra problem. Det är viktigt att peka på att Sverige kommer att stå värd för FN:s konferens om trafiksäkerhet 2020. Låt oss vara stolta för att vårt gemensamma uthålliga trafiksäkerhetsarbete har gett oss förstaplatsen i världen. Det är här i Sverige som hela världen kommer att samlas för att diskutera hur de globala målen för trafiksäkerhet kommer att utvecklas.

Anf. 111 EMMA BERGINGER (MP):

Fru talman! Trafiksäkerhet är ett väldigt viktigt område. Varje år får anhöriga besked om att nära och kära har dödats eller skadats i vårt transportsystem. Enligt preliminära siffror från Transportstyrelsen dödades 325 personer i vägtrafiken i Sverige under 2018. De senaste siffrorna för svårt skadade är från 2017 då 2 275 skadades svårt, enligt Trafikanalys.

Vi behöver ständigt sträva efter att eliminera antalet dödade och skadade. Det är då viktigt att också se på frågan ur ett lite bredare perspektiv så som det föreskrivs i det år 2012 reviderade hänsynsmålet. Det innebär att förutom att transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas så att ingen ska dödas eller skadas allvarligt ska det också bidra till att det övergripande generationsmålet för miljö samt miljö kvalitetsmålen nås och bidra till ökad folkhälsa.

Då behöver man ta ett bredare grepp om frågan och inte bara se till de dödsfall som orsakas av en trafikolycka utan också inkludera de ca 3 000 förtida dödsfall per år som orsakas av trafikens luftföroreningar. Det är 3 000 dödsfall bara i Sverige. Det är fler som dödas av luftföroreningar än antalet personer som skadas svårt i trafiken. Av dessa dödsfall beräknas 2 800 bero på avgaser. Det är både partiklar och kvävedioxid med mera. Cirka 200 beror på slitagepartiklar, alltså partiklar från däcken och vägen.

Ska transportsystemet dessutom bidra till ökad hälsa så som föreskrivs behöver transportsystemet i än högre utsträckning uppmuntra till aktiv mobilitet genom att människor går och cyklar i högre utsträckning. Det kan antingen ske som en del av resan, exempelvis till kollektivtrafik, eller under hela resan. Då kan folkhälsan förbättras. Det behövs helt enkelt ett utvidgat trafiksäkerhetsbegrepp som omfattar både trafikens direkta och indirekta dödsfall och skador.

Fru talman! Även om man tar ett breddat grepp om trafiksäkerhet är det såklart viktigt att arbeta också med de direkta skadorna och dödsfallen. Det är därför bra att regeringen har tagit ett förnyat grepp om arbetet med nollvisionen. Ingen ska behöva dödas eller skadas svårt i transportsystemet. I det förnyade nollvisionsarbetet sätts särskild fokus på olika grupper av oskyddade trafikanter, och barn står fortsatt i fokus.

När det gäller de oskyddade trafikanterna var det 20 cyklister som omkom under 2018 jämfört med 26 omkomna under 2017. Av dessa omkomna cyklister var 13 i åldern 65 år eller äldre, och ingen var under 18 år. Under 2018 omkom 33 fotgängare efter att ha blivit påkörda av motorfordon jämfört med 37 under 2017. Av dessa var 6 under 18 år och 18 personer var 65 år eller äldre. Det finns därför anledning att även fortsatt särskilt fokusera på barn men även titta på äldres säkerhet i trafiken.

För att förhindra olyckor där oskyddade trafikanter skadas och dödas är trafikseparering ett väldigt viktigt instrument. Motorfordonsförare, cyklister och gångtrafikanter är tre trafikantgrupper som har väldigt olika behov och rör sig på olika sätt. Samtidigt vet vi att en fullständig separering inte alltid är möjlig. Därför är visat hänsynstagande mellan motorfordonsförare, cyklister samt gångtrafikanter mycket viktigt. Här kan det behövas ytterligare åtgärder för att säkerställa att bilister visar cykeltrafikanter tillräcklig hänsyn och exempelvis håller tillräckligt respektavstånd vid omkörning.

Fru talman! För att uppnå trafiksäkerhet behöver vi arbeta både med trafiksystemets utformning och med beteendet hos människor som använder trafiksystemet. Tyvärr är det alltför många förare som brister i både omdöme och ansvarstagande. Därför är både hastighetsöverträdelser och rattfylleri viktiga orsaker till olyckor. På det statliga vägnätet höll 45 procent av trafiken hastigheten år 2017, och 70 procent av de tunga lastbilarna håller sig inte inom hastighetsgränserna. Av alla dödsolyckor beror cirka en tredjedel på alkohol och droger. Det är skrämmande siffror.

I betänkandet konstaterar utskottet att polisens erfarenheter visar att många förare har en trafikfarlig körstil och framför fordonet på ett sätt som skapar irritation och osäkerhet hos andra trafikanter. Utskottet delar polisens bedömning att mycket skulle kunna vara vunnet vad gäller trafiksäkerheten på vägarna om man lyckas förändra dessa förarens beteende.

Enligt generaldirektörerna på Trafikverket och Transportstyrelsen skulle sänkt hastighet rädda många liv. De menar att trafiksäkerhet bygger på ett samspel mellan bättre infrastruktur, säkrare fordon och ansvarsfulla förare. Åtgärder för att få bilister att i större utsträckning hålla hastigheten och vara nyktra är viktiga och skulle rädda många liv. Regelefterlevnaden är viktig.

Inom Trafikverket sker en kraftsamling på trafiksäkerheten där de prioriterade områdena är oskyddade trafikanter, hastighetsefterlevnad och nykterhet, vilket är väldigt positivt. En viktig del i arbetet med en nystart för nollvisionen är att öka säkerheten för oskyddade trafikanter i vägtrafiken eftersom de är särskilt utsatta.

Fru talman! Även i tätort överskrider många bilister hastighetsgränserna, skulle jag vilja påstå. Hastigheten är avgörande för om man ska överleva att bli påkörd av ett fordon. De flesta människor klarar en kollision där hastigheten vid kollisionstillfället inte överstiger 20 kilometer i timmen. Vid 30 kilometer i timmen överlever nio av tio oskyddade trafikanter som blir påkörda av en bil. Vid 40 kilometer i timmen överlever sju av tio. Men vid 50 kilometer i timmen överlever bara två av tio.

Att sänka hastigheter i de trafikmiljöer där många oskyddade trafikanter rör sig är därför en viktig åtgärd för att minska både olycksrisken och skadeverkningarna vid en olycka. Därför ser Miljöpartiet positivt på frågan om sänkt bashastighet i tätort. Trafikanalys menar att en sänkt bashastighet till 40 kilometer i timmen ger 3–17 färre omkomna per år.

En sänkt bashastighet skulle också leda till en tryggare trafikmiljö, vilket skulle göra att fler känner sig trygga med att gå och cykla. Det skulle i sin tur ha positiva effekter för både miljön och folkhälsan.

Det är såklart redan i dag möjligt för kommuner att sänka den skyltade hastigheten till 40 eller 30 kilometer i timmen inom tätbebyggt område. Det är enligt Trafikanalys en tydlig trend att sträckorna med 50 kilometer

i timmen minskar till förmån för sträckor med hastighetsgränser på 30 och 40 kilometer i timmen i det kommunala vägnätet. Samtidigt skulle en sänkt bashastighet säkra upp på alla sträckor som inte är skyltade.

Trafikanalys redovisade i oktober 2017 rapporten *Sänkt bashastighet i tätort*, och den bereds nu i Regeringskansliet.

Överträdelser av hastighetsbegränsningen ökar inte bara risken för allvarliga olyckor. De leder också till att utsläppen av växthusgaser, partiklar och kväveoxider ökar. Hastigheten påverkar nämligen bränsleförbrukningen och därmed också utsläppen.

Det finns därför goda anledningar att även av klimatskäl arbeta för att sänka hastigheten och få fler att efterleva de hastighetsbegränsningar som gäller. Därför är det olyckligt att som vissa partier gör föreslå höjda hastigheter på vägarna.

Fru talman! I betänkandet uppmärksammar utskottet också vikten av att barn och ungdomar får kunskaper om trafiksäkerhet. Ansvar för undervisning om trafik ligger som bekant på skolan och regleras i läroplanerna för grundskolan respektive gymnasieskolan.

Undervisning om trafik ska enligt Skolverket handla om både trafiksäkerhet och trafikregler och om resor, transporter, miljö och samhällsplanering. Samtidigt ser vi att många skolor inte tar detta uppdrag på tillräckligt stort allvar och att undervisningen ser väldigt olika ut i olika delar av landet.

Utskottet uppmärksammar också problemet med skjutsarkultur, som leder till att trafikmiljöerna vid skolor och förskolor samt i anslutning till fritidsaktiviteter blir mer och mer otrygga då allt fler föräldrar väljer att skjutsa sina barn. Detta leder i sin tur till att ännu fler väljer att skjutsa sina barn.

Här har kommunerna ett viktigt ansvar när det gäller att reglera trafiken runt skolor och förskolor. Det är även viktigt att skolan fullgör sin roll när det gäller att föra en dialog med föräldrar och vårdnadshavare. Om fler barn går och cyklar till skolan påverkas såväl miljön som barnens hälsa positivt. Mer rörlighet i vardagen ger dessutom barnen bättre möjlighet att tillgodogöra sig kunskap i skolan. Barnen får också med sig vanor som kan påverka deras resval även i vuxen ålder.

Fru talman! Avslutningsvis skulle jag vilja yrka bifall till utskottets förslag, förutom under punkt 11, där jag yrkar bifall till reservationen från S, V och MP.

Jag kan också konstatera att vi nog i princip är överens i utskottet om vikten av att motverka svarta körskolor. Vi anser därför att detta tillkännagivande är onödigt. Den utredning som gjorts bereds fortfarande inom Regeringskansliet, och vi från Socialdemokraterna och Miljöpartiet tycker att det är angeläget med kraftfulla åtgärder för att stävja förekomsten av så kallade svarta körskolor. Samtidigt förutsätter vi att regeringen vidtar de åtgärder som behövs för att reformera utbildningssystemet och stävja olovlig övningskörningsverksamhet.

Mot denna bakgrund finner vi att det inte finns skäl för utskottet att ta något initiativ när det gäller en generell översyn av förarutbildningen.

(Applåder)
(forts. § 10)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 27 mars

KrU13 Frågor om konsterna och film

Punkt 1 (Bibliotek och läsfrämjande för barn och unga)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

Votering:

247 för utskottet

57 för res. 1

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 SD, 26 C, 25 V, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res. 1: 57 M

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 3 (Trygga bibliotek)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

228 för utskottet

58 för res. 2

18 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 26 C, 25 V, 21 KD, 14 MP

För res. 2: 58 SD

Avstod: 18 L

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 12 (Konst och arkitektur i det offentliga rummet)

1. utskottet

2. res. 11 (M)

Votering:

247 för utskottet

57 för res. 11

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 SD, 26 C, 25 V, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res. 11: 57 M

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Prot. 2018/19:69

28 mars

Punkt 13 (Statlig fond)

1. utskottet

2. res. 12 (V)

Votering:

279 för utskottet

25 för res. 12

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 58 SD, 26 C, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res. 12: 25 V

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 14 (Framtidens filmpolitik)

1. utskottet

2. res. 14 (L)

Votering:

228 för utskottet

18 för res. 14

58 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 26 C, 25 V, 21 KD, 14 MP

För res. 14: 18 L

Avstod: 58 SD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 16 (Biografer på mindre orter)

1. utskottet

2. res. 16 (SD)

3. res. 17 (C)

Förberedande votering:

60 för res. 16

26 för res. 17

218 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 16.

Ingela Nylund Watz (S) och Lotta Olsson (M) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

220 för utskottet

58 för res. 16

26 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2018/19:69
28 mars

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 25 V, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res. 16: 58 SD

Avstod: 26 C

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU7 Riksrevisionens rapport om investeringssparkonto

1. utskottet

2. res. (KD)

Votering:

282 för utskottet

21 för res.

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 57 SD, 26 C, 25 V, 18 L, 14 MP

För res.: 21 KD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 5 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

SkU8 Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

246 för utskottet

58 för res.

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 26 C, 25 V, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res.: 58 SD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

SkU10 Inkomstskatt

Punkt 1 (Skatteskala, grundavdrag m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (C)

5. res. 4 (KD)

6. res. 5 (L)

Förberedande votering 1:

21 för res. 4

18 för res. 5

265 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 2:

26 för res. 3

21 för res. 4

257 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 3:

58 för res. 2

26 för res. 3

220 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 4:

57 för res. 1

58 för res. 2

189 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

124 för utskottet

58 för res. 2

121 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 25 V, 14 MP

För res. 2: 58 SD

Avstod: 56 M, 26 C, 21 KD, 18 L

Frånvarande: 15 S, 14 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 9 (Förmånsbeskattning vid krisinsatser)

1. utskottet

2. res. 17 (SD)

Votering:

188 för utskottet

59 för res. 17

56 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 26 C, 24 V, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res. 17: 1 M, 58 SD

Avstod: 56 M

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 4 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Erik Bengtzboe (M) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Elin Segerlind (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

SkU14 Skatteförfarande och folkbokföring

Punkt 1 (Synliga skatter och avgifter)

1. utskottet
2. res. 1 (M)
3. res. 3 (KD)

Förberedande votering:

57 för res. 1
21 för res. 3
225 avstod
46 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

200 för utskottet
57 för res. 1
46 avstod
46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 SD, 25 V, 18 L, 14 MP

För res. 1: 57 M

Avstod: 25 C, 21 KD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 6 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 2 (Skatte- och avgiftskontroll)

1. utskottet
2. res. 5 (C)
3. res. 6 (V)

Förberedande votering:

27 för res. 5
25 för res. 6
251 avstod
46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Robert Halef (KD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

196 för utskottet
26 för res. 5
81 avstod
46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 1 M, 57 SD, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res. 5: 26 C

Avstod: 56 M, 25 V

Frånvarande: 15 S, 13 M, 5 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 11 (Personalliggare)

1. utskottet
2. res. 16 (C)

Votering:

278 för utskottet

26 för res. 16

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 58 SD, 25 V, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res. 16: 26 C

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 14 (Skatteavtal)

1. utskottet
2. res. 19 (SD)

Votering:

246 för utskottet

58 för res. 19

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 26 C, 25 V, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res. 19: 58 SD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 17 (Folkbokföring m.m.)

1. utskottet
2. res. 24 (L)

Votering:

203 för utskottet

18 för res. 24

83 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 SD, 26 C, 20 KD, 14 MP

För res. 24: 18 L

Avstod: 57 M, 25 V, 1 KD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU13 Äldrefrågor

Punkt 1 (Äldres rättigheter)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

245 för utskottet

58 för res. 1

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 26 C, 25 V, 21 KD, 18 L, 13 MP

För res. 1: 58 SD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 3 MP, 1 -

Karolina Skog (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Kvalitet och tillsyn)

1. utskottet

2. res. 5 (M)

Votering:

189 för utskottet

57 för res. 5

58 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 26 C, 25 V, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res. 5: 57 M

Avstod: 58 SD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 9 (Äldres inflytande och valfrihet)

1. utskottet

2. res. 12 (M, C, KD, L)

Votering:

182 för utskottet

122 för res. 12

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 SD, 25 V, 14 MP

För res. 12: 57 M, 26 C, 21 KD, 18 L

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 12 (Våld och trygghet)

1. utskottet
2. res. 18 (L)

Votering:

227 för utskottet

18 för res. 18

58 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 57 M, 26 C, 25 V, 21 KD, 14 MP

För res. 18: 18 L

Avstod: 58 SD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Mathias Tegnér (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 14 (Ensamhet och sociala aktiviteter)

1. utskottet
2. res. 22 (SD)
3. res. 23 (KD)

Förberedande votering:

64 för res. 22

21 för res. 23

219 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 22.

Kadir Kasirga, Sultan Kayhan och Lawen Redar (alla S) samt Erik Ottoson (M) och Karolina Skog (MP) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

225 för utskottet

58 för res. 22

21 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 26 C, 25 V, 18 L, 14 MP

För res. 22: 58 SD

Avstod: 21 KD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU14 Riksrevisionens rapport om investeringsstödet till särskilda boenden för äldre*Punkt 1*

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2018/19:69
28 mars

Punkt 2 (Ekonomiskt stöd till kommunernas äldreomsorg)

1. utskottet
2. res. 1 (M, C)
3. res. 2 (SD)
Förberedande votering:
83 för res. 1
58 för res. 2
163 avstod
45 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.
Huvudvotering:
163 för utskottet
83 för res. 1
58 avstod
45 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 85 S, 25 V, 21 KD, 18 L, 14 MP
För res. 1: 57 M, 26 C
Avstod: 58 SD
Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 3 (Uppföljning och utvärdering av investeringsstödet)

1. utskottet
2. res. 3 (M)
3. res. 4 (C)
4. res. 5 (KD)
Förberedande votering 1:
26 för res. 4
21 för res. 5
257 avstod
45 frånvarande
Kammaren biträdde res. 4.
Förberedande votering 2:
59 för res. 3
26 för res. 4
219 avstod
45 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.
Leif Nysmed (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markrats ha röstat ja.
Huvudvotering:
200 för utskottet
57 för res. 3
47 avstod
45 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 SD, 25 V, 18 L, 14 MP

För res. 3: 57 M

Avstod: 26 C, 21 KD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 4 (Uppföljning av avvecklade platser i särskilda boenden)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

246 för utskottet

58 för res. 6

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 26 C, 25 V, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res. 6: 58 SD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

Punkt 5 (Statistik över behovet av särskilda boenden)

1. utskottet

2. res. 7 (V)

Votering:

279 för utskottet

25 för res. 7

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 57 M, 58 SD, 26 C, 21 KD, 18 L, 14 MP

För res. 7: 25 V

Frånvarande: 15 S, 13 M, 4 SD, 5 C, 3 V, 1 KD, 1 L, 2 MP, 1 -

§ 10 (forts. från § 7) **Trafiksäkerhet** (forts. TU7)

Trafiksäkerhet

Anf. 112 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Det var ett vackert tal om trafiksäkerheten i Sverige, men det är tydligt att det fortfarande fattas några saker. Det är lite anmärkningsvärt med tanke på att Miljöpartiet ändå utgör regeringsunderlag och har suttit vid regeringsmakten i Sverige i snart fem år.

Fortfarande har alkobommarna inte satts upp. De var färdigutredda 2014. Alliansregeringen jobbade fram dem, lät prova ut dem och gjorde en utvärdering som pekade på positiva resultat i fråga om att avskräcka onyktra förare från att försöka ta sig in i landet.

Har Miljöpartiet prioriterat ned frågan om att sätta upp alkobommar i våra hamnar? Varför har inte frågan varit högre upp på agendan, så att bommarna hade kunnat tas fram under dessa fem år? Varför händer ingenting?

I dessa tider när vi pratar om miljö och klimat måste vi värdera hur pengarna kan användas så effektivt som möjligt så att det verkligen blir klimatnytta och inte bara symbolpolitik. Därför har jag följande frågor till

Miljöpartiets representant här. Hur ser ni på att välja mellan att bygga ut för höghastighetståg eller att elektrifiera våra vägar? Vilket prioriterar Miljöpartiet?

Herr talman! Det saknas trafikpoliser som kan kontrollera yrkestrafiken i landet, och det saknas alkobommar. Ändå har Miljöpartiet valt att satsa över 1 miljard på elcyklar. Är det verkligen en åtgärd som höjer säkerheten i trafiken och ger de effekter vi behöver? Är detta ett sätt att finansiera något som faktiskt inte hjälper trafiksäkerheten? Varför finns inte fler poliser utan i stället en mängd elcyklar?

Anf. 113 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Herr talman! Som min kollega Elin Gustafsson sa här tidigare är alkobommar på gång i Trelleborg. Vi vet allihop att det har varit en hel del praktiska frågor som rör hur man kan sätta upp dessa alkobommar som har varit föremål för utredning. Alkobommar är alltså på gång, och det är självklart viktigt även för Miljöpartiet.

Sedan var det detta med effektivitet och hur vi använder våra pengar på bästa sätt.

Herr talman! Vi i Miljöpartiet prioriterar höghastighetståg och järnvägen väldigt högt. Men vi ser ingen anledning att ställa de investeringarna mot andra investeringar.

Det finns investeringar i delar av infrastrukturbudgetarna som inte är de högst prioriterade för Miljöpartiet; det tror jag att alla miljöpartister kan skriva under på. Det handlar om investeringar som utökar vägkapaciteten och därmed också ökar utsläppen. Jag tror att det snarare är där vi ska hämta finansieringen av ytterligare åtgärder gällande till exempel elektrifiering.

När det gäller trafikpoliser har det också under den föregående regeringsperioden skett stora satsningar på polisen. Även här är det självklart viktigt med trafikpoliser för ökad regelefterlevnad – därför talade jag så mycket om regelefterlevnad i mitt anförande.

Elcyklar är en viktig satsning. Det har visat sig vara ett effektivt sätt att få människor att välja cykeln framför bilen. Det har gett människor som annars har alltför långa avstånd för att kunna cykelpendla möjlighet att börja cykelpendla. Vi ser alltså satsningen på elcyklar som en väldigt lyckad satsning – som nu tyvärr har skjutits ned av Moderaterna och Kristdemokraterna i deras budget.

Anf. 114 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Emma Berginger! Jag konstaterar att i stället för satsningar på polisen och fler trafikpoliser har ni valt att satsa 1 miljard kronor på elcyklar.

När det gäller höghastighetsjärnvägen anser Miljöpartiet att den ska byggas. Samtidigt ser vi inga satsningar på elvägar i era budgetar. Det är faktiskt så att elvägarna kan börja rullas ut redan nu, men i stället ägnar ni er åt att fortsätta utreda och utreda. Däremot jobbar man stenhårt med att försöka få fram ett olönsamt höghastighetståg genom landet som kommer att äta upp det mesta av investeringsarvet och möjligheten till nya investeringar i andra delar av landet.

Ni borde väl lyfta upp elektrifieringen av vägar på en högre prioriteringsnivå med tanke på att all miljöexpertis säger att det är där vi kommer

att rädda miljön och uppfylla klimatkraven på ett helt annat sätt än vi gör med höghastighetståg.

Ni planerar också nya bensin- och dieselskatter trots att de vi har ligger bland de högsta i Europa och att bilen måste finnas ute i glesbygd. Där saknas alternativ. Ändå planerar ni nya bensin- och dieselskatter att finansiera diverse saker med. Anser ni fortfarande att miljö-, bensin- och dieselskatterna är för låga i Sverige?

Herr talman! Jag har en fråga till. För ett år sedan diskuterade vi i utskottet att vi måste ta tag i detta med olagliga trafikskolor och få bort den svarta biten från marknaden. Då var vi överens i utskottet. Miljöpartiet var med på detta. När vi såg att regeringen inte levererade detta satte vi ned foten lite mer rejält. Men då klev Miljöpartiet och Socialdemokraterna av det tillkännagivande till regeringen som skulle pressa på i frågan. Varför har ni backat i detta? Tycker ni att det är tillräckligt, det som regeringen har gjort med svarta körskolor?

Anf. 115 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Herr talman! Det var många olika frågor. Jag ska se om jag hinner besvara allihop.

När det gäller att satsa både på trafikpoliser och på elcyklar tycker jag att det lite är att jämföra äpplen och päron. Vi har gjort både och – vi har satsat på polisen, och vi har haft en satsning på elcyklar. Det behöver inte finnas någon motsättning.

När det gäller höghastighetståg skulle jag vilja säga att det är en av de viktigaste satsningarna för svensk utveckling, inte bara som ett miljöprojekt utan också för näringslivets utveckling då vi kan knyta samman hela södra Sverige till en arbetsmarknadsregion. Ju snabbare vi kan genomföra det projektet, desto mer lönsamt kommer det att bli för både klimatet och Sveriges ekonomi. Därför vidhåller jag att höghastighetståg och höghastighetsjärnväg är ett viktigt projekt för Sverige.

När det gäller nya bensin- och dieselskatter behövs det som sagt en rejäl översyn av skattesystemet. I januariavtalet har vi lagt fram ett förslag om en stor grön skatteväxlingsreform. Det finns mycket som behöver diskuteras inom ramen för den reformen.

Under förmiddagen fick vi i trafikutskottet information från Klimatpolitiska rådet, där man bland annat lyfte fram behovet av att se över fordonsbeskattningen utifrån att vi inom en snar framtid kommer att ha en stor andel elektrifierade fordon. Då behöver vi se över vilken typ av skatter som vi har på fordonstrafiken.

Olagliga trafikskolor tycker jag också är ett stort problem, absolut. Men som jag konstaterade här tidigare har man gjort en utredning som för närvarande bereds inom Regeringskansliet, och det tycker vi är tillräckligt i detta läge.

Anf. 116 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Emma Berginger för ett bra anförande. Men det fanns en passus som jag funderar lite grann över. Det handlar om tanken, idén, att sänkt hastighet i någon mening alltid är rätt.

I min värld är livet inte riktigt så enkelt. Jag har någon gång tidigare här i talarstolen sagt att min upplevelse av Miljöpartiet är att det är ett parti

för städer och att man inte riktigt har känsla för det som finns utanför städerna.

Om man kör förbi en skola eller kör i tätbebyggt område kan det vara lämpligt att sänka hastigheten utifrån ljudnivåer, trygghet eller olika andra säkerhetsaspekter. Men om man har alltför låg hastighetsbegränsning på exempelvis en motorväg mellan två städer uppstår ett annat fenomen: Den som kör på vägen känner ingen tilltro till lagstiftarna. Man tycker att hastigheten är för låg i relation till säkerhet på vägen och säkerhet på bilen, alltså följer man inte regelverket. Om vi stiftar lagar som människor de facto inte tror på skapar vi ett dilemma som får trafiksäkerhetspolitiska konsekvenser.

En annan sådan bit att fundera över är att lastbilar som har förbränningsmotor tenderar att ha en viss ljudnivå. Då kan det vara lämpligt att ha en viss hastighet. Men om vi skulle komma fram med elektrifiering, exempelvis av sträckan Stockholm–Göteborg, bör vi nog fundera på om inte en ellastbil ska få gå snabbare än en lastbil med förbränningsmotor. Om du får ha lite högre hastighet stämmer det nämligen bättre med vilotiderna. Du kör från Stockholm och är framme i Göteborg på fyra och en halv till fem timmar och får en bra vilotid för att sedan kunna köra tillbaka.

Ibland finns det alltså skäl att titta på hastigheter och inte bara ha inställningen att nu klämmer vi till bilen och sänker farten.

Anf. 117 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Herr talman! Med tanke på att det är så pass låg regelefterlevnad på hastigheter tycker jag att det är viktigt att man vågar se över detta och vågar prioritera en sänkning av hastigheten i väldigt många fall.

Men självklart finns det vägar som är anpassade för höga hastigheter som också klarar höga hastigheter. Därför har också Trafikverket när man sett över hastigheter valt att på vissa håll justera upp hastigheten, men på många andra håll har man valt att sänka hastigheten. Vi ser stora vinster för säkerheten och när det gäller utsläpp. Vi ser till och med att det går att få in fler bilar, att vägen klarar en ökad trafikmängd, när vi har något lägre hastigheter.

Självklart är det viktigt att människor ska kunna känna tillit och att man ska kunna ha stark regelefterlevnad. Men man får fundera på hur regelefterlevnaden ska uppnås.

Lastbilar och elektrifiering tycker jag är en fråga att följa, men frågan är om en lastbil som är elektrifierad är lättare och därmed säkrare än en lastbil som går på fossila drivmedel. Man får fundera på energiåtgången för att driva fram ett fordon i högre hastighet jämfört med lägre hastighet och så vidare. Det finns många olika frågor att beakta, så den frågan tror jag att vi får återkomma till.

Anf. 118 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag delar Emma Bergingers uppfattning att efterlevnaden är låg när det gäller hastigheter, och det är just detta jag talar om. När vi politiker trycker fram ett system som människor egentligen inte tror på hjälper det inte vad vi står och säger till varandra i kammaren.

Redan 1998, när jag satt i trafikutskottet förra gången, var jag inne på idén om ny teknik och försökte lyfta fram denna tanke. Jag sa det även i mitt anförande i dag.

Man kan mycket väl tänka sig att exempelvis en motorväg på väg in i någon av våra större eller mindre städer har olika hastighet vid olika tider. Man kan också tänka sig olika hastighet beroende på väder och klimat. Allt detta är i dag fullt möjligt att lösa med digitala skärmar.

Att vinna förtroende i detta kan göras genom att man tillåter en högre hastighet klockan tio på kvällen och en betydligt lägre hastighet klockan åtta eller nio på morgonen när folk åker in i Lund eller någon annan stad.

Detta med hastigheter är inte så enkelt. Man kan inte bara säga att efterlevnaden är dålig och att vi därför ska sänka hastigheten. Efterlevnaden är dålig – därför måste vi jobba med hastigheterna så att vi får en trovärdighet och en trygghet och väl fungerande trafik.

Det är också så att trafiken är överbeskattad med ungefär 60 miljarder. Vi har i dag haft ett intressant möte. Det har redan nämnts, i och med att Sten Bergheden tog upp frågan, och frågan har redan i någon mån besvarats. Men jag är ändå – även utifrån ett trafiksäkerhetsperspektiv – lite nyfiken på hur vi ska jobba vidare för att få ett väl fungerande skattesystem på detta område. Har ni funderat på det?

Anf. 119 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Herr talman! Jag frågar mig: Är det den hastighet som känns bra som är rätt, eller är det den hastighet som gör att olyckorna minskar och att människor faktiskt överlever olyckorna som är rätt? För min del är det självklart att vi behöver ha hastigheter som gör att vi kan minska olycksrisken och att människor har en chans att överleva en eventuell olycka.

Jag ser också fördelar med att sänkta hastigheter ger en möjlighet till lägre utsläpp. Som jag nämnde i mitt anförande är det framför allt sänkt bashastighet i tätort som vi talar om här.

Det finns redan i dag intelligenta trafiksystem som kan reglera hastigheten på olika sätt beroende på väderförhållanden eller tid på dygnet, som Magnus Jacobsson konstaterade. Men det är också en möjlighet att faktiskt sänka hastigheten vid de tillfällen då detta behövs.

När det gäller överbeskattning av bilen är jag inte säker på att jag håller med fullt ut. Det finns väldigt många externaliteter när det gäller vägtrafiken och bilar. Vi kan konstatera att allt inte är internaliserat i priset i dagsläget.

(Applåder)

Anf. 120 PATRIK JÖNSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att förtälja att vi står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar vi bifall endast till reservationerna 13 och 15. Jag vill också instämma i mycket av vad Sten Bergheden och Magnus Jacobsson har anført i talarstolen.

Herr talman! Jag vill dra en lans för landets motorcyklister, även för dem som är blivande motorcyklister. Att ta körkort är för den mc-intresserade i dag inte bara dyrt utan även omständligt. Givetvis ska man genomgå en omfattande och väl genomtänkt utbildning innan man får sitt körkort, men det ska också vara rimligt. Det finns moment som skulle kunna förenklas och i ett par fall faktiskt plockas bort.

Som det ser ut i dag krävs det hela fyra uppkörningar eller prov för den moped- och motorcykelintresserade ungdomen om man ska ta körkort i alla moped- och mc-klasser.

Först är det en teori- och körutbildning för EU-moppe, vanligen för 15-åringar. Detta får anses rimligt. Därefter väntar ett ordinärt teoriprov samt uppkörning för den som är 16 år eller äldre och som vill ha körkort för lätt motorcykel. För den som sedan vill ha körkort för tung mc är detta numera indelat i två klasser: tung och mellantung mc. När du är 18 år får du bara körkort för mellantung mc – sedan måste du köra upp en fjärde gång för att få körkort för tung mc när du fyllt 20 år.

Här ligger det största felet. När någon kör upp för mellantung mc borde denna uppkörning göras på en vanlig, tung mc. Skillnaden vid uppkörning mellan en mellantung och en tung mc är i princip omärkbar. Behörigheten ska sedan automatiskt gälla för tung mc efter två år. På så vis hade man kunnat eliminera en uppkörning.

Kortfattat, herr talman: En uppkörning ska räcka för tung eller mellantung motorcykel i stället för, som i dag, två uppkörningar. I stället ska det efter två år automatiskt ges behörighet att framföra motorcykel över 35 kilowatt. Utöver att detta uppfyller lika höga krav ur trafiksäkerhetssynpunkt ger det något rimligare kostnader för den som vill köra motorcykel och blir också betydligt mindre omständligt.

Det andra momentet som bör ses över är uppkörningens del med förarprovsbiten gällande krypfart. Detta förefaller inte vara förankrat i verkligheten. Man ska framföra en motorcykel i krypfart längs en lång bana i två minuters tid utan att sätta ned fötterna. Den som har kört motorcykel vet att detta aldrig tillämpas i verkligheten. Därför menar vi att detta moment i uppkörningen omgående bör avlägsnas.

Slutligen bör man se över om uppkörningens delar kan brytas i två. Körprovet består av en praktisk del på bana och en del i trafikmiljö. I det fall man blir godkänd på manöverprovet men underkänd på trafikprovet borde man inte behöva göra om manöverprovet vid nästa uppkörning. Det är redan påvisat att man har godkänts på detta område. Detta kan däremot inte tillämpas omvänt – man måste kunna manövrera sin motorcykel innan man släpps ut i trafiken.

Detta är ett system som lite liknar det som har framförts här tidigare – det som kallas att släcka tvåor – fast på en körskola.

Jag vill också, herr talman, säga några ord om vägräckens utformning.

Vägräckens huvudsakliga uppgift är att hindra avåkningar och att se till att fordon inte kör över till mötande trafik. Vägräcken finns i flera olika utföranden. På senare tid har det dock byggts flest vajerräcken, då dessa är bra för bilar och lastbilar. Tyvärr är de dock rena dödsfällor för motorcyklister.

Ur denna synpunkt är de oskyddade stolparna med skarpa kanter samt själva vajern det största problemet. Vägräcken är kostsamma men nödvändiga ur trafiksäkerhetssynpunkt. Vi menar dock att trafiksäkerhet ska gälla alla i trafiken. Sverigedemokraterna vill därför att hänsyn ska tas till alla, självklart även till motorcyklister, vid planering av nya vägräcken. Detta gäller även, vid behov, utbyte av befintliga vägräcken.

En modell som är skonsam och har extremt låga underhållskostnader är de betongelement som används för mötesseparation av körbanor. Dessa är både skonsamma att kasa in i och står kvar om en bil kör in i dem. Dessutom blir bilen bara skrapad om man kör in i dem, inte helt söndertrasad som när man kör in i ett vajerräcke. Denna modell hade räddat livet på många mc-åkare.

Till sist, herr talman, tänkte jag ta upp vårt förslag om höjd hastighetsgräns på motorväg. Andra talare har varit inne på samma sak.

På svenska motorvägar har sedan länge hastighetsgränsen 110 kilometer i timmen varit rådande. Sedan elva år tillbaka har även hastighetsgränsen 120 kilometer i timmen varit tillåten på flera motorvägssträckor.

I de flesta europeiska länder råder 130 kilometer i timmen, vilket många människor önskar som gräns även på motorvägarna i Sverige. 130 kilometer i timmen på motorväg infördes för några år sedan i Danmark, och även länder som Frankrike, Nederländerna, Österrike, Italien, Tjeckien och Slovakien har denna hastighetsgräns. Polen och Bulgarien har 140, och Tyskland har ofta ingen hastighetsgräns alls.

Effektiva persontransporter är eftersträvansvärt, och att få kortad restid är för många önskvärt. Även sett ur en demokratiaspekt är det rätt att ha hastighetsgränser som har en bred folklig acceptans, vilket även Magnus Jacobsson har varit inne på. På de sträckor som anses lämpade och säkra föreslås därför att Trafikverket inför en hastighetsgräns på 130 kilometer i timmen.

Effekterna av hastighetsgränshöjningen ska givetvis utvärderas. Skulle effekterna därefter visa sig positiva, eller i vart fall ej negativa, i trafiksäkerhetshänseende bör standarden vid nybyggnation av motorväg anpassas för 130 kilometer i timmen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 3 april.)

§ 11 Näringspolitik

Näringspolitik

Näringsutskottets betänkande 2018/19:NU7

Näringspolitik föredrogs.

Anf. 121 MATTIAS JONSSON (S):

Herr talman! Nu går vi över till näringsutskottets betänkande NU7, ett ganska omfattande betänkande. Det är så många som 170 yrkanden från allmänna motionstiden 2018/2019.

Det är inte lätt att under min talartid övergripa allting, men jag ska göra några nedslag. En del av motionerna handlar om handläggningstider och regelförenklingar.

Vi socialdemokrater, herr talman, delar åsikten att företag inte ska behöva lägga onödig tid på kontakter med myndigheter, hantera tillstånd, lämna uppgifter eller som företagare försöka förstå hur man ska göra för att det ska bli rätt. Det är därför regeringen nu jobbar med den här frågan, och jobbar hårt med frågan.

Bolagsverket har fått i uppdrag att införa digital hantering av årsredovisningarna. Mer resurser har satsats på den digitala plattformen verksam.se. Regeringen satsar på digitaliseringsarbete i särskilt regeltunga branscher. Som många säkert känner till är en sådan bransch restaurangbranschen, följd av besöksnäring och företag inom hotell och på evenemangsområdet.

Dessutom jobbas det vidare med att korta handläggningstider hos myndigheter och att hitta kloka vägar att implementera förändringar, nya lagar och regler. Regeringen arbetar med utgångspunkt i Tillväxtverkets rapport *Enklare handläggningsprocesser*. Man jobbar vidare med frågan så att handläggningstiderna ska bli effektivare och kortare.

Den här veckan, herr talman, träffade näringsminister Ibrahim Baylan representanter från OECD för att ta del av Sveriges resultat i rapporten *Regulatory Policy Outlook*. Det är en ganska tuff rapport. Men det är också en tydlig uppmaning att jobba än mer med den här frågan. Därför är det glädjande att regeringen har tagit tag i och jobbar hårt med frågan.

Herr talman! Jag vill med detta yrka bifall till näringsutskottets förslag till beslut och avslag på samtliga reservationer. För tids vinnande väljer jag att inte följa upp vår egen reservation.

Herr talman! Det viktigaste som en politiker kan göra, tror jag, är att lyssna och ta till sig de utmaningar som företagen för fram när vi är ute och gör besök.

Jag vill nämna fyra områden som jag ofta stöter på när jag gör mina besök.

Nummer ett är en fråga som nästan alla lyfter fram, nämligen kompetens. Kompetensbehovet är väldigt stort. Drygt 40 procent av företagen upplever brist på arbetskraft. Det är också det största hindret för våra små och medelstora företag som vill ta steg och behöver växa. Då gäller det förstås att satsa på utbildningen.

Regeringens kunskapslyft med ca 100 000 nya platser är jätteviktigt. Det riskerar visserligen att bli något försenat på grund av budgeten från Moderaterna och Kristdemokraterna med stöd av Sverigedemokraterna, men målet är ändå inställt på att det ska komma på plats.

Vi gör dessutom en stor och viktig yrkeshögskoleutbyggnad. Vi vill ju uppgradera yrkesprogrammen så att fler söker till dem. Regeringen har också gett i uppdrag att ta fram fler korta och flexibla kurser för att fler anställda ska kunna uppdatera sina kunskaper, för det finns fortfarande ungefär 100 000 lediga jobb som inte tillsätts på svensk arbetsmarknad på grund av att man inte hittar rätt kompetens. Det är därför det är så viktigt på riktigt att vi gör de här satsningarna och inte halkar efter där, både för företagen och för individen som kan få ett jobb och förverkliga sina drömmar.

Nummer två är bostadsbristen. Hur ofta möter vi inte som politiker företagare som säger att bostadsbristen är hämmande för tillväxten? Här behöver vi göra ytterligare satsningar och kraftsamla för ett ökat bostadsbyggande. I Göteborg, som jag kommer från, bygger vi mer än vad vi har gjort på 40 år. Men det är tillväxthämmande att man inte hittar en bostad om man vill flytta till Göteborg om man finner ett jobb där.

Nummer tre är infrastruktur och bredband. Utan kommunikationer stannar ju Sverige. Regeringen har satsat på en kraftig utbyggnad av bredband som också fortsätter nu, framför allt riktad mot landsbygden med en summa på över 5 miljarder kronor, för ingen kan driva företag, sjukvård eller skola i dag utan bredband och snabb uppkoppling.

Nummer fyra, som blir alltmer alarmerande, är oron för vad som händer med brexit, handelshinder och Trumps tullar på bilar. Regeringen beställde en utredning som visar att om biltullarna skulle slå till skulle det påverka ungefär 4 000 jobb i Sverige, 3 000 bara på västkusten.

Svensk ekonomi är så beroende av handel med andra länder. Export och import motsvarar ungefär 80 procent av svensk bnp. Vi har inget att vinna på ökade handelskonflikter. Det skapar osäkerhet och ökar kostnaderna för såväl exportörer som importörer. Det skadar också produktiviteten genom att det försämrar flytet i de globala värdekedjorna.

Herr talman! Men det finns också glädjande rapporter. Sverige fortsätter att ligga i topp i internationell rankning av innovation och konkurrenskraft. För ett tag sedan kom siffror som visar att industriföretagen ett enskilt år satsar över 72 miljarder kronor i Sverige. Det är en ny rekordnivå. Så mycket har industrin aldrig någonsin investerat i Sverige under de 80 år som SCB gjort sina mätningar.

Och, herr talman, januariöverenskommelsen som ligger till bas för regeringsbildningen är indelad i elva områden och består av 73 punkter. Under rubriken jobb, företagande och hållbarhet anges bland annat att regeringens strategiska samverkansprogram med näringslivet ska byggas vidare och att det nationella innovationsrådet under ledning av statsministern fortsätter.

Vidare ska det göras exportsatsningar för fler jobb i hela landet. Den befintliga exportstrategin ska utvecklas med fokus på hållbarhet. Därtill ska det vidtas åtgärder för att fler ska kunna bli företagare, och det ska finnas på plats en gynnsam beskattning för växande företag. Det här tycker jag är riktigt bra.

I den här debatten har jag visat på delar av den helhet som näringspolitiken ingår i. Fungerar inte infrastrukturen och utbildningssystemet fungerar inte heller det svenska näringslivet, och då kan det inte växa och utvecklas. En offensiv och effektiv näringspolitik är avgörande för att Sverige ska fortsätta att vara ett föregångsland inom arbete och välfärd. Sverige ska självklart ligga i framkant i automatiseringen, i digitaliseringen, i den gröna omställningen och i den nya teknik som kommer att revolutionera vår vardag och säkerligen vår ekonomi.

Jag tycker att det är viktigt att vi slår vakt om och fortsätter denna utveckling, och vi är på god väg. I samverkan mellan näringsliv och politik och mellan akademi och offentlig förvaltning sker ett gemensamt ansvarsstagande för att företag över hela Sverige ska kunna växa och utvecklas.
(Applåder)

Anf. 122 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Fyra av fem jobb skapas i små och medelstora företag. Det är en sanning som är väletablerad både hos oss i det här huset och bland svenska folket. Nyföretagande är därför centralt för tillväxten, ökade skatteintäkter och stärkt välfärd.

Svensk ekonomi står inför stora utmaningar. Konkurrensen hårdnar för såväl företag som anställda. Under den gångna mandatperioden försämrades klimatet för svenska entreprenörer. Under 2018 minskade nyföretagandet med 6,6 procent jämfört med förra året. Det är bland de största minskningar vi har sett på snart två decennier.

Regeringen, precis som alla andra, säger sig förstå vikten av att fler och växande företag ska finnas, men i sitt agerande går de i motsatt riktning. Ord och handling hänger inte ihop. Ändrade regler för RUT och ROT och inte minst regeringens tidigare förslag att begränsa vinsterna i välfärden

lade sig länge som en våt filt över viljan att starta nytt i hela välfärdssektorn. Detta gjorde att många inte vågade starta nya företag i en framför allt kvinnodominerad sektor.

I Dagens industri den 18 mars i år kunde vi läsa: ”Trots högkonjunktur rasade nyföretagandet under 2018 och den tidigare trygga motorn Stockholm tvärnitade. Politisk osäkerhet bidrog sannolikt till fallet som slår mot jobbskapandet. ’Det är bland de största minskningarna vi har sett’, säger Harry Goldman, vd för Nyföretagarcentrum Sverige.” Det är ingen fin läsning för en högkonjunktur i detta land.

De senaste fyra åren med en socialdemokratiskt ledd regering har lämnat efter sig ett bokslut som på sista raden skriver att två av tre företagare upplever att det har blivit krångligare att driva företag. Det är alltså kvittot för den retorik som förs.

Herr talman! Mot regeringens alla nya regelbördor har Moderaterna föreslagit ett batteri av åtgärder för att minska regelkrånglet. Utgångspunkten är att regelbördan för små och medelstora företag behöver minska generellt. Vi vill att för varje ny administrativ regel som införs måste en motsvarande tas bort för att den samlade regelbördan för den som berörs i varje fall inte ska öka. Stora hinder, särskilt för småföretagare, är just regelkrångel och byråkrati, vilket Mattias Jonsson också var inne på. Därför är det oerhört viktigt att regeringen prioriterar arbete med regelförenklingar genom tydliga skrivningar i myndigheternas regleringsbrev och uppdrag.

”En dörr in” – en plattform där företagare bara lämnar in uppgifter en gång på en plats och uppgifterna sedan slussas till aktuell myndighet – ser vi som nödvändigt. Det är oerhört viktigt att aktivt arbeta med hur Sverige implementerar EU-regelverket i landet. Vi behöver inte övergenomförande som riskerar att ge företagen en regelbörda som övriga länder inte har. Detta måste hela tiden bevakas.

Vi anser också att små- och mikroföretag bör undantas helt från en del administration. Tillgång till kapital är oftast avgörande för att starta och driva växande företag. Offentligt kapital bör därför riktas mot nya företag, men också privat kapital och kompetens bör lockas genom generösare regler för att kunna erbjuda delägarskap, exempelvis i form av personaloptioner för nya företag.

Precis som i andra branscher behöver också strukturella hinder såsom regelkrångel och kompetensmatchningsproblematik åtgärdas för att ge företag, inte minst inom besöksnäringen, möjlighet att skapa fler arbetstillfällen. Här vill vi se att en myndighet får det övergripande ansvaret för näringen.

En annan näring som kan nämnas och som genererar stora exportintäkter, skapar sysselsättning och har betydelse för Sveriges ställning som forsknings- och kunskapsnation är livsvetenskap. Utöver konkurrenskraftiga villkor behöver näringen möta ett företagsklimat som signalerar en tydlig ambition att underlätta för etableringar i landet. Denna kapacitetsstarka verksamhet söker sig till internationella miljöer med låg grad av byråkrati. Vi anser därför att nödvändiga och relevanta regelförenklingar bör genomföras för att ge internationellt konkurrenskraftiga villkor för näringar som livsvetenskap, informations- och kommunikationsteknik samt medicinteknik.

Herr talman! Det finns två grupper i samhället som nyföretagande kan öppna upp fantastiska möjligheter för. Det är ungdomar och nyanlända. Moderaterna vill underlätta för både unga och nyanlända att starta och driva företag. Bland annat anser vi att staten på sikt bör se över hur vi kan stödja Ung Företagsamhet finansiellt. Vi har föreslagit att fler ska kunna läsa en kurs i entreprenörskap på gymnasiet.

Nyanlända bör i ett tidigt skede ges möjlighet till introduktion och vägledning i hur man startar och driver företag, och ett integrationsspår med särskilt fokus på nyanlända kvinnor bör upprättas för att stärka deras kunskap om entreprenörskap och företagande samt stötta dem i att delta i nätverk, mentorskap och affärsrelationer. Vi har sett i en liten skala att detta kan ge bäring.

Regeringen bör också fördjupa samverkan mellan staten och civilsamhällets organisationer och med detta som grund inrätta en samordningsfunktion för att ytterligare främja entreprenörskapet hos nyanlända.

Digitaliseringen och miljöfrågan har seglat upp högt på dagordningen och engagerar inte minst unga och nyföretagare. Ur digitaliseringen har delningsekonomin utvecklats som fenomen. Kombinationen har öppnat scenen för en rad kreativa entreprenörer och nyskapande it-företag, och fler företag anpassar sig nu till det nya. Bland dessa nystartade företag finns flera med fokus på ett mer hållbart samhälle, och där måste vi underlätta förutsättningarna för att de ska lyckas. Moderaterna vill därför se över vilka författningsändringar som behövs, såsom att förenkla och anpassa regelverken till ett digitaliserat och delande samhälle. Regeringen bör också genomföra separata utredningar i berörda branscher för att släppa in tekniken och delningsekonomin på ett ansvarsfullt sätt som är väl anpassat för dessa branscher.

Herr talman! Moderaterna vill att regeringen skyndar på omställningen av den svenska industrin genom att se över hur klimatsmart teknik kan stimuleras. Inledningsvis skulle klimatsmart teknik kunna främjas genom ett investeringsstöd som på sikt omvandlas till ett skatteavdrag och att i det i nästa forskningsproposition blir tydligt hur forskningsmedel ska styras mot projekt som kan främja basindustrins övergång till fossilfri produktion. Sverige behöver en visionsstrategi, och vi ser två ben med utsläppsfri processteknik och teknik för att ta bort och lagra koldioxid, det som kallas carbon capture and storage, CCS. Med ny teknik och smarta lösningar kan Sverige konkurrera med andra länder som har smarta lösningar.

Vi ser att en bättre ansvarsfördelning mellan staten, industrin och akademien är avgörande för att lyckas. Staten kan också tydligt spela en roll genom att myndigheter använder sig av innovationstävlingar. Genom att rikta strålkastarljuset mot en viss fråga eller möjlighet kan tävlingar påskynda utvecklingen mot ambitiösa mål. Att se över regelverk och lagar är därför en nödvändighet för att åstadkomma ett mer tillåtande och öppet innovationsklimat. Samtidigt kommer man aldrig att kunna skapa optimala testmiljöer som omfattar hela samhället.

Det bör finnas enkla, förutsägbara, teknikneutrala och standardiserade förfaranden för att ansöka om möjligheten att få genomföra testbäddar.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservation 19 samt reservation 20. Vi står självfallet bakom alla våra reservationer, men för tidsvinnande yrkar jag bifall endast till dessa två.

Anf. 123 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 4 och 22 men även uppmärksamma herr talmannen på att vi självfallet står bakom samtliga våra reservationer.

”Sverige går mot tuffaste läget på hundra år.” Så lät det när Sveriges finansminister Magdalena Andersson intervjuades för drygt en vecka sedan. Hennes bild av svensk ekonomi har minst sagt haft viss fluktuation de senaste åren. I samband med valet 2014 var hon väldigt mån om att kritisera de borgerliga regeringarnas förda finanspolitik, och uttrycket ”ladorna är tomma” kom att spridas som en löpeld på svenska löpsedlar.

Trots de påstått tomma ladorna lyckades hon med konststycket att som statsråd bedriva en ofantligt expansiv finanspolitik nästan från dag ett, och strax därefter påstod hon att svensk ekonomi var urstark. Det är ett uttalande som går att kritisera, givet vår näst intill helt uteblivna tillväxt sett till bnp per capita, vår extremt eftersatta välfärd och vår totala oförmåga att hantera den ökande kriminaliteten, men nåväl.

Förmodligen hade vilken regering som helst agerat som finansministern gjorde om det varit lågkonjunktur. Skillnaden var att Magdalena Andersson gjorde det under en högkonjunktur. Kritiken från den så kallade borgerligheten lät därför inte vänta på sig, och den då fortfarande existerande Alliansen var allt annat än glada över hur statsrådet valde att prioritera. Det fanns dock en spricka i allianskritikens fasad: det faktum att man gång på gång valde att aktivt låta källan till kritiken vara kvar vid makten.

Nu har två partier ur denna låtsasopposition valt att bli stödpartier även formellt genom januariöverenskommelsen. Som läsare av överenskommelsen i fråga får man nästan känslan av att Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet har tävlat om vem som kunde svika flest vallöften. Det var en tävling som i slutändan förmodligen vanns av Vänsterpartiet genom att de accepterade hela överenskommelsen och dess medföljande regering utan vare sig inflytande eller deltagande.

Med detta sagt, herr talman, ska jag inte raljera alldeles för mycket, då det i januariöverenskommelsen de facto återfinns några förslag som på olika sätt berör näringslivet och som vi från Sverigedemokraternas sida står bakom.

Att den dysfunktionella arbetsförmedlingen äntligen ska reformeras, att arbetsgivaravgifterna ska sänkas och att RUT ska utvidgas är tre bra förslag.

I överenskommelsen återfinns även ett par andra bra förslag i vår smak. Men min poäng är att jag i egenskap av sverigedemokrat inte har några problem med att stötta och stå bakom bra politik närhelst den kommer på agendan, oavsett vem som skrivit eller uttryckt förslaget. Tvärtom hoppas jag, vilket jag även ämnar verka för, att de positiva förslag som överenskommelsen faktiskt innehåller blir verklighet. Det är en inställning och ett förhållningssätt som jag är övertygad om hade gjort underverk för svensk politik om det varit mer utspritt och tillämpat i detta parlament.

Herr talman! Nog med ros och åter till ris. Januariöverenskommelsen förtjänar en hel del ris sett ur ett näringspolitiskt perspektiv. Den innehåller nämligen bland annat 15 miljarder i så kallade miljöskatter som i den bästa av världar innebär en miljönytta på marginalen men som alldeles oavsett den potentiella miljönyttan kommer att slå hårt mot landsbygden och inte minst mot det näringsliv som verkar där.

Det är också markant olika saker att i en överenskommelse påstå sig uttrycka stöd för olika förslag och att de facto verkställa dem i slutändan. Det faktum att de för näringslivet kanske bästa förslagen dessutom riskerar att grävas ned i utredningar är även det värt att nämna.

Det är onekligen en skillnad på att vilja genomföra och att vilja utreda, och hur stor skillnaden däremellan är lär utkristallisera sig denna mandatperiod. I samband med att vi får se hur det utkristalliserar sig kommer vi även att se hur starkt stödet från Liberalerna och Centerpartiet är för den socialistiska regeringen.

Om jag hade – detta är ett ytterst hypotetiskt exempel – röstat på Liberalerna eller Centerpartiet hade jag självklart förväntat mig att mitt parti hade avbrutit samarbetet med Socialdemokraterna och Miljöpartiet om de gång på gång tillsatte en socialdemokratisk utredare som tilläts att utreda utifrån en socialdemokratisk agenda för att därefter landa i ett socialdemokratiskt förslag. Men hur L och C agerar i en sådan situation kan endast framtiden avslöja, vilket någonstans pekar på problemet, det vill säga det faktum att framtiden är oviss för vårt näringsliv.

Vi har en socialistisk regering som, om den ska följa januariöverenskommelsen, både ska utreda och genomföra en rad olika förslag som historiskt är allt annat än socialdemokratiska.

Vi har en liberal opposition. Eller har vi det? Jag vet faktiskt inte, herr talman. Men i denna förvirring och röra finns ett konservativt parti med en marknadsliberal och handelsinriktad politik, ett parti som gör sitt yttersta för att skapa långsiktiga spelregler för näringslivet och stärka innovationskraften och utvecklingen, ett konservativt parti som kanske i närtid kommer att utökas till ett konservativt block.

Oavsett rådande läge och regeringsunderlag kommer vi alltid att kämpa för en näringspolitik präglad av effektivt och resultatinriktat regel- förenklingsarbete, riktade satsningar till små och medelstora företag samt i ren allmänhet stärka konkurrensfördelarna för svenska bolag. Det är vad Sverige behöver, inte minst om vår finansminister har rätt i att Sverige går mot det tuffaste läget på hundra år. För även om jag inte lägger alltför mycket vikt och värde i finansministerns spådomar går vi en lågkonjunktur till mötes. I det läget behöver Sverige en effektiv och resultatinriktad näringspolitik och inte ett politiskt roulettespel à la regeringsbildningen och januariöverenskommelsen.

(Applåder)

Anf. 124 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 15 och 19.

Herr talman! Äganderätten och brukanderätten i fråga om skog har urholkats de senaste åren. Människor som i många fall har skött sin skog i generationer har ibland fått sin skog utpekad som skyddsvärd men tyvärr inte alltid fått ersättning för den. Därför blir misstron mot dem som är satta att värna folket avgrunds djup. Politiken och myndigheters agerande, men även brist på agerande, har faktiskt orsakat både psykiskt lidande och en långvarig ekonomisk osäkerhet för många.

Herr talman! Tryggheten i investeringar och ägande är faktiskt en grundförutsättning för stabilitet i det samlade värdet på skogen, som i dag uppgår till omkring en femtedel av Sveriges bnp – drygt 900 miljarder

kronor – och årligen levererar drygt 10 procent av värdena från hela landets varuexport. Det är inte så lite. Det finns också många tiotusentals anställda inom skogsbruket, massa- och pappersindustrin och andra näringar som är direkt beroende av skogsråvara, och var femte investerad krona inom svensk industri kommer från skogsindustrin.

Herr talman! Det råder alltså inget som helst tvivel om skogens stora betydelse för befolkningens välbefinnande. Utan skogsbruket skulle vi vara fattigare. Till detta ska också läggas klimatnyttan som ett aktivt skogsbruk står för. Därför tycker jag att det är positivt att Centerpartiet har fått med flera åtgärder i januariavtalet som stärker äganderätten. Det är viktigt för skogsägarna, jobben på landsbygden, men även för skogsindustrin och svensk export.

Herr talman! Enligt Tillväxtanalys finns 70 procent av allt riskkapital i de tre stora städerna Stockholm, Göteborg och Malmö. Det är kanske inte så konstigt. Och 50 procent finns i Stockholmsområdet.

På andra ställen i landet är tillgången till riskkapital betydligt mer bristfällig, och företagen har svårt att få lån till och med från den lokala banken. Därför tycker Centerpartiet och jag att det egentligen är logiskt att statligt riskkapital ska finnas i områden där marknaden sviker och där riskkapitalet i det närmaste är obefintligt.

Detta problem gäller inte bara mindre företag utan även i hög grad större och växande företag. Jag besökte häromdagen ett företag i Vindeln som heter Rototilt. De tillverkar tiltrotatorer till grävmaskiner. De är ungefär som en handled så att man kan snurra åt alla håll. Jag vet att jag inte beskriver detta tekniskt jättebra. Men det är ungefär så. Företaget befinner sig på en global marknad, och nu är man också i färd med att bygga ut lokalerna till dubbel storlek. Men banken vill ha en del av aktierna för att låna ut pengar till denna byggnation, eftersom de menar att det inte är något större värde i byggnaden eftersom den ligger på landsbygden. Världens dyraste skoter garage, säger vd:n.

Tidigare fanns det statliga riskkapitalbolaget Inlandsinnovation med sina 2 miljarder. De fokuserade på lån och deläggande i företag i norra Sverige, i Värmland och i Dalarna. Tyvärr ställde sig alla partier utom Centerpartiet bakom att flytta dessa 2 miljarder som fanns i portföljen till bolaget Saminvest som bildades för två år sedan och har säte här i Stockholm. Det är alltså ett nytt riskkapitalbolag.

Tyvärr verkar egentligen inget företag känna till Saminvest. Jag har inte hört ett enda företag som jag har träffat när jag har åkt runt i landet som säger att man känner till Saminvest. Det tycker jag egentligen är lite märkligt, eftersom det har gått två år sedan bolaget bildades. Jag hoppas verkligen att bolaget fokuserar på företag utanför städerna och faktiskt i hela Sverige. Men jag kan inte se att det sker. Därför ser jag fram emot ett besök i utskottet där vi får höra mer om deras arbete, även i bygder där riskkapital inte gör sig gällande.

Herr talman! Småföretagen är landsbygdens hjärta – en samlingspunkt som ger puls till bygden och skapar lokal tillväxt, jobb och framtidstro. Flitiga och drivna entreprenörer sprider liv och hopp med sina verksamheter.

Med detta som bakgrund skulle jag vilja rikta mig till statsminister Stefan Löfven. Jag vet inte om han någonsin kommer att se eller höra detta, men jag tar ändå chansen.

Stefan Löfven! Vi måste prata om att du på fullt allvar hävdar att du har satt stopp för mack- och lanthandelsdöden som plågar många samhällen runt om i Sverige. Det är till att börja med inte sant.

Den mycket påläste mackägaren Bogge Bolstad från Storuman vittnar om det motsatta. Vi är bara i början av ett skeende som kan bli enormt negativt. Den bilden delas av företagaprofilen Mats Eriksson som reser land och rike runt. Stödet till lanthandlarna är att likna vid att sätta ett Kalle Anka-plåster på ett vithajsbett. Tanken är god, men i längden är det inte nog.

Att ge sken av att mackar och lanthandlar långsiktigt kan räddas genom bidrag från staten är nedlåtande och en märklig syn på det extremt viktiga arbete som Sveriges småföretagare gör för sina samhällen. Det gäller speciellt när man medvetet och systematiskt har chockhöjt skatterna med uppåt 50 000 miljoner kronor per år, påfört företagen stora kostnader och via skattsedeln tagit pengar ur kundernas plånböcker. Att då försöka hävda att mack- och lanthandelsdöden är stoppad är tondövt och inte särskilt rättvist mot Landsbygds- och Småstadssveriges hjältar. Jag tycker att statsministern ska be om ursäkt.

Herr talman! Många företagare upplever att det finns väldigt mycket regler. Man ägnar alldeles för mycket tid åt administration i stället för att utveckla sina företag. Tyvärr verkar regelarbetet dessutom ha stagnerat. Det påverkar konkurrenskraften för svenska företag. Det kan helt enkelt inte vara rimligt att företagare ska ägna stor del av sin tid åt regelkrångel. Det håller inte.

Centerpartiet vill att regler ska ha en solnedgångsklausul. Det betyder att man sätter ett slutdatum för en regel. För att den ska fortsätta att gälla måste den omprövas, och fördelar och nackdelar ska vägas mot varandra. Ett annat välkänt förslag är en regel in och en regel ut. Det betyder att nya regler som medför kostnader för företag ska mötas av motsvarande kostnadsminskningar genom att andra regler tas bort. För min del skulle det till och med gärna kunna vara en regel in och två ut.

Avslutningsvis, herr talman, finns det i januariavtalet en del insatser som kommer att stärka näringslivet. Det känns faktiskt bra att Centerpartiet har varit drivande när det gäller mycket av detta. Jag tänker nämna några saker som vi har fått igenom.

Det handlar bland annat om en kraftig förenkling av både beskattning av och regelverk för mikroföretagande. Fler ska kunna testa att vara företagare med färre regler och med en platt skatt på 25 procent på intäkter upp till 250 000 kr. Dessutom kommer kravet på aktiekapital i nystartade aktieföretag att sänkas från 50 000 till 25 000 kronor.

När det gäller RUT kommer taket att höjas till det tredubbla. RUT-avdraget ska också utvidgas till tvätt-, flytt-, hämt- och trygghetstjänster. Även ingångsavgifter ska införas, det vill säga borttagna arbetsgivaravgifter de två första åren för att anställa ungdomar utan gymnasieutbildning och nyanlända.

Det finns en mängd andra spännande saker. Till exempel ska beskattningen av personaloptioner reformeras genom att man utvidgar storleken och personkretsen, så att svenska regler är konkurrenskraftiga i ett internationellt perspektiv. Det finns så mycket mer att räkna upp. Jag är faktiskt glad över att vi har lyckats driva igenom de här frågorna.

Herr talman! Jag var väl inte direkt lycklig den dagen Stefan Löfven blev statsminister. Det måste jag erkänna. Men desto gladare är jag för de reformer, inte minst för näringslivet, som Centerpartiet har fått med i januariavtalet. Det är i alla fall en liten tröst.

Anf. 125 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Helena för anförandet. Ibland kan det vara intressant att man vänder sig till en person som inte finns i kammaren eller till i det här fallet statsministern. Men jag funderar på en sak. Det som Helena Lindahl sa när det gäller de satsningar som har gjorts på kommersiell service, butiker och mackar, förvånade mig kraftigt.

Alliansregeringen startade en utredning för att se hur man skulle kunna förändra den negativa utveckling som innebar att många slog igen sina butiker. Det var negativt för glesbygden. Den förra regeringen tog den utredningen på allvar och kopierade dessutom i verkligheten precis de summor som utredningen kommit fram till behövdes. Ungefär 35 miljoner skulle gå ut.

Ett par år efter gjorde man en utvärdering och konstaterade, till skillnad från det som Helena Lindahl sa i sitt anförande, att det hade stoppat själva nedläggningarna. Men man kunde inte se att det hade vänt och att antalet butiker ökade igen. Samtidigt startades Landsbygdskommittén.

Jag skulle gärna vilja ha en utvecklad kommentar. Jag blev väldigt förvånad över den bild som Helena Lindahl har. Var kommer de siffrorna och uppgifterna från? Totalt sett satsas 174 miljoner på kommersiell service, herr talman.

Anf. 126 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag ska utveckla det. Vi har ingenting emot att man satsar pengar på lanthandlar och mackar – tvärtom. Problemet, Mattias Jonsson, är bara att Stefan Löfven under den gångna helgen sa att nu minsann hade ni satt stopp för mack- och lanthandelsdöden.

Det är absolut inte sant. Jag pratade häromdagen med Bogge Bolstad från Storuman. Han äger själv en mack och driver ett projekt åt Tillväxtverket och Region Västerbotten och inventerar mackar runt om i landet. Han sa till mig att mellan 200 och 300 mackar står inför faktumet att man kanske måste lägga ned. Mackdöden har bara börjat.

En av orsakerna han nämnde är att det har blivit lite tuffare miljöreglementen. Det gör att till exempel mackägaren i Harads i Norrbotten kommer att få lägga ned vid årsskiftet. Han har inte de hundratusentals kronor som krävs för att investera i macken. Det gör att till exempel hemtjänsten kommer att få köra sex mil för att tanka bilen.

Det jag vände mig mot var att statsministern verkade så proppmätt, det vill säga så nöjd med att säga att man har stoppat mackdöden. Det är inte ens sant. Det är jättebra att man tillför medel. Det är välkommet. Men det han sa är inte sant.

Det var väldigt många som tog illa vid sig. De jobbar och sliter varje dag med att försöka få sina verksamheter att gå runt.

Anf. 127 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Helena Lindahl påstår att det inte är sant. Men det finns studier som visar att de stöd som har kommit på plats har gett effekt. När

man tittar numerärt kan man se att nedläggningarna har avstannat. Det finns alltså belägg för att hävda det, till skillnad från när man pratar med enskilda mackägare. På den enskilda platsen kan det såklart finnas sådana situationer som Helena Lindahl beskriver och att det *kanske* ska läggas ned där.

Herr talman! Jag tycker att det är magstarkt att stå i talarstolen och påstå att det inte skulle vara sant när det finns studier som visar att de satsningar som gjorts har lett till sådana förändringar att det inte läggs ned. Därför vänder jag mig starkt emot det.

Däremot tror jag att vi behöver göra fler saker för glesbygden. Vi behöver få fler av Landsbygdskommitténs förslag på plats. Vi behöver få det här landet att hålla ihop. Vi behöver se till att få på plats den skattepolitik som nu är på remiss och som är jätteviktig för en sammanhållen politik. En rad åtgärder behöver komma på plats.

Dessutom ser vi i dag att det finns olika former av EU-stöd för att bygga ut vissa butiker och serviceställen i glesbygden.

Att påstå att det inte är sant var magstarkt. Men tack ändå för svaret, Helena Lindahl!

Anf. 128 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag förstår att Mattias Jonsson vill försvara sin statsminister – det tycker jag är helt naturligt. Men faktum var att han stod på kongress och sa att man nu hade stoppat mackdöden. Det är inte jag som har blivit mest upprörd. Det är mackägare och andra människor i bland annat mitt hemlän Västerbotten, långt från Göteborg, där man har långt ifrån den macktäthet som man har där Mattias Jonsson kommer ifrån. Hos oss ser utmaningarna helt annorlunda ut. Vi har enorma avstånd. Bara Västerbottens inland är nästan lika stort som Danmark till ytan.

Jag vet inte vilka studier Mattias Jonsson hänvisar till, men jag ser hur verkligheten ser ut. De här mackarna ligger ofta i anslutning till en lanthandel, som har hand om postservice och paketutlämning och är apoteksombud. De har det inte särskilt tufft.

Det är jättebra att mackarna har satsat på kommersiell service. Men säg inte att man har stoppat mackdöden, för det är inte sant. Då har man inte koll på verkligheten. Jag tycker att Stefan Löfven ska resa runt i landet och se sig om lite mer.

Anf. 129 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation 6 under punkt 3.

Vänsterpartiet vill vässa digitaliseringen i Sverige lite mer. Därför vill vi att berörda myndigheter ska återkomma med en intern digitaliseringsstrategi i syfte att effektivisera hanteringen av främst små och medelstora företag.

Sverige, som är ett av EU:s mest digitaliserade länder, ska ha ett konkurrenskraftigt näringsliv som ligger i framkant vad gäller digital utveckling och forskning. Vi ska ta en ledande position i det internationella utvecklingsarbetet.

Digitaliseringen kan vara verktyget för att hitta lösningar på ekonomiska och miljömässiga utmaningar. Den bidrar dessutom till att skapa

nya arbetstillfällen, som kan bidra till en effektiv och jämlik resursanvändning. Att investera i hållbara industrier, forskning, miljövänlig teknik och innovation är viktiga sätt att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling.

Regeringens digitaliseringsstrategi fokuserar i huvudsak på fem olika delmål: kompetens, trygghet, innovation, ledning och infrastruktur. Men digitaliseringsstrategin saknar djupare nyanser.

Den här utvecklingen går fort, och det är viktigt att vi lägger basen på ett heltäckande och stabilt sätt. Digitaliseringen bör vara ett av verktygen för att skapa viktiga samhällsvinster. Det kan till exempel handla om klimatvinster via produktionseffektivisering och om informationsbyggande. Och kanske kan det vara verktyget för att nå sex timmars arbetsdag. Nu när åttatimmarsdagen firat 100 år är det kanske dags.

Skatteundandragande, lönedumpning och försämringar av fackliga rättigheter hör inte hemma i ett välfärdsland som Sverige. Därför krävs ett politiskt ansvar för den digitala utvecklingen. Vi måste ha en plan för hur vi ställer om arbetslivet, hur vi vidareutbildar och hur vi utbildar för att kunna möta den digitalisering och automatisering som kommer att ske i snabbare takt.

Vi måste ha en plan för att utvecklingen ska ge bättre livskvalitet, effektivisera och öka säkerheten, men inte till priset av att arbetet utförs av färre, till lägre löner, och att de som inte har rätt utbildning eller kunskap byts ut. Alla ska vara med. Om vi gör detta på rätt sätt kommer vi att se en expansion av innovation och utveckling som gynnar oss alla.

Det är inte lätt att ställa om. Företagen måste ha kompetensen men också medlen. Här bör staten göra skillnad genom att tillgängliggöra teknikforskning för de små och medelstora företagen. Små och medelstora företag behöver också ta del av den kompetensförsörjning som alla skriker efter, oavsett om de finns på landsbygden eller i stan.

Enligt Tillväxtverkets rapport *Företagens villkor och verklighet 2017* är det tydligt att det främst är större företag som är digitaliserade. Ju större företag, desto vanligare är det att man använder it i verksamheten. Av de medelstora företagen är det så många som 90 procent som använder it i stor utsträckning för att hantera sin administration. Bland ensamföretagarna är det bara drygt 50 procent.

Med tanke på hur viktiga de små och medelstora företagen är för vår ekonomi och utveckling är det direkt avgörande att digitaliseringen når alla plan. Vi vill se att myndigheterna utvecklar sitt sätt att genom digitaliseringen effektivisera de administrativa kontaktpunkterna gentemot företag. Tanken ska vara att det ska vara enkelt så att små och medelstora företag inte ska behöva lägga alltför stora resurser på detta.

Hela Sverige ska vara delaktigt, och därför är det viktigt att även landsbygden tar del av digitaliseringsprocessen. Vi ser att landsbygden urholkas både på möjligheter till jobb och på samhällsservice. Allt centreras till de större städerna. Om företagen i landsbygden ska ha en möjlighet måste internet nå alla. Om näringslivet ska utvecklas måste infrastrukturen funka överallt.

Vi ser den digitala kommunikationen som en nyckel till att underlätta informationsspridning och dialog och även som ett sätt att hålla nere antalet nödvändiga resor och transporter. Detta kan bli utvecklande för landsbygden. Det finns stora möjligheter i digitaliseringen.

Herr talman! Jag vill också passa på att rikta skarp kritik mot regeringen angående det uppdrag som innovationsmyndigheten Vinnova har fått i sitt regleringsbrev för 2018, det vill säga att etablera en innovationsscout för innovationssamarbete i Israel. Regeringen pekar ut Israel som ett särskilt intressant land för forskning och innovation inom it och life science och menar att det är av särskild vikt att stärka banden mellan unga, innovativa företag i Sverige och i Israel. Satsningen kommer att pågå i två år med möjlighet till förlängning.

Jag kan inte förstå varför Israel pekas ut av regeringen. Israel är inte vilket land som helst. Israel är en stat som återkommande bryter mot de mänskliga rättigheterna. Ockupationen av Palestina är brutal och olaglig och strider mot internationella överenskommelser. Detsamma gäller de illegala bosättningarna med understöd av Israels militär, för att inte tala om fångslandet av barn.

Blockaden mot Gaza hindrar införsel av mediciner och sjukvårdsartiklar till befolkningen – essentiella medel för civilbefolkningen som stoppas. Israel respekterar inte överenskommelser och går in i vilket palestinskt område som helst, när som helst, och mördar eller fångslar. Senast var det Sajed Abed al-Hakim Mizher, en 18-årig sjukvårdare som mördades i Betlehem i förrgår.

Att regeringen utan vidare pekar ut Israel som ett intressant land för affärssamarbeten inom it och innovationer är anmärkningsvärt. Genom att göra det normaliserar ni Israels brott mot mänskliga rättigheter, och ni normaliserar ockupationen. Därför anser vi att regeringen bör avbryta det pågående innovationssamarbetet med Israel.

Anf. 130 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja uppehålla mig vid Vänsterpartiets ställningstagande under Övrigt om företagsfrämjande, punkt 3. Efter en sedvanlig generell och relativt intetsägande text fastnade jag vid det kanske enda konkreta förslag som lyfts fram och som ledamoten Delgado Varas precis redogjorde för: ”Att regeringen pekar ut Israel som ett intressant land för affärssamarbeten inom forskning och innovationer är därför anmärkningsvärt. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att den ska se till att Vinnova avbryter det pågående innovationssamarbetet med Israel.”

Herr talman! Det kommer säkerligen inte som en överraskning för någon i denna kammare att Vänsterpartiets syn på Israel–Palestina-konflikten är ensidig – låt oss stanna vid det. Jag avser dock inte med denna replik att fastna vid att Vänsterpartiet motarbetar Mellanösterns enda demokrati, den enda stat i Mellanöstern som inte på olika sätt försöker terrorisera minoritetsgrupper, homosexuella och så vidare, till förmån för en korrupt icke-stat som förmodligen mest är känd för sin antisemitiska agenda.

I stället, herr talman, önskar jag fokusera på Vinnova och potentiellt innovationssamarbete med Israel, då det knappast är en ren slump att regeringen pekat ut just Israel.

Den senaste seriösa mätning rörande innovation som jag kunnat finna är Bloomberg Innovation Index – som är uppdaterad 2019 – där Israel landar på plats 5, till och med före Sverige. Min poäng är att det uppenbarligen är mer än motiverat att ha tätt samarbete med Israel i allmänhet och på innovationsområdet i synnerhet.

Herr talman! Min fråga till ledamoten Delgado Varas blir således om hennes och Vänsterpartiets förakt mot den israeliska staten väger tyngre än de uppenbara fördelar som det vore med ett fördjupat innovationssamarbete våra länder emellan samt hur det då motiveras.

Anf. 131 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Herr talman! Jag blir lite ställd när ledamoten säger att israeliska staten inte terroriserar minoriteter, speciellt med tanke på att man faktiskt gör skillnad på olika minoriteter i Israel. Som palestinier, oavsett om du bor i Gaza eller i det israeliska området, kommer du i vardagen att notera de skillnader som finns.

Man har alltså en mur som gör det oerhört svårt för palestinier att gå in i Israel, till exempel. Man försvårar medicinintag till Palestina och humanitär hjälp som är väldigt viktig.

Jag ifrågasätter faktiskt att ledamoten menar att Israel inte terroriserar minoriteter, för det har vi sett rätt så länge. FN är inte sen med att kritisera Israel i dessa frågor. Därför tror vi att vi helt enkelt inte ska samarbeta med Israel förrän de respekterar de internationella överenskommelser som alla vi faktiskt har gjort.

Anf. 132 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Herr talman! Även Vatikanstaten har mur. FN utgörs i hög utsträckning av en rad olika diktaturer. Det är klart att du, om du tillhör en islamistisk diktatur, kommer att vara väldigt snabb med att ge dig på den enda stat i världen som på riktigt står upp för den utsatthet som judar har fått lida av genom historien.

Jag tror inte heller att vi ska prata om vilken stat i sammanhanget som terroriserar den andra mest, när vi vet att Palestinas statliga tv konstant sprider antisemitiska historier och när vi vet att den palestinska så kallade staten betalar ut bidrag till dömda terrorister som begått terrorgärningar på israelisk mark och dödat civila judar. Jag tror inte att vi ska prata om vilka som terroriserar vilka.

Herr talman! Det jag dock tycker är anmärkningsvärt i sammanhanget är det faktum att detta är den enda reservation som Vänsterpartiet har. Vi har samlats här i dag för att diskutera näringspolitik, och Vänsterpartiets enda konkreta förslag kopplat till näringspolitik handlar om att man vill försvåra vårt samarbete med Israel. Jag tycker att det är väldigt anmärkningsvärt.

Min fråga till ledamoten Delgado Varas blir då: Finns det något näringsrelaterat projekt som ledamoten Delgado Varas skulle stå bakom ifall det samkörs med Israel? Det undrar jag oavsett vilka uppenbara positiva resultat det skulle innebära för Sverige. Är allting borta från bordet bara för att det handlar om Israel, eller finns det alternativ som fortfarande är aktuella?

Sedan är det väl även relevant att lyfta fram en absolut sista fråga i sammanhanget, med tanke på den ensidiga bild som Vänsterpartiet har i frågan: Tycker man att vi inte ska göra någonting med Israel, som uppenbarligen är väldigt duktigt på innovation, där vi kan få lärdomar? Anser man från ledamoten Delgado Varas håll att vi i stället borde samarbeta med Palestina på området, en icke existerande stat som inte nämns i någon undersökning kopplad till innovation?

Anf. 133 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Herr talman! Jag samarbetar jättegärna med Israel när det handlar om att hitta fredliga lösningar i den konflikt som pågår just nu mellan Israel och Palestina. Så länge man fångslar barn och oskyldiga och mördar oskyldiga är jag inte beredd att samarbeta i sådana här typer av projekt.

Anf. 134 CAMILLA BRODIN (KD):

Herr talman! Vi kristdemokrater anser att det lokala näringslivets förutsättningar är avgörande för Sveriges tillväxt.

Just nu är det en spännande tid vi lever i. Vi kan se digitaliseringens intåg, som många har pratat om i kväll. Digitaliseringen kommer in med full fart, och vi vet faktiskt inte riktigt vilket slutmålet är. Vårt samhälle förändras också tillsammans med digitaliseringen.

I dag kan du bosätta dig i nästan hela världen och arbeta för en uppdrags- eller arbetsgivare utan att behöva vara på plats fysiskt. Det ställer stora krav på samhällsplaneringen. Digitaliseringens möjligheter gör till exempel att fler företag kan vara med på den internationella marknaden, nästan oavsett vilken bransch de tillhör. Du kan vara egenföretagare eller arbeta i ett globalt bolag och ändå ha möjlighet till samma förutsättningar för tillväxt om förutsättningarna finns. Är det möjligt i dag?

Herr talman! Jag är helt övertygad om att vi behöver se på näringslivsfrågorna och företagandet ur ett nytt perspektiv, där vi jobbar för att svenska bolag och företag ska få goda förutsättningar att skapa denna tillväxt. Ytterst handlar det om människor som satsar tid, energi och kraft på att skapa starka och sunda företag som varje dag vidareutvecklas. Det är just framgångsrika företag som står för samhällsutveckling och jobbskapande och som genererar skatteintäkter, som i sin tur genererar välfärd.

Regeringen presenterade en digitaliseringsstrategi i maj 2017, där det övergripande målet, som även Sveriges riksdag beslutat om, innebär att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Det privata näringslivet är en stor del av detta, tillsammans med det offentliga åtagandet.

Vi kristdemokrater kan inte nog uttrycka att vi behöver regelförenkla i takt med att digitaliseringen sträcker sig allt längre. Men här har regeringen delvis gått i motsatt riktning. Jag har tagit upp det förut och tänker säga det igen. Exempelvis införde regeringen så sent som i somras personalliggare i ytterligare branscher och företag. Detta är varken i digitaliseringens tecken eller en regelförenkling för småföretag, utan det är en styrning mot ett föråldrat sätt. Effekten blir inte att man underlättar för småföretag. Det skrivs till och med ut vilken typ av penna som du ska fylla i personalliggaren med. För att underlätta behövs lösningar i fråga om hur vi arbetar för att de gemensamma reglerna ska passa in i den digitala värld vi lever i.

Herr talman! Så sent som i går skrev ett antal tunga företrädare för näringslivet om Sveriges resultat i *OECD Regulatory Policy Outlook* – det är inte en alltför pigg läsning. Hela 29 procent av företagarna tycker att det har blivit krångligare att följa statliga regler jämfört med för bara ett år sedan. Det är enbart 2 procent som tycker tvärtom.

De uttalar sig så här: Ett konkurrenskraftigt svenskt näringsliv är av avgörande betydelse för tillväxt och välfärd i Sverige. Med rätt förutsätt-

ningar och långsiktighet kan företagen möta de utmaningar och möjligheter som globaliseringen, digitaliseringen och den tekniska utvecklingen innebär.

Rapporten visar att regelbördan för företag i Sverige över tid har ökat explosionsartat. Tillväxtverkets mätningar visar att företagens administrativa kostnader har ökat med 6 miljarder kronor på fem år. Nu har dessa företrädare även uppmanat till konkreta samtal med regeringen om hur man kan vända det skenande regelkrånglet. Jag hoppas att regeringen kan lyssna på detta.

Regelrådet inrättades av den alliansledda regeringen 2008 med fokus på att arbeta för regelförenklingar för företag. År 2015 ändrade den röd-gröna regeringen Regelrådets direktiv och sammansättning från att vara en statlig kommitté till att bli ett beslutsorgan inom Tillväxtverket. Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar av författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Det samlade utfallet av Regelrådets granskning av konsekvensutredningarna visar särskilt brister i analysen av just påverkan på företagens kostnader och konkurrensförhållanden. Regelrådet konstaterade att dessa aspekter är av stor betydelse för företagens förutsättningar att arbeta och växa. Jag anser därför att Regelrådets uppgift och ställning bör stärkas genom att rådet blir ett obligatoriskt remissorgan för Regeringskansliets förslag, så att nya lagar och regler såväl som förändringar i befintlig lagstiftning blir så ändamålsenliga som möjligt. Vi måste tajta ihop arbetet.

Näringspolitiken måste ges stabila, goda och förenklade villkor för fler och växande företag. Det privata näringslivet har varit, är och kommer alltid att vara ryggraden för Sveriges välfärd.

Vi kristdemokrater vill vara med och skapa förutsättningar för tillväxt i våra företag i den digitaliseringsera som vi lever i. Det är inte staten som anställer, utan det är företagen.

Vi kristdemokrater står bakom alla våra reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall endast till reservation 19, som vi har tillsammans med M, C och L, samt till reservation 24 av oss kristdemokrater.

Anf. 135 ARMAN TEIMOURI (L):

Herr talman! Jag ska nu debattera näringspolitiken i Sverige. Jag tänkte ta tillfället i akt att lyfta fram tre viktiga delar.

Under mina gymnasieår hade jag förmånen att få prova på livet som företagare genom Ung Företagsamhet. Det var så kul och lärorikt att jag passade på att ha två UF-företag. Hade jag inte haft förmånen att få starta UF-företag hade jag förmodligen inte tagit steget och startat eget några år senare. Jag kommer alltid att se mig själv som entreprenör. Jag ser också hur mycket jag lärt mig av både resan som UF-företagare och den senare resan som egen företagare.

I Sverige måste det bli lika självklart att vara självanställd som att vara anställd. Sverige behöver fler unga entreprenörer som vågar utveckla sina idéer.

Jag anser att alla barn och ungdomar bör få en chans att lära sig vad entreprenörskap och företagsamhet innebär, men tyvärr har många inte nå-

gon familjemedlem eller bekant som driver företag. Detta minskar möjligheten för barn och ungdomar att själva hitta inspiration och intresse för sitt företagande.

Organisationen Ung Företagsamhet har sedan 80-talet utbildat gymnasieelever i entreprenörskap genom utbildningen UF-företagande. Sedan 2010 arbetar de dessutom på grundskolenivå. Vi anser att deras verksamhet är viktig för att skapa framtidens entreprenörer och vill därför att alla elever i grundskolan ska få ta del av informationen om och chansen att pröva Ung Företagsamhet.

Vidare vill vi att fler elever på gymnasiet får möjlighet att arbeta med sin egen företagsamhet genom att kursen om entreprenörskap tillgängliggörs för fler gymnasieprogram än vad som är fallet i dag. För att genomföra detta bör riksdagen tydliggöra för regeringen att den bör se över hur staten på sikt kan stödja Ung Företagsamhet finansiellt.

Kommer resultatet att bli att alla som fått utbildning i entreprenörskap blir företagare? Nej, svaret är nog inte så enkelt. Men UF-företagare startar företag i större utsträckning senare i livet. De anställer fler personer i sina företag, har högre omsättning i sina företag och har dessutom längre livslängd på sina företag än de som inte har drivit företag.

Dessutom visar en rapport från 2013 att de som fått utbildning i entreprenörskap får högre medelinkomst senare i livet. De blir också chefer i större utsträckning och har högre etablering på arbetsmarknaden. För oss liberaler är det därför givet att vi ska satsa mer på Ung Företagsamhet. Jag yrkar av denna anledning bifall till reservation 9.

Herr talman! Den andra del som jag vill lyfta fram är kvinnors entreprenörskap.

Svenskt Näringsliv mäter antalet företagsamma personer i landet. I år visar resultatet på en oroväckande trend. Andelen personer som blev företagsamma sjönk under 2018 jämfört med tidigare år. Nu är nivån den lägsta sedan mätningarna påbörjades för tio år sedan. Samtidigt som Sverige behöver fler och växande företag för att säkra tillväxt och välstånd sjunker andelen personer som väljer att starta företag. Det är väldigt oroväckande.

Nyföretagsamheten för kvinnor är särskilt bekymmersam, eftersom den fortsätter att sjunka från en redan låg nivå. Den negativa utvecklingen syns tydligt i kvinnodominerade branscher som välfärdssektorn och RUT-sektorn.

Vi liberaler är därför mycket nöjda med att vi genom 73-punktsprogrammet med Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet har kommit överens om att stoppa alla försök att försvåra för välfärdssektorn och om att bredda RUT-avdraget till fler tjänster. Det är bra för kvinnors entreprenörskap – inte minst för utrikesfödda kvinnor, eftersom det är många av dem som startar och arbetar inom RUT-företag. Det handlar om att ge mer frihet och mer självbestämmande, och det är en väldigt viktig del i integrationen.

Herr talman! Den tredje del jag vill lyfta fram är det krångliga livet som företagare. Varje höjning av tröskeln till företagande, som gör att det blir svårare att våga ta steget eller för den delen utveckla sitt företag, är skadlig för tillväxten i landet.

I en undersökning från 2017 svarade över 60 procent av företagarna att de upplevde regelkrångel som en av de viktigaste frågorna att hantera.

Hela 64 procent svarade att regelbördan blivit tyngre jämfört med de två föregående åren. Dessutom har Sverige tappat i den internationella rankingen de senaste åren.

Regelbördan behöver minska, framför allt för de små och medelstora företagen. Samtidigt behöver nya regler införas i ett samhälle som ständigt förändras. För att förhindra en ökad regelbörda och ökade administrativa kostnader anser vi att man behöver pröva principen ”en regel in, en regel ut” när det gäller lagstiftning som påverkar företagande – för varje ny betungande administrativ börda som införs måste en motsvarande börda tas bort. Principen syftar till att garantera att den samlade regelbördan för den som berörs av en ny regel i varje fall inte ökar. Jag vill därför yrka bifall till reservation 19.

Herr talman! För mig och för oss liberaler är det självklart: Om hela Sverige ska leva måste det finnas jobb. Som liberal och tidigare företagare vet jag att bättre företagsvillkor skapar fler jobb. Fler jobb i växande företag betyder ökade skatteintäkter, vilka i sin tur finansierar exempelvis vår gemensamma välfärd. Vi ska värna och utveckla svenskt näringsliv. Svensk näringspolitik måste därför utgå från att uppmuntra fler att starta företag och få fler att utveckla sina företag.

Vi står givetvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 9 och 19.

Anf. 136 LORENTZ TOVATT (MP):

Herr talman! Ur det gröna perspektivet handlar en aktiv näringspolitik om att uppfylla drömmar, skapa jobb och bidra med samhällsutveckling. Det innebär att de som har de bästa idéerna för framtiden ska kunna se hur dessa realiserar, hur innovation driver på i en positiv riktning och hur fossilt byts mot förnybart.

Låt oss först konstatera att svenskt näringsliv ligger långt framme. På globala listor och rankingar hamnar vi oftast i topp vad gäller innovation, företagande, högutbildad kompetens och digitalisering. Den allmänna trenden är alltså positiv, men även de som ligger långt fram kan naturligtvis bli bättre. Därför är många av dessa frågor också starkt närvarande i januariavtalet.

En av rubrikerna är just ”Jobb, företagande och hållbar tillväxt”. Där anges att regeringens strategiska samverkansprogram med näringslivet ska byggas vidare, och det nationella innovationsrådet under ledning av statsministern ska fortsätta sitt viktiga arbete. Vidare ska det göras en exportsatsning för fler jobb i hela landet, och den befintliga exportstrategin ska utvecklas med fokus på just hållbarhet. Det ska vidtas åtgärder för att fler ska kunna bli företagare och för en gynnsam beskattning av växande företag.

Herr talman! Regeringens aktiva arbete ska fortsätta. Regeringens ny-industrialiseringsstrategi heter inte bara Smart industri – den är också smart. Jag tänkte lite kort gå igenom de fyra fokusområdena som pekas ut i strategin för industrins konkurrenskraft.

För det första: Företag i svensk industri ska vara ledande inom den digitala utvecklingen och i att utnyttja digitaliseringens möjligheter. Det är just därför som regeringen presenterat en digitaliseringsstrategi som följer

det mål som riksdagen beslutat, nämligen att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Strategin kompletteras också med en bredbandsstrategi.

För det andra: Ökad resurseffektivitet, miljöhänsyn och en mer hållbar produktion ska bidra till industrins värdeskapande, jobbskapande och konkurrenskraft. Här kommer frågor om hållbar mineralbrytning, cirkulär ekonomi och delningsekonomi in. På alla områdena har regeringen en uppföljande politik som man arbetar aktivt med.

För det tredje: Kompetensförsörjningssystemet ska möta industrins behov och främja dess långsiktiga utveckling.

För det fjärde: Sverige ska vara ledande i forskning inom områden som bidrar till att stärka den industriella produktionen av varor och tjänster i Sverige.

Det här är fyra områden som utgör huvudfokus i strategin, och de handlar om strategisk utvecklingspotential för svenskt näringsliv.

Låt mig fokusera lite extra på frågor om hållbarhet och klimat.

Betongbranschen, bygg- och anläggningssektorn, cementbranschen, dagligvaruhandeln, flygbranschen, gruv- och mineralnäringen, skogsindustrin, stålindustrin, åkerinäringen, bergmaterialbranschen, digitaliseringskonsultbranschen, sjöfartsbranschen och uppvärmningsbranschen – dessa branscher som jag just läste upp är de 13 branscher som genom regeringens initiativ Fossilfritt Sverige har överlämnat färdplaner för fossilfri konkurrenskraft till regeringen. Färdplanerna ska synliggöra vilka möjligheter som klimatomställningen kan innebära för branscherna. Det handlar om att peka ut en riktning för branscherna själva – vi ska bli fossilfria – och det handlar också om att synliggöra de fördelar som kommer rent marknadsmässigt av att faktiskt ställa om sin produktion och verksamhet.

Detta är precis vad smart näringslivspolitik handlar om för oss gröna. Vi ser inte omställningen till ett nytt och mer hållbart samhälle som ett nödvändigt ont utan som en process full av möjligheter. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsnation, och det blir inte Sverige om vi inte har med oss näringslivet i arbetet.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 april.)

§ 12 Regional tillväxtpolitik

Regional tillväxtpolitik

Näringsutskottets betänkande 2018/19:NU8
Regional tillväxtpolitik
föredrogs.

Anf. 137 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! I denna debatt om regional tillväxtpolitik vill jag börja med att säga att vi bor i ett fantastiskt land. Det ska vi fortsätta att göra. Det finns dock ett arbete att göra för att skapa utvecklingskraft, tillväxtpotential och möjligheter till sysselsättning. Människor och företag ska ges möjlighet att växa och utvecklas, och vardagen ska fungera.

Tillväxt påverkas av olika faktorer, och företag har tillgång till de förutsättningar som ges i den miljö där de bedriver sin verksamhet.

Myndigheter och regelverk går inte i takt med den utveckling vi vill se. Inte heller är det alltid tydligt vad som ger effekt på insatta skattemedel och vad som inte ger en effekt. Därför är det viktigt att medlen används på ett effektivt sätt.

EU:s bidragsprogram behöver bli så tydliga som möjligt. Stödet som ges ska leda till så många självständiga och bärkraftiga verksamheter lokalt och regionalt som det bara går. Företagsstöden behöver därför renodlas, förtydligas och prövas mot samhällsnyttan. Det görs med hjälp av stödgivande myndigheter som formulerar mål för de olika programmen, och de ska vara riktigt tydliga, avgränsade och uppföljbara. Effekterna av dem måste utvärderas.

Fru talman! När vi lyssnar på företagen och deras organisationer blir det tydligt att vi vill kunna mäta att vi ger pengar där de ger mest nytta för satsade skattekröner. Samordningen av företagsstöden har också en svag koppling och är uppdelad i delar där olika myndigheter gör olika saker, samtidigt som myndigheterna arbetar mot samma målgrupp. Myndigheter behöver dessutom korta ned handläggningstiderna. När kommuner och regioner arbetar med årsbudgetar kan de inte få besked om att det ska komma medel. När företagen kommer till andra halvan av året pågår fortfarande processerna internt i myndigheterna. Jordbruksverket är en av myndigheterna som sticker ut.

Fru talman! Jag vill berätta om en kvinna som arbetar inom ett projekt som tilldelades EU-medel, lokalt ledd utveckling, kallad Leader, som finansierades ur EU:s struktur- och investeringsfonder. Föreningar, företag, organisationer och myndigheter söker projektstöd inom ett område för att främja utveckling lokalt. Men hör och häpna! Denna kvinna fick gå till banken och ta lån eftersom utbetalningarna dröjde. Hon fick belåna sitt eget hus. Det är inte acceptabelt. Enskilda personer ska inte agera bank åt myndigheter därför att pengar inte kommer fram. Det är ett systemfel som inte ska finnas.

Likaså kan man säga att detta gäller projektmedel för besöksnäringen. Visit Västerbotten, Visit Dalarna, Visit Småland, eller vilken annan del av landet det än kan handla om, ska inte behöva sitta som på nålar för att pengar dröjer och projekt brinner inne på grund av långsam hantering eller byråkrati.

Det finns enkla lösningar, men de kostar. Förut fanns det på Skatteverkets hemsida möjlighet att med utgångspunkt i rubriker fylla i F-skattsedel, moms och arbetsgivaravgift. Man fyllde i sina summor. Så är det inte längre. Nu finns inte rubrikerna, och det är lätt att göra fel eller glömma.

Så ska det inte vara. Det måste vara enkelt att göra rätt. Det är en liten sak som gör stor skillnad om Skatteverkets hemsida är tydlig så att inget glöms bort. Det är en ren hygienfaktor som spelar roll för mikroföretag och småföretag i hela landet. Vi vill att många människor ska kunna starta företag, men det ska vara så enkelt som att fylla i en flygbiljett på nätet.

Ett annat exempel är företag som ska flytta. De anmäler ny adress till Skatteverket, men kassaregistret ska anmälas på ett annat ställe. Hur har vi kunnat hamna där, med dubbelt anmälskap? En kvinnlig företagare får 15 000 kronor i böter för att hon har flyttat på riktigt till en adress, men kassaregistret ligger kvar på den gamla adressen hos Skatteverket eftersom

det krävs ytterligare en knapptryckning. Det är fel. Sådant måste arbetas bort och i stället automatiseras. Programmen måste vara användarvänliga så att ansökningar kan ske på ett enkelt sätt.

Jag kan nämna Camilla Brodins exempel om personalliggare, där det till och med skrivs in vilken penna som ska användas. Det här har gått åt fel håll.

Fru talman! Det finns ett arbete att göra för att främja utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter. Människor och företag ska ges möjlighet att växa och utvecklas, och vardagen ska fungera. Företagsbördor i form av omständigheter hos myndigheter som gör att handläggningen drar ut på tiden, såsom jag har gett exempel på, försvårar och förhindrar utveckling. Likaså gäller det regelkrångel i vardagen som tar tid och plats från företagandet. Därför är det så viktigt att administrationen blir enkel och smidig med en väg in.

Jag går över till frågan om utbildning. Mattias Jonsson tog upp frågan i den förra debatten om näringspolitiken. Han menade att det är viktigt att kunna ta ett jobb efter gymnasiet. Men om man inte ens klarar gymnasiet? Det finns en oro i skolan. Vi ska snart ha en debatt om dessa frågor i riksdagen. Samtidigt finns det bristyrken. Människor behöver utbilda sig, men det finns inte platser att fylla. Det gör att tillväxten står tillbaka. Vi befinner oss nu i en högkonjunktur, men precis som har nämnts tidigare kommer det att bli lågkonjunktur. Det är allvarligt. Kompetensen lokalt och regionalt spelar roll för att företagen ska kunna växa och anställa och för att vi ska få fler jobb.

Brottslighet är också en faktor som påverkar handel och företagande. Företagare på brottsutsatta orter vittnar om att kriminella gäng gör det svårt för dem att fortsätta bedriva sin verksamhet, samtidigt som polisen och rättsväsendet upplevs som frånvarande. Vi har hört historien – eller det är ingen historia utan en sann berättelse – att det i norra delen av landet finns *en* polisbil på en yta stor som Danmark.

Brottsligheten gör det sårbart och dyrt att bedriva verksamhet. Det medför kostnader för väktare, larm och övervakningskameror och utebliven tillväxt på grund av lägre investeringar och lägre produktion. Inom handeln brottas man med ständiga stölder, hot och våld, vilket har beskrivits i en rapport. Jag och min partikollega Carl-Oskar Bohlin besökte Borlänge för ett tag sedan i denna fråga. Det är viktigt att det finns trygghet för utveckling.

El och energi är en annan faktor som spelar roll. Det duger inte att kommuner som Malmö, Kumla och Uppsala med flera tvingas tacka nej till företag för att de inte klarar det på grund av bristande elförsörjning. Omställningen till el pågår, men när elnätet inte hänger med påverkar det hela samhällen, regioner och lokalt i kommunerna.

I Ystad har färjetrafiken fått frågan från det lokala elbolaget om det finns möjlighet att stänga ned verksamheten mellan kl. 8 och kl. 9 på morgonen för att samhället ska klara elförsörjningen. Det får konsekvenser i andra delar. Man hamnade i miljödomstolen när man skulle ändra på det. Vi står alltså med en skör tråd i ett samhälle som behöver så mycket på en gång, och det är viktigt att det kommer rätt saker på rätt plats.

Fru talman! Det finns samhällsproblem och strukturproblem och regelkrångel som påverkar regional och lokal tillväxt. Detta behöver lösas. Jag har beskrivit hur Sverige ska kunna fortsätta vara ett fantastiskt land att bo

och verka i. Det är på riktigt som människor ska kunna fungera i vardagen, och den ska fungera för dem.

Sist men inte minst vill jag lyfta fram möjligheten till service på landsbygden, som vi var inne på i den förra debatten om näringspolitik. Det är viktigt att den som bedriver verksamhet för lokalbefolkningen har flera ben att stå på. Det måste gå att koppla samman besöksnäring med gårdsförsäljning så att de som odlar kan sälja sina produkter på plats.

Vi moderater från Skåne har motionerat för att det tillkännagivande som regeringen fick i maj 2018 ska kunna verkställas i juni i år. Ministern har svarat att man tittar på att starta en utredning nästa år. Ett år är långt, och januari är inte detsamma som december. Jag undrar därför hur partierna tänker agera i frågan för att komma till skott med att få gårdsförsäljning på plats.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till reservationerna 1 och 7.

Anf. 138 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i ledamoten Hammar Johnssons uttalande om att Sverige är ett fantastiskt land.

Med det sagt går jag tillbaka till mitt anförande. Det knyter an till utgiftsområde 19, som vi debatterade här i kammaren strax före jul. Det handlade om regional tillväxt, precis som betänkande NU8 gör.

Liksom de gjorde då kommer företrädare för riksdagens samtliga partier att stå här i dag och tala sig varma för Sveriges glesbygd och framhålla att "hela Sverige ska leva". Det är naturligtvis bra – bara man också menar det.

Fru talman! Debatten i december kan anses ligga nära i tid. Eventuella åhörare kanske undrar vad som är nytt nu, drygt tre månader senare. Faktum är att en högst väsentlig förändring skett sedan dess. Då syftar jag inte på att jag blev far till en son under riksdagens juluppehåll utan på det faktum att Sverige i januari fick en regering, då Liberalerna och Centerpartiet lade sina kort på bordet och släppte fram en S-MP-regering.

Detta föregicks av den så kallade januariöverenskommelsen, som innehåller såväl guldorn som galenskaper, inte minst ur ett regionalpolitiskt perspektiv.

För oss som bor i glesbygd – inte bara i Norrbotten, där jag själv bor – är långa avstånd, utarmad samhällsservice och ett sviktande befolkningsunderlag ett faktum. Många har gett upp och flyttat till storstan. Om urbaniseringen varit ett långsiktigt mål för socialdemokratin, så grattis! Med era samarbetspartner kommer ni snart att vara i mål.

Visst är jag glad över att man i januariöverenskommelsen enades om att till exempel färdigställa Norrbottenbanan och försöka utlokalisera fler statliga jobb så att inte alla myndigheter hamnar i Stockholm. Det är två frågor som vi sverigedemokrater drivit och som vi nu gläds åt att det verkar finnas en riksdagsmajoritet för.

Samtidigt aviserar man beklagligt nog att man kommer att återinföra den för glesbygden så skadliga flygskatten trots att vi sverigedemokrater tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna röstade bort den samma i december – flygskatten som genom sin utformning beskattar avstånd och helt saknar incitament för flygbolagen att bli miljövänligare.

Inte heller kan jag i avtalet utläsa något om problematiken kring medfinansiering av upprustning av statliga vägar, som det inte sällan är just

mindre glesbygdskommuner som förväntas stå för – detta trots att ett av partierna bakom överenskommelsen, Centern, tidigare drivit just den frågan.

I stället föreslår man avstånds- och färdmedelsberoende reseavdrag, som om hela landet hade förutsättningar för en fungerande kollektivtrafik. I exempelvis Gällivare, där jag bor, är det svårt eller rent av omöjligt att åka buss oavsett om man har 7 eller 70 kilometer till sin arbetsplats, och när det är 35 minusgrader eller 3 decimeter nysnö hjälper inga elcykelpremier i världen – folk kommer att ta bilen ändå.

För många är bilen en grundförutsättning för att kunna ta sig till jobbet. Trots att reseavdraget i dag är så lågt att det inte på långt när motsvarar den faktiska resekostnaden pratar den vice statsministern om ett eventuellt återinförande av den automatiska årliga drivmedelsskattehöjningen. Oroande, tycker vi!

Den nuvarande regeringens politik riskerar alltså att göra det än mer olönsamt för folk att resa till och från sina arbeten om de inte ligger på platser dit man kan färdas med SL-kort.

Även om vi sverigedemokrater framhåller vikten av bland annat transportbidraget måste det påpekas att det endast syftar till att kompensera företagare i Norrlandslänen för de långa transportavstånd som annars kan utgöra en konkurrensnackdel för dem. Det utgör alltså inget stöd för företagare i glesbygd i allmänhet. Inte heller mildrar det det hårda slaget mot privatekonomin för alla som väljer att bo och verka i Sveriges glesbygd och som i likhet med övriga medborgare vill kunna ta sig till och från sina arbetsplatser, hälsa på nära och kära och utnyttja den allt mer utglesade samhällsservicen.

Det är naturligtvis bra att man i januariöverenskommelsen säger att man vill utlokalisera fler statliga verksamheter till glesbygd. Men om man gång efter annan försvårar för folk som redan bor där och driver på urbaniseringen, vilka ska då ta dessa jobb? Hur ska man locka dit den kompetens man behöver för att tillsätta dessa tjänster, som inte sällan kräver särskilda kvalifikationer?

Fru talman! I Norrbotten, där jag bor, är uppfattningen bland många att det är regeringens dolda agenda att kunna skylla på kompetensbrist och rekryteringssvårigheter när de utlovade statliga jobben uteblir och fortsätter att koncentreras till Stockholmsområdet.

Det är dock alltså min förhoppning att alla partier här i denna kammarfaktiskt har ett ärligt uppsåt att hela Sverige ska leva – även om partierna i regeringsunderlaget sedan länge för en bipolär regionalpolitik präglad av bristande konsekvensanalys.

Slutligen, fru talman, vill jag yrka bifall till reservation 8 i betänkandet. Vi står naturligtvis bakom våra övriga reservationer, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall endast till reservation 8.

(Applåder)

Anf. 139 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Jag står självklart bakom Centerpartiets reservationer i detta betänkande, men för att spara tid yrkar jag bifall endast till reservationerna 1 och 5.

Sedan 1980-talet har utvecklingen i Sverige inneburit ökande klyftor i både befolkningstäthet och bnp per capita. Detta är en kombination av

trender som är historiskt unik. Vi ser ett nytt slags regionalt utanförskap som riskerar att hota sammanhållningen i samhället.

Avfolkningen i svenska kommuner är ett reellt problem. Under de senaste 40 åren har befolkningen sjunkit i nästan hälften av Sveriges kommuner. Låga befolkningstal försvårar upprätthållandet av samhällsfunktioner som skola, vård och polis. Dessutom kan mindre kommuner få svårt att rekrytera och behålla nödvändig kompetens. Detta gäller både inom det privata näringslivet och inom offentlig sektor.

Denna utmaning med ökande skillnader i både bnp per capita och befolkningstäthet kräver ett politiskt agerande om vi menar allvar med att hela landet ska leva. Globaliseringen har fört med sig mycket gott, men det finns också människor som inte får ta del av globaliseringen. Att kunna ge människor framtidstro är kanske det viktigaste regionalpolitiska beslut vi kan fatta i denna kammare.

Jag har under de senaste månaderna gjort en landsbygdsturné runt omkring i Sverige, från norr till söder. Det finns många likheter mellan olika landsbygder, men det finns ännu fler olikheter.

Det jag särskilt lagt märke till är den vanmakt och desperation som finns i Norrlands inland. Norrlands inland är oerhört vackert, men känslan av att staten och det offentliga har övergett folket i glesbygden går att ta på.

De kan inte förstå varför man inte ska kunna få bygga strandnära för att locka några få inflyttare till kommunen när man har fyra sjöar per person. De kan inte förstå varför man ska behöva åka fyra fem timmar för att föda barn eller få vård. De kan inte förstå hur vi menar att ökande drivmedelspriser ska få dem att åka kollektivt när det inte finns någon kollektivtrafik. De kan inte förstå varför polisen inte kommer när det pågår ett inbrott. De kan heller inte förstå varför staten vill ta ifrån dem rätten att bruka deras egen skog utan att betala för sig.

Om vi här i riksdagen inte kan fatta beslut som gör att människor i landsbygd och glesbygd känner sig delaktiga i samhällsbygget kommer slitningarna och konflikterna att öka i Sverige.

Fru talman! I detta betänkande om regional tillväxt finns en hel del bra förslag på hur utvecklingen skulle kunna vändas, men det är inte alls tillräckligt. Vi måste fortsätta leverera förslag som gör att hela landet kan leva.

Centerpartiet föreslår i detta betänkande att statliga jobb vid ut- och omlokalisering placeras utanför storstadsregionerna och tillväxtcentrumen. Regeringen har börjat med att omlokalisera en del av de 10 000 jobb som har skapats i Stockholm de senaste 15 åren, men det är inte tillräckligt. När man omlokaliserar statliga arbetstillfällen borde det ske till mindre städer och orter på landsbygden och inte till regionala tillväxtcentrum.

Det är inte bara statliga myndigheter som borde omlokaliseras, utan även statliga bolag borde decentralisera sin verksamhet. Centerpartiet vill att regeringen tydliggör det regionala ansvaret hos statliga bolag och myndigheter.

Vi har under flera år sett hur myndighetschefer centraliserar, trots att politiken vill någonting annat. Det har varit polisen, Domstolsverket, Lantmäteriet, Försäkringskassan, Skatteverket och Kronofogden – alldeles nyligen och fortfarande. Nu ska dessutom Arbetsförmedlingen lägga ned mer

än 130 kontor. Tror ni att denna nedläggning kommer att drabba städerna eller landsbygden?

Fru talman! Kommersiell och offentlig service är en självklarhet för de flesta i Sverige men inte för alla. I glesbygden fyller lanthandlarna en mycket viktig funktion. Centerpartiet vill göra det lättare för lanthandlare att bli ombud för statliga tjänster och statliga bolag, till exempel Postnord, Systembolaget och Svenska Spel. Frågan är viktig eftersom lokal service är en förutsättning för att en mindre ort på landsbygden ska kunna fungera.

I januariavtalet framgår att fler servicekontor ska inrättas i hela landet under mandatperioden. Detta är bra, men det får inte innebära att det blir en fortsatt flykt av statliga arbeten på landsbygd.

Fru talman! Jag har själv suttit med i referensgruppen till den kostnadsutjämningsutredning som nu är ute på remiss. Kostnadsutjämnningen är bara en liten del av det kommunala skatteutjämnningssystemet och kommer inte på något sätt att lösa alla problem för kommuner som har många äldre och ett sjunkande befolkningsunderlag, men det är ett steg i rätt riktning.

Förslaget, som har namnet *Lite mer lika*, tar större hänsyn till glesbygdens villkor och socioekonomiska förhållanden. Vi vet att det kommer att krävas mer för att kommunerna ska kunna möta den framtida samhällsutveckling som vi vet kommer.

Det finns också en parlamentarisk kommitté som har arbetat sedan 2017 med att utreda hur kommunerna ska kunna stärka sin kapacitet. Denna utredning har tagit namnet Kommunutredningen. Jag sitter även i denna utredning, tillsammans med utskottskollegan Åsa Eriksson. Utredningen ska analysera i vilken utsträckning kommunal samverkan, frivilliga kommunsammanslagningar, förändrade uppgifter, en asymmetrisk ansvarsfördelning och andra tänkbara åtgärder skulle kunna bidra till att stärka kommunerna för att möta framtiden.

Kommittén överlämnade ett delbetänkande i oktober 2017, och under förra året beslutade vi här i kammaren att införa en generell möjlighet till avtalsamverkan. Detta har tagits väl emot runt om i Kommunsverige. Utredningen ska lämna sitt slutbetänkande senast i oktober 2019 – alltså i år.

Fru talman! En fråga som Centerpartiet drivit under flera år handlar om återföring av medel från vind- och vattenkraft. Vi föreslår även i detta betänkande att man utreder frågan om hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan regionaliseras. Vi tycker att det är rimligt att landsbygden får ta del av de värden och vinster som skapas där.

Bredband och snabba uppkopplingar är en annan otroligt viktig landsbygdssatsning. I januariavtalet står att den digitala infrastrukturen i hela landet ska byggas ut. År 2020 ska 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 megabit per sekund, och alla ska ha stabila mobila tjänster av god kvalitet senast 2023.

Denna riksdag har ett par gånger tidigare försökt att lätta på strandskyddet, och nu blir det tredje gången gillt.

Strandskyddslagstiftningen ska enligt januariavtalet göras om i grunden genom ökad differentiering och ökat lokalt inflytande.

Ett avståndsbererat och färdmedelsoberoende reseavdrag ska också införas. Detta löser på inget sätt landsbygdens problem, men det är ett steg i rätt riktning.

Det finns en överenskommelse om att krav på bygglov för den som vill bygga till exempel ett kafé eller en restaurang på sin gård ska slopas. Det

ska även genomföras en utredning om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker.

Vägunderhållet – som är otroligt viktigt för landsbygden, särskilt när det gäller bärighet och tjälsäkring – ska också förstärkas.

Tillgången till högre utbildning i hela landet och möjligheterna till distansutbildning ska öka.

Enligt överenskommelsen ska vi också ta fram ett bondepaket som ska säkra jobb och tillväxt på landsbygden och stärka likviditeten och konkurrenskraften.

Vi ska också se över rättssäkerheten för markägare och företagare, och markägare ska enligt överenskommelsen få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten.

Det finns en hel del bra förslag på gång, men jag är väl medveten om att det behöver göras mer för att hela landet ska kunna leva.

Anf. 140 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Jag vet att jag inte kommer att bli populär om jag drar över tiden så här på kvällskvisten.

Betänkande NU8 heter *Regional tillväxtpolitik*, men om jag ska vara riktigt ärlig borde det heta *Avsaknad av regional tillväxtpolitik*.

Jag tänker låta er få några tillbakablickar från mina hemtrakter. Jag vet att några av er kommer att tänka: ”Nu kommer han att ge en snyftbild av vad som hänt på landsbygden.”

Det kanske blir så, men jag kan inte låta bli att ge er en bild av just landsbygden. Det är där jag bor och verkar, och jag har varit trogen min hemby hela den tid som jag traskat på denna jord.

Min hemby då? I mitten av 50-talet var vi nästan 100 personer i byn. I dag är vi åtta stycken som bor hela året i byn, och medelåldern är 68 år. Samma utveckling har drabbat de kringliggande byarna.

När jag var grabb kunde jag ta cykeln till fyra affärer om jag ville. Då menar jag två på den svenska sidan och två på den finska sidan. Jag måste i ärlighetens namn nämna att jag tvungen att båten och ro över älven de sista 300 meterna för att komma över på den finska sidan. Med cykelavstånd menar jag till den som låg längst bort, nio kilometer, från vårt hus. I dag har jag en affär på fyra mils avstånd, och den ligger norrut men saknar alla andra faciliteter som finns i centralorten söderut, Pajala, dit jag har sex och en halv mil.

Skolan låg tio kilometer bort, och vi hade två bussturer tur och retur till Pajala. I dag saknas kollektivtrafik helt, och den närmaste skolan finns i Pajala.

Vi hade nog lika många mjölkbönder i min hemkommun som vi har i hela länet i dag. Jag tror vi har en eller två kvar i dag som levererar mjölk till kommunen. Vi hade ett mejeri i Pajala fram till 1972. Givetvis har gårdarna blivit större, och mekaniseringen och automatiseringen har gjort sitt i utvecklingen.

En tid då det verkligen fanns framtidstro i byarna på landsbygden var när det fanns arbete att få och jordbrukspolitiken var nationell, och samhället såg inte oss glesbygdsbor som något som var i vägen för utvecklingen.

Vad var det då som hände i slutet av 60-talet och fram till början av 80-talet? Jo, alla skulle bort från landet. Storstäderna behövde arbetskraft.

Jag vet flera som har betalat ett högt pris för att klamra sig fast i hembyn och landsbygden. Man blev straffad för att man vägrade att flytta – man blev av med a-kassan i 30 dagar och så vidare. Jag vet hur några som hade varit en sväng till storstan för att jobba men vantrivdes och valde att flytta tillbaka till hembyn fick nedsättande kommentarer från myndighetspersoner som sade: Varför kommer du hit från ett fast arbete, hit till arbetslösheten för att njuta av samhället? Att de vantrivdes enormt och att längtan till byn var så stark betydde tydligen ingenting.

Jag menar givetvis inte att man enbart kan skylla på politiken för att det har blivit så glest i landsbygden. Men att man skulle ha överarbetat till regional tillväxt – jag vet inte vad jag ska säga.

Skogsbruket har betytt enormt mycket för stora delar av Sverige och framför allt landsbygden. Det finns byar där samtliga karlar fick sin inkomst från skogen på något sätt. Men automatiseringen har givetvis bidragit till det omvända när det gäller utvecklingen och det som hände sedan.

Fru talman! Utlokaliseringen av statliga jobb är något som det råder stor enighet om i riksdagen, och det är jättebra. Det är bara synd att sent ska syndaren vakna. Under den borgerliga regeringstiden ökade de statliga jobben i Stockholmregionen med över 8 000 arbetstillfällen, och med ungefär samma antal minskade statliga jobb i övriga delar av landet.

Nu har flera vaknat, även borgerliga partier. Men jag kan inte fatta vem som kom på den korkade idén att privatisera delar av Arbetsförmedlingen. Ingen kan väl påstå att de jobbcoacher som fanns var en briljant idé för de arbetslösa. Vi kan höra med dem hur det blev. Här har privatiseringsivern tagit över förnuftet, vill jag påstå. Jag vet att Arbetsförmedlingen inte har funkat klockrent, men det finns anledningar även till det.

Fru talman! Jag ska vara ärlig och säga att det faktiskt har kvittat vilken färg regeringarna har haft, för utvecklingen har gått åt samma håll i glesbygden, det vill säga åt fel håll.

Sjukvården då? Vad hände egentligen? Jag rekommenderar er att läsa Mats Wingborgs *Marknadiseringen av den svenska sjukvården – så gick det till*.

Att göra sjukvården till en marknad slår givetvis negativt i de glesbebyggda områdena. Jag vill att ni ska tänka tillbaka till när ni hörde ordet vårdkö första gången. När hörde ni det ordet först? Det som hände var att kommuner med urholkad befolkning och hög medelålder givetvis blev tvungna att höja skatterna. En person med 25 000 kronor i månadslön som bor i Pajala betalar 15 624 kronor mer i skatt per år än en person med samma lön som bor i Stockholm. Och skillnaden mot en som bor i Göteborg är 6 720 kronor per år. Lägg därtill att personen i kommunen med de högsta skatterna oftast har den sämsta samhällsservicen. Det är dyrast att ta sig till affären och dyrast att skjutsa barnen, om det nu råkar finnas sådana, till fritidsaktiviteter. De har de dyraste nätavgifterna. Ja, listan skulle kunna göras lång.

Innan jag går in på den positiva delen måste jag bara snudda vid budgeten som drog ned anslaget till Naturvårdsverket med 45 procent. Vilka drabbas av detta då? Det kan först och främst leda till att vandringsleder i fjällen blir sämre underhållna och i värsta fall stängda. Inte är det stadsturismen som drabbas. Här borde även mer pengar styras till att underhålla skoterleder i skogsbygder så att även de turistföretagen får nytta av anslaget.

Nog med gnäll, fru talman, nu ska jag ge en bild av vad som skulle kunna vara åtgärder som kan vända den negativa utvecklingen.

Skatteutjämnningen är givetvis något som inte fungerar till fullest i dag. Hur ska delar av de vinster som uppkommer från våra naturresurser mer komma dessa regioner till del?

Vi i Vänsterpartiet har väckt motioner tidigare om bygdemedel, mineralavgift, återbäring på vattenkraft och så vidare. Vi måste våga fatta beslut som gör att lite mer av vinsterna som skapas i dessa regioner återförs till landsbygden, för i dag ger man bort dessa naturresurser.

Mineralavgiften måste jag bara nämna lite till. Vänsterpartiet skulle gärna se att mineralavgiften skulle vara högre men degressiv, det vill säga att ju mer man förädlar, desto lägre skulle den kunna vara. Varför inte rent av en bonus–malus?

Sedan är det givetvis av största vikt att gruvor som finns eller kommer till ska ha långsiktiga ägare som ser till hela samhällsbilden och inte bara gruvans kortsiktiga vinster. Jag kan utveckla vår syn i debatten om mineraler som kommer i maj.

Nu när jag är inne på gruvindustrin kan jag bara inte låta bli att nämna att vi har haft en negativ befolkningsutveckling i min hemkommun i 50 års tid, undantaget året då gruvan öppnades och kördes igång. Som jag brukar säga: Tycka vad man vill om fakta ibland, men så var det med det i alla fall. Att det sedan slutade med en av Sveriges största industrikonkurser är också fakta i och för sig.

Livsmedelsförsörjningen då? Här är jag övertygad om att det skulle kunna skapas arbetstillfällen och levande landsbygd om vi nationellt skulle bestämma över vår jordbrukspolitik. Hur mycket vall har vi i träda som inte ger något i form av livsmedel? Det finns oändliga möjligheter till proteinodling via betande kreatur.

Skogens resurser då? Givetvis ska vi förädla det som skogen ger till max och så nära råvaran som möjligt. På så sätt skulle acceptansen för all exploatering av naturresurser bli något som förenar mer än skiljer oss åt. Då menar jag givetvis även upplevelsen av skogar som blivit skyddade av andra värden, men då måste man göra dem tillgängliga.

Fru talman! Det vore väl helt fel av mig om jag inte nämnde något positivt som faktiskt håller på att hända i synen på regioner som inte har de starkaste tillväxtsiffrorna.

Under förra mandatperioden började man faktiskt ta i saker som kan bli något positivt: landsbygdsprogrammet, livsmedelsstrategin, nationella skogsprogrammet och stöd till olika former av kommersiell service på landsbygden. Så kan det bli när en regering samarbetar med Vänsterpartiet. Men när regeringen nu gör upp med två borgerliga partier återstår det att se om skattesänkningarna till de mest välbärgade männen kommer att ge mer resurser till landsbygden. Det ska bli spännande att se.

Fru talman! Jag får inte glömma att yrka bifall till vår motivreservation 6 i beslutspunkt 3.

Anf. 141 ERIC PALMQVIST (SD) replik:

Fru talman! Jag har förmånen att ha flyttat till Birger Lahtis grannkommun. Som nybliven norrbottning sedan ungefär elva år tillbaka känner jag igen beskrivningen av Norrbotten. Jag har besökt Norrbotten mycket i min

ungdom och känner igen beskrivningen av landsbygdens problem. Många byar finns knappt längre. De är avfolkade.

För att backa bandet till 50-talet, där ledamoten Lahti började sin exposé, är det Socialdemokraterna som sedan dess, med stöd av Vänsterpartiet, har styrt Sverige mot denna utveckling. Det har spridit sig en kultur i röda Norrbotten att det är fult att driva företag och att äga. Man ska jobba i gruvan eller hos något stort bolag, men man ska inte själv vara entreprenör. Vi ser en skillnad där i dag, men historiskt sett har vi haft ett extremt ensidigt näringsliv. Detta har slagit hårt när automatiseringen, som ledamoten Lahti själv nämnde, har drabbat näringslivet. Detta gör att man har blivit sårbar.

Jag funderar på hur ledamoten Lahti ser på sitt eget partis del i den uppkomna situationen. Ni har ju faktiskt varit med och skapat detta samhälle under nästan 70 år, Birger Lahti.

Anf. 142 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Tack för frågan, som du slutade med, Eric Palmqvist!

Jag skulle vilja göra en rättelse först. Vi har aldrig suttit i regering. Vi har inte fått den förmånen då vi inte har fått så pass mycket stöd, men jag hoppas att det händer någon gång. När det gäller att vi skulle vara ett parti som inte är positivt till småföretag eller företagande kan du ladda ned vårt partiprogram från nätet och läsa hur det står till.

Att jag skulle vara tvungen att ta på mig kritiken från 70 års tid blir lite fel. Alla jordbrukare var företagare. I min familj har man varit företagare i skogsbranschen, och jag har söner som är företagare. Du träffar fel om du påstår att jag inte vill gagna småföretagande.

När det gäller att Vänsterpartiet skulle ta på sig en del av kritiken mot hur det blev nämnde jag i mitt anförande att det inte har hänt något, oavsett färg på regeringen, utan det har gått åt fel håll. Det finns säkert naturliga förklaringar såsom industrialiseringen som skedde och allt det, men jag tycker inte att det har överarbetats med regional politik.

Jag är glad över att Eric Palmqvists parti inte har varit med och styrt.

Anf. 143 ERIC PALMQVIST (SD) replik:

Fru talman! Ledamoten Lahti påpekar mycket riktigt att Vänsterpartiet inte har suttit i regeringen, men de har faktiskt agerat stödparti åt socialdemokratiska regeringar under 60–70 års tid, med några få avbrott.

Visst finns Vänsterpartiets politik att läsa på deras hemsida, men det är inte så länge sedan Vänsterpartiets egen partiledare satt i tv och tyckte att allt privat ägande kunde förstatligas. Jag vet inte om detta kan tolkas på annat sätt än att det är fult med eget ägande och att driva företag, för inte ens Socialdemokraterna skulle kunna komma på att allt ska förstatligas. Vilka incitament finns det då att driva företag? Vilka morötter? Vilka drivkrafter finns för den enskilde att driva företag ute på landsbygden med de risker det kan innebära om man från partiledarhåll säger att man vill förstatliga i princip allting?

Jag förstår inte detta, och jag ser fram emot ledamoten Lahtis förklaring.

Anf. 144 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Tack, Erik, för det korta replikskiftet!

Jag vill hävda att det är en lögn att vår partiordförande har sagt att allt ska privatiseras. Det har han aldrig sagt. Det syftas på att det står i vårt partiprogram att produktionsmedlen ska vara offentliga. Jag måste hålla med om att det är lite otydligt när det gäller produktionsmedlen.

Men i dag, Eric Palmqvist, drev ni igenom ett tillkännagivande om Telia. Ni är så pass ivriga att ni håller med om precis allt som Svenskt Näringsliv säger – att det är klart att Telia ska privatiseras. Vi kommer till den debatten i nästa vecka, men jag kan inte för mitt liv förstå att man i detta skede, då digitaliseringen är så viktig för framför allt landsbygden, gör ett tillkännagivande om att sälja Telia.

Det finns inga som helst tecken på att Telia skulle vara sämre i branschen eller att det sköts dåligt i dag, även om det fanns lite dåliga tider när det gäller länder som Uzbekistan. 37 procents ägande stör Sverigedemokraterna så mycket att de måste göra ett tillkännagivande om att avyttra Telia, men kom inte till mig och säg att det gagnar landsbygden att ta bort ägandet från Telia! Det tror jag är en missbedömning, fru talman.

Anf. 145 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! En liberal politik för regional tillväxt strävar efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätorter. Vi ska ta vara på de unika förutsättningar för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika delar av vårt land.

Grunden för vårt välstånd är och förblir företagande och ekonomisk utveckling. Liberalerna vill ge människor och företag över hela landet möjligheter att växa och utvecklas. På så sätt vill vi ta vara på hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter. De generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning och ett förbättrat företagsklimat behöver kombineras med regionala insatser.

De tre storstadsregionerna växer snabbast, liksom regionstäderna, medan de flesta av landets kommuner har dränerats på befolkning och arbetstillfällen när företag flyttat eller lagts ned. Detta har lett till ökade bördor samtidigt som den offentliga och privata servicen har försämrats. Värst har det varit för kommunerna i Bergslagen, Värmland, inre Norrland och östra Småland, som i flera fall blivit avfolkningsbygder.

Jag menar visserligen att urbanisering i grunden bygger på människors fria val. Samtidigt finns skillnader i förutsättningarna mellan att bo i en stad och att bo på landsbygden exempelvis vad gäller arbetsmarknadens strukturer och möjligheten att få ett arbete. För att människor själva ska kunna påverka sin situation behöver det därför också finnas förutsättningar att bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätorter för dem som vill det.

Fru talman! Om hela Sverige ska leva behövs det fler jobb. Fler jobb i växande företag innebär ökade skatteintäkter som i sin tur kan finansiera vår gemensamma välfärd.

För att människor och företag ska vilja bo och verka i hela Sverige är det viktigt att det finns tillgång till en fungerande grundläggande service på rimligt avstånd. Detta gäller såväl myndigheter som kommunal och

kommersiell service. I glesbygd har framför allt servicelösningar som bygger på lokala förutsättningar och samverkan med företagare och civilsamhället möjlighet att bli långsiktiga och bärkraftiga.

Varje företag eller organisation jag träffat de senaste åren säger exakt samma sak: Vi finner inte personal med rätt kompetens. En av vår tids största utmaningar är kompetensförsörjningen. För att säkra denna behövs satsningar på bland annat vuxenutbildning och yrkeshögskolan som är kopplade till den regionala arbetsmarknaden.

Fru talman! Vi liberaler är mycket nöjda med att vi genom 73-punktsprogrammet med Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet ska se till att såväl landsbygd och glesbygd som större städer ska kunna utvecklas.

Enligt överenskommelsen ska bland annat den digitala infrastrukturen i hela landet byggas ut. Målet ska vara att 95 procent av alla hushåll och företag ska ha tillgång till bredband om minst 100 megabit per sekund 2020 och att alla bör ha tillgång till stabila mobiltjänster av god kvalitet senast 2023.

Sedan vet jag också att strandskyddslagstiftningen varit ett stort bekymmer, exempelvis i mitt hemlän Värmland. Enligt överenskommelsen kommer strandskyddslagstiftningen att göras om i grunden. Bland annat dessa delar kommer vi liberaler att vara garanten för att värna och utveckla.

Fru talman! Som jag sa i början av mitt anförande strävar en liberal politik för regional tillväxt efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätorter. Liberalerna vill ta vara på de unika förutsättningarna för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika delar av vårt land.

Jag står givetvis bakom vår reservation, men för tids vinnande yrkar jag inte bifall till den.

Anf. 146 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! I dag debatterar vi näringsutskottets betänkande 8 om regional tillväxt. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Fru talman! Sverige är ett fantastiskt land men står också inför utmaningar. Under alltför många år har vi sett ett land med ökade klyftor, där stad har ställts mot landsbygd. Vi ska arbeta för ett Sverige som håller samman.

Arbetet för ett Sverige som håller samman berör hela landet. Det handlar bland annat om att välfärden ska komma alla till del, att alla människor – kvinnor och män, flickor och pojkar – ska känna delaktighet, ges möjligheter att delta i samhällslivet och kunna påverka sin livsmiljö och kunna forma sina liv utifrån sina förutsättningar oavsett var i landet de bor. Vi satsar därför nu på att bygga och rusta järnvägar, vägar och bostäder, så att människor kan bo, leva och arbeta i hela landet.

Det har under många år varit en stark centralisering i Sverige, och för den delen också i resten av världen. Det vi såg förra mandatperioden var att människor där ute i landet inte var nöjda med utvecklingen på landsbygden, och det var inte vi heller. Det var därför som vi fattade ett antal beslut för att göra det möjligt att bo och verka i hela landet. Men vi måste göra mer, vi har bara börjat – inte för att människor inte ska få flytta till storstäderna utan för att göra det möjligt för dem som faktiskt vill bo kvar

där de är födda, som jag till exempel. Det ska man kunna göra i hela Sverige.

I detta finns givetvis en fantastisk utvecklingspotential. Men då behövs det arbetstillfällen, tillgång till offentlig och kommersiell service, kompetensförsörjning, bredband och så vidare. Därför tillsatte vi en parlamentarisk landsbygdskommitté. Vi tog också fram en livsmedelsstrategi och ett skogsprogram. Vi genomförde ett fantastiskt kunskapslyft på alla olika nivåer när det gäller utbildning. Och vi gjorde jättestora satsningar på välfärden. Detta är saker som är viktiga för att det ska fungera överallt i vårt avlånga land.

Vi står även inför en grön omställning, vilket också ger fantastiska möjligheter för Sveriges landsbygder. Vi vet att vi i lantbruket kan producera mer livsmedel som har liten klimatpåverkan. Och skogen har stora möjligheter i den gröna omställningen. Skogen och lantbruket kan ge många fler arbetstillfällen och produkter i hela Sverige.

Besöksnäringen är en annan bransch som växer och som är viktig för hela Sverige, och där har vi också under den gångna mandatperioden gjort en hel del satsningar.

Fru talman! Det som sedan hände i december här i kammaren var att Moderaternas och Kristdemokraternas budget med stöd av Sverigedemokraterna gick igenom, vilket innebär drastiska neddragningar på många områden som direkt berör landsbygden. Det innebär till exempel en slakt av Arbetsförmedlingen. I dag har vi alla fått besked om hur många och vilka kontor som läggs ned ute i våra län. I Kronobergs län, som jag kommer från, kommer kontoren i Markaryd, Alvesta, Lessebo, Tingsryd och Uppvidinge att läggas ned. Man lägger alltså ned fem av åtta kontor i Kronobergs län. Så ser det ut i hela landet. Det vet alla ni som har bevakat denna fråga i dag. Det drabbar givetvis dem som behöver hjälpen mest.

Man funderar på hur ni tänkte när ni gjorde er budget på den där servetten. Detta drabbar inte bara de arbetslösa. Det är också arbetstillfällen som försvinner ute i dessa kommuner. Det är företrädesvis i de mindre kommunerna.

De gröna jobben tog man också bort i denna budget. Det var jobb som fanns där ute i landet och som också hjälpte till att få in människor i denna bransch, en bransch som skriker efter arbetskraft.

Nedsättningen av moms på naturguider försvinner. Och naturen ligger per definition på landsbygden, och givetvis också arbetstillfällena. Det handlar om pengar för att sköta naturreservat. Det är jobb som i stor utsträckning görs av entreprenörerna på landsbygden och som nu blir av med sina uppdrag. Det är ytterligare jobb som försvinner från landsbygden. Man kan fundera över det där med arbetslinjen.

Fru talman! Listan kan göras lång över hur M-KD-budgeten med stöd av SD påverkar landsbygden negativt.

Vi socialdemokrater vill fortsätta utlokalisera statliga jobb och inrätta fler servicekontor och kanske på något sätt försöka kompensera för alla de arbetsförmedlingskontor som nu läggs ned. Vi vill fortsätta satsa på lant-handlarna, så att butikerna kan finnas kvar ute i landet. Vi vill också fortsätta bygga bredband för att fortsätta med digitaliseringen. Det är givetvis något som all statlig, regional och kommunal verksamhet behöver jobba med. Det är också en utvecklingspotential för landsbygden.

Vi har nu äntligen en enhetlig regional nivå i hela landet. Vi har regioner i hela Sverige. Ett av deras uppdrag är att jobba med kompetensförsörjning, som är ett mycket viktigt arbete eftersom vi ser en mycket stor obalans på arbetsmarknaden. Det har vi hört här i talarstolen tidigare i dag.

Vi lägger också stora pengar på välfärden, som också är en viktig del för att hela Sverige ska kunna leva, växa och fungera. Vi arbetar helt enkelt för ett Sverige som håller samman.

(Applåder)

Anf. 147 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! I dag har miljö- och jordbruksutskottet och trafikutskottet haft möte med Klimatpolitiska rådet, som har kommit med den första rapporten efter att klimatlagen infördes. Ett av de budskap som Klimatpolitiska rådet har är att alla branscher ska vara med och bidra till att Sverige uppnår målet om nettonollklimatutsläpp 2045.

Regional utveckling kan sannerligen bli motorn i denna utveckling. Klimatomställningen gynnar företagandet och ger jobb i hela landet.

Moderna och utvecklade landsbygder är en förutsättning för att vi ska kunna möta framtidens utmaningar. Det handlar om klimatomställningen, men i konkreta ordalag också om livsmedel, vatten, biologisk mångfald, energi, naturturism, kulturlandskap, teknikutveckling med mera.

Sveriges landsbygder bjuder på ett rikt utbud av resurser och har samtidigt skiftande utmaningar och förutsättningar. Det finns verkligen en obalans mellan stad och land, och det är en stor skillnad i tillgång till arbetstillfällen, utbildning, offentlig service, kollektivtrafik, mobiltäckning och bredband. Ja, allt har nämnts i denna debatt. Men det är också stor skillnad mellan olika landsbygder i olika delar av landet.

”Hela landet ska växa”, står det i januariavtalet, som Miljöpartiet har kommit överens om med Socialdemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna. ”Vår politik ska komma hela landet till del”, står det.

Det finns många bra förslag i den politik som vi nu kommer att driva framöver. Inga statliga myndigheter ska lokaliseras till Stockholm. Vi ska bygga Norrbotniabanan, satsa på färdmedelsoberoende reseavdrag och ha en grön skatteväxling. Detta kommer att främja den regionala utvecklingen.

Fru talman! Vi är många som är engagerade för att landsbygdens orter ska ha kvar service och handel. Jag vill berätta om Adak, en liten by i norra Västerbotten. När jag var barn fanns det två dagligvarubutiker i Adak, en kiosk, en cykelhandlare, en bensinstation, en verkstad och posten, och säkert mer som jag inte kommer ihåg.

Nu tänker ni säkert att jag ska säga att det inte finns något kvar i Adak, och så kunde det ha varit. Men när handlaren skulle lägga ned gick byborna ihop. De bildade Adak Allehanda och driver butiken vidare. Många som tidigare av ren slentrian kört två mil för att handla på den lite större orten handlar nu i byns butik. Adak har nu också fått sin egen bränslestation. En av byborna sa till mig: Om vi hade haft biogas skulle vi nog ha satsat på det också.

Att främja den handlingskraft som finns på landsbygden är oerhört viktigt. Det behövs entusiasm och framåtanda, och vi behöver se den verkliga

Prot. 2018/19:69
28 mars

Regional tillväxtpolitik

bilden av landsbygden. Det behövs också en ny affärslogik i handelsföretagen, oavsett om det rör sig om dagligvaruhandel eller om mackar, för att den typen av handel ska överleva på landsbygden.

Jag hade, fru talman, om jag hade haft lite mer tid också gärna talat om hur mathantverket utvecklas starkt i Sverige. Eldrimner är själva hjärtat i det arbetet. I dag finns 3 500 mathantverkare i Sverige, och de siktar på att bli 10 000. Detta kommer att leda till att många olika jobb och yrken kommer att hitta hem runt om i hela vårt land.

Vi behöver verkligen utveckla landsbygdernas roll som motor för Sveriges omställning till ett klimatsmart och mer levande samhälle.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 april.)

*Jämställdhet och
åtgärder mot
diskriminering*

§ 13 Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2018/19:AU8
Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering
föredrogs.

Anf. 148 ERIK BENG TZBOE (M):

Fru talman! Låt mig inledningsvis konstatera att Moderaterna självfallet står bakom samtliga våra reservationer men att jag särskilt vill yrka bifall till reservation nr 4 inför nästa veckas votering.

Fru talman! Det kan inte ha undgått någon att det har stormat ordentligt i Sverige de senaste åren när det gäller jämställdhetspolitiken. Det kan inte ha undgått någon vilken tsunami av jämställdhetspolitiska krav som har förts fram i skenet av och till följd av metoo-rörelsen. Det är inte bara krav på ett mer jämställt samhälle som har förts fram, utan också krav på ett respektfullt bemötande oavsett kön och bakgrund i samhället.

Detta är mycket välkommet och en ordentlig ögonöppnare för dem som tidigare inte har sett de problem vi står inför. Men det är också något som kräver att politikerna förmår att agera, leverera och faktiskt forma en politik för ett mer jämställt samhälle i framtiden.

Den jämställdhetspolitiska debatten och striden har såklart sett olika ut genom Sveriges historia. Tidigare generationer, framför allt kvinnorna, har slagits för rösträtt, rätt till utbildning och rätt att arbeta. Sverige är i dag i mångt och mycket ett föregångsland, med mycket att vårda och mycket att fortsätta utveckla.

Vi har ett mer eller mindre jämställt parlament och en snudd på helt jämställd regering, vilket vi har haft i flera omgångar. Vi saknar än så länge bara en kvinnlig statsminister. Vi ser hur svenska kvinnor vinner alltmer mark i toppositioner, som chefer och börs- vd:ar. Vi ser hur vi i vissa sektorer har helt jämställda löner och hur kvinnor i vissa sektorer till och med tjänar mer än män. Sverige är också ett av de länder i världen som har absolut starkast sysselsättning bland kvinnor.

Detta har gjorts möjligt genom en politik av olika kulörer genom Sveriges historia. Man har både byggt en välfärd som gör det möjligt för kvinnor att arbeta och genomfört reformer som gör det möjligt för kvinnor att göra karriär. Ny forskning som bedrivits de senaste åren visar tydligt hur Sverige drar ifrån andra jämförbara länder när det gäller kvinnors löner och kvinnors möjlighet att göra karriär, baserat på marknadsekonomiska reformer som genomförts. Exempelvis RUT-tjänster frigör tid och möjliggör för fler kvinnor att göra karriär även om man fortfarande lever i ett delvis ojämnt land.

Men det finns mycket kvar att göra och att prioritera. Vi ser också många nya problem växa fram. Vi ser en helt ny företeelse i Sverige, fru talman: Vi har i vissa områden mer eller mindre reguljära moralpoliser, som reglerar kvinnors rörlighet och möjlighet att vara sig själva och uttrycka sig i det offentliga rummet.

Vi ser i alltför många städer hur kvinnor inte vågar gå ut ensamma på kvällen, hur man knyter näven i fickan runt nycklarna, håller telefonen i den andra och fejkar ett samtal för att våga gå hem. Medan jag som man väljer den kortaste vägen hem på kvällen väljer man som kvinna den säkraste vägen. Och vi ser inte minst fortfarande ett stort problem i samhället med sexuella trakasserier.

Normer måste fortsätta att förskjutas, men det krävs också ett faktiskt politiskt agerande som är kraftfullt. Polisen måste få befogenheter och resurser att bryta ned de problem vi ser.

Är det då detta vi prioriterar i Sverige just nu? Nej, kanske inte. Min uppfattning, fru talman, är att regeringen är alldeles för besatt av jämställdhetsmyndigheter och kvotering, i stället för att ta itu med de stora och viktiga frågorna.

Fru talman! Låt mig mer specifikt få djupdyka i några av de ärenden vi har att hantera i kväll. Sverige har de senaste åren utvecklat ett starkt arbete, med ett starkt engagemang runt om i vårt avlånga land, både för att bekämpa hedersförtryck och hedersrelaterat våld och för att stärka kvinnor i utsatta positioner som utsätts för våld i nära relationer genom att ge dem ett bättre stöd.

Länsstyrelsen i Östergötland har i mer än tio års tid bedrivit ett arbete med utgångspunkt i ett särskilt uppdrag mot just hedersrelaterat våld och förtryck. Vi moderater skulle vilja se att detta arbete blev permanent, vilket vi också har föreslagit. Men regeringen väljer tyvärr att skjuta detta på framtiden, vilket vi tycker är mycket olyckligt. Det är en väl fungerande verksamhet som förtjänar att få ett permanent uppdrag för att kunna fortsätta utveckla detta till gagn för hela Sverige.

Detsamma gäller Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala, fru talman, som utvecklat ett starkt arbete med kunskapsuppdrag, metodutveckling, utbildning, information, kunskapssammanställningar och analys av forskningsbehov, för att säkerställa ett mer effektivt och bättre arbete mot våld i nära relationer. När Jämställdhetsmyndigheten inrättades varnade vi för att arbetet vid Nationellt centrum för kvinnofrid riskerade att skadas, vilket vi också ser hända nu när delar av dessa ansvarsområden flyttats över till Jämställdhetsmyndigheten.

Fru talman! Det är ingen hemlighet att Moderaterna och vissa andra partier inte ville se Jämställdhetsmyndigheten inrättas över huvud taget. Det är inte heller någon hemlighet att den budget som gick igenom, som lagts fram av Moderaterna och Kristdemokraterna, också hade som ambition att avveckla Jämställdhetsmyndigheten.

Vår uppfattning är fortfarande att det vore mycket bättre att prioritera arbetet på riktigt i stället för att bedriva detta i myndighetsform. Men det som framför allt oroar oss är att delar av det mycket viktiga arbete som bedrivs på Nationellt centrum för kvinnofrid naggas i kanten när det i stället samlas i Jämställdhetsmyndigheten. Vi önskar att man skulle renodla det uppdraget avsevärt för att garantera att de framsteg som ändå har gjorts också kan bevaras.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis kort beröra den diskrimineringslag som Sverige har haft ett antal år. Med den höjdes ambitionerna kraftigt i svenskt anti-diskrimineringsarbete, men den har nu ett antal år på nacken. Vår uppfattning är att vi skulle behöva göra en bred översyn av diskrimineringslagen och utreda om den faktiskt har gett de resultat som vi önskade. Det önskar vi också att denna kammare kan gå med på, fast vi inser att vi inte har majoritet just nu för det förslaget.

Vi står, som sagt, bakom samtliga våra reservationer, men vi vill särskilt yrka bifall till reservation nr 4.
(Applåder)

Anf. 149 EBBA HERMANSSON (SD):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att vi i Sverigedemokraterna naturligtvis står bakom samtliga våra reservationer, men av respekt för allas tid kommer vi att yrka bifall endast till reservation nr 1 och reservation nr 10.

Förra veckan publicerade SVT en dokumentär om den numera framlidna artisten och skådespelerskan Josefin Nilsson. Många med mig blev oerhört upprörda över de uppgifter som kom fram i dokumentären och väldigt förskräckta över det fruktansvärda öde som Josefin gick till mötes.

Josefin beskrivs i dokumentären som en person full av livskraft och som kunde sjunga högt och skratta högt – hon var liksom fullt ut. Sedan hände det som inte får hända men som ändå händer alltför ofta. Josefin träffade en gränslös man, en man som misshandlade både med ord och med slag och som var hänsynslös och grym. Det är en man som borde ha stoppats innan det var för sent. Josefin fick betala med sitt liv, för hon utsattes för en man som åsamkade henne sådana skador att hon aldrig läkte.

Tyvärr är inte Josefins fall unikt. Våld i nära relationer är långt ifrån ett nytt fenomen, och inte ens i det upplysta och jämställda landet Sverige år 2019 är siffran noll. Bakom hemmets lyckta dörrar råder den bistra verkligheten, nämligen att våld i nära relationer fortfarande är ett problem. Det är ett problem som skördar liv i Sverige varje år.

Det förvånar nog ingen här inne att det ofta är kvinnor som utsätts av män, men det förekommer naturligtvis våld även i andra konstellationer. Oavsett vem som utsätts måste samhället sätta stopp här och nu. Jag har inte alla svar på hur detta bäst görs, men jag är beredd att göra allt som

krävs. Det är viktigt att kunna bredda sina perspektiv för att se nya lösningar och för att komma till rätta med det här problemet, som skördar liv varje år.

Många av dessa lösningar kommer att handla om rent preventiva åtgärder. Vi kan inte och ska inte bara arbeta reaktivt. Med det sagt vill jag dock vidhålla att även det som kommer efter, det vill säga straffet, är en viktig komponent, om än inte den enda. Det är viktigt inte för att i första hand avskräcka utan för att vi från samhällets sida då markerar att vi står på den brottsutsattas sida och att vi tar brottets karaktär på allra största allvar.

Det kan nämligen inte vara rimligt, fru talman, att en gärningsman slipper ett kännbart straff medan offret får betala det ultimata priset. I ett rättssamhälle som Sverige måste det stå en dyrt att utsätta andra människor för våld. Det måste kosta att låta andra lida av de konsekvenser som ens gränslöshet, respektlöshet och tillkortakommanden orsakar. Låt oss aldrig hålla våldsverkare om ryggen, utan låt oss ständigt ha deras offer i minne när vi här inne beslutar om vilka straffsatser vi vill se.

Men det är självfallet så, vilket jag redan nämnt, att även andra åtgärder måste till. Vi måste ha fokus på det preventiva arbetet för att vi på ett värdigt sätt ska kunna möta de kvinnor som annars riskerar att gå samma öde som Josefins till mötes. Där spelar Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet en viktig roll. NCK driver bland annat den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen. Dit kan kvinnor som har utsatts för våld, övergrepp och/eller sexuella trakasserier vända sig för att få råd och stöd. Kvinnofridslinjen är öppen dygnet runt och bemannas av sjuksköterskor och specialutbildade socionomer som har minst fem års yrkeserfarenhet.

Inte sällan är det till just Kvinnofridslinjen som den utsatta vänder sig allra först. Den senaste tiden har samtalen också ökat, varför det är så viktigt att NCK kan fortsätta bedriva den viktiga verksamhet som de redan har. Jag är väldigt glad över att det finns fler partier som har insett samma sak.

Fru talman! Våld i nära relationer är ett verkligt jämställdhetsproblem som ska mötas med kraftiga motåtgärder. Samhället måste tydligt markera och agera mot de personer som utsätter andra människor för våld och som tycker sig ha rätten att förstöra andra människors liv. I det avseendet ska det heller aldrig spela någon roll vem gärningsmannen är, om denne är känd eller okänd, eller vilka omständigheter denne själv påstår ligga till grund för sitt agerande.

I min värld finns det inga förmildrande omständigheter, för till syvende och sist är det ett aktivt val att lyfta sin hand för att slå. Det är ett aktivt val att med ord eller handling misshandla någon. Och som vi alla vet får alla handlingar konsekvenser, eller de borde åtminstone få det. Jag kan lova här i dag, fru talman, att jag kommer att göra allt som står i min makt för att det ska bli så.

(Applåder)

Anf. 150 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! I en nyligen publicerad tillsynsrapport där polisens och åklagarens handläggning har granskats konstateras att brottsutredningar läggs ned, trots att det i många fall finns ytterligare åtgärder att vidta. Som ett exempel nämns att i vart tredje fall har den misstänkte gärningsmannen inte ens hörts. Samma rapport visar att det är långa handläggningstider,

vilket försvårar möjligheten att brottet klaras upp. Det skiljer dessutom stort beroende på var i landet du bor.

Europarådets expertgrupp Grevio tar också upp problemet med de långa handläggningstiderna och få fällande domar i sin rapport, som också nyligen publicerades. De uppmanar Sverige att vidta åtgärder inom rättsväsendet för att säkerställa en effektiv handläggning och utredning av alla brott mot kvinnor. De pekar också på att bristerna har påverkat förtroendet för rättsväsendets möjligheter att utreda.

De brister som påtalas är oerhört allvarliga. Det finns metoder och rutiner, men de följs inte. Och dessa ärenden prioriteras inte. Man kan lite uppgivet undra om det är någon som bryr sig.

Framsteg har skett. Det finns rutiner och metoder för omhändertagande efter sexuella övergrepp. Insatser görs för en förbättrad samverkan. Sjukvården, polisen och övriga rättsväsendet har satsat på att utbilda sin personal om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Men utan en tydlig ledning som erkänner problem och som tydligt prioriterar detta kommer det även fortsättningsvis att bero på om man möter rätt person om brottet kommer att utredas ordentligt.

Två poliser ryckte ut efter Jenny Örns larmsamtal till SOS Alarm mitt under pågående våldtäkt. Mannen grips på brottsplatsen, och kvinnan genomgår läkarundersökningar som visar tydliga skador. Mannen häktas inte och frias efter tre månader. Kvinnan stämde i stället för ringa narkotikabrott. Oklarheter kring när provet togs och om det ens är hennes har gjort att det åtalet nu är nedlagt. Denna våldtäkt handlar inte om en ord-mot-ord-situation. När ord står mot ord kan det vara svårt att leda något i bevis. Men det finns stödbevisning från det inspelade samtalet till SOS Alarm. Det finns bilder, och det finns provtagningar som gjordes direkt efter våldtäkten. Men utredarna förhörde inte ens Jenny om de uppgifter som de menade sänkte hennes trovärdighet och som de angav som anledning till att målet lades ned. Sammantaget finns det många frågetecken kring rättsväsendets agerande i detta fall.

Fru talman! Var femte kvinna i Sverige och var tjugonde man har någon gång i sitt liv utsatts för allvarligt sexuellt våld. Det visar studien *Våld och hälsa*, en undersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet och kopplingen till ohälsa. Studien presenterades av Nationellt centrum för kvinnofrid våren 2014. I undersökningen framkommer en tydlig koppling mellan utsatthet för våld och psykisk och fysisk ohälsa, inte bara direkt vid våldstillfället utan även långt senare i livet.

I en kartläggning från 2014 bedömer Brottsförebyggande rådet att var fjärde kvinna är utsatt för brott i en nära relation. Av de drygt 5 miljoner kvinnor som lever i Sverige innebär det att ofattbara 1 250 000 kvinnor någon gång i livet kommer att vara utsatta i hemmet av personer som säger sig älska dem – på en plats och i en relation där man trodde att man var trygg. Merparten av dessa anmäler inte, för vem bryr sig?

I fredags släpptes dokumentären om Josefin Nilsson – en fantastisk artist som med sin röst och sin livsglädje underhållit och skänkt så många människor glädje och tröst, men också en människa med ett levnadsöde som delas av så många: där pojkvän blir förövare, där hårda ord blir till hot, blir till slag, blir till skador på både kropp och själ, där livet helt enkelt blir till ett helvete. I Sverige finns tusentals och åter tusentals personer som delar de erfarenheterna. De lever med minnen av övergrepp eller lever

fortfarande mitt i det inferno som livet blir när någon närstående begår dessa övergrepp. Josefins berättelse är inte bara Josefins. Den är identisk med många kvinnors vardag. Hennes berättelse kryper under skinnet just för att den är personlig och inte går att komma undan.

För dig som lever mitt i en sådan situation finns Kvinnofridslinjen. Den har öppet dygnet runt. Samtalet kostar ingenting och syns inte på telefonräkningen. Dit kan du ringa om du vill tala med någon om dina upplevelser eller om det är något som du vill fråga om. De som tar emot ditt samtal är socionomer eller sjuksköterskor, vana att möta människor i kris eller svåra livssituationer. De har tystnadsplikt. Du kan vara anonym. Du säger bara det du själv vill och orkar. Numret är 020-50 50 50. De finns där för dig, och de bryr sig.

Fru talman! Att det är enskilda människor som Jenny och Josefin som betalar det högsta priset för övergrepp de är utsatta för står utom alla tvivel. Det är dessa kvinnor som står helt utan skydd när dessa fall inte blir prioriterade eller utreds av personer som inte har kunskap om vad som händer vid våld i nära relationer eller vid våldtäkter. Konsekvenserna följer med hela livet, och det är ett högt pris enskilda kvinnor får betala.

För ett bra bemötande och rättssäker hantering krävs för det första tydligare ledning och prioritering av arbetet inom rättsväsendet, för det andra att metoder och rutiner faktiskt följs. För det tredje måste det finnas kompetens kring våldsutsatthet. Det krävs också resurser för att möta dessa behov. Det förebyggande arbetet för att förhindra våldet är självklart helt avgörande, och det är ett arbete som måste pågå parallellt med allt annat.

Nationellt centrum för kvinnofrid har en viktig roll och funktion i det här arbetet, med både Kvinnofridslinjen och sitt arbete för att med fakta och kunskap bidra till bättre metoder och rutiner i många verksamheter och med sin kunskap ta fram kurser till yrkesutbildningar för alla dem som kommer att möta utsatta människor i sitt framtida arbete. Det är ett ovärderligt och systematiskt arbete NCK gör. Centerpartiet anser att deras verksamhet ska få långsiktiga förutsättningar och återfå sitt nationella uppdrag som kunskaps- och resurscentrum. Det har vi drivit på för, och vi kommer att fortsätta driva på för det.

Utöver frågan om enskilda människors utsatthet är rättstryggheten viktig som ett helt avgörande fundament i en rättsstat och demokrati. Till det kommer också stora kostnader för allt det som våldet orsakar. Förutom enskilda människors ekonomi, som ofta blir sönderslagen, orsakar våldet kostnader i sjukvården, i rättsväsendet, i uteblivet yrkesarbete – i allt det som vi gemensamt skapar och bygger upp.

Jag lät för många år sedan riksdagens utredningstjänst titta på vad det finns för studier över vad ojämställdhet kostar. Utredningstjänsten konstaterade då att det finns få studier över just kostnaderna. Det finns många studier om jämställdhet och bristen på jämställdhet, men bara ett fåtal med ekonomiskt perspektiv, till exempel gällande lönsamhet i företag, samhällets tillväxt eller kvinnors inkomster. Det är alltså mycket få studier som behandlar vad bristen på jämställdhet kostar för både individer och samhälle.

Ekonomen Nicholas Stern publicerade 2006 en uppmärksamman rapport. Rapporten beskriver ett scenario där följderna av den globala uppvärmningen mäts i pengar – inte för att det är det största problemet vad det kostar, utan för att ha bra underlag för beslut som måste fattas. Men de

samlade kostnaderna för ett icke jämställt samhälle är fortfarande i stort sett en vit fläck på både forskarnas och politikernas karta. För att snabbare kunna åstadkomma förändringar är det viktigt att frågan får en grundlig belysning ur ett nationalekonomiskt perspektiv. Politiken behöver oberoende siffror på vad ojämställdheten kostar, inte bara för Jenny och Josefin, utan för staten, för samhället och för alla individer. Med en sådan rapport får vi underlag för att, förutom den mänskliga aspekten, också visa på att det är ekonomiskt motiverat att göra mycket mer åt ojämställdheten.

Fru talman! Av den anledningen yrkar jag bifall till Centerpartiets reservation 2, men jag står självklart bakom alla våra reservationer och särskilda yttranden. Vi kommer att fortsätta detta viktiga arbete, för vi bryr oss.

Anf. 151 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Vi debatterar arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 8, *Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering*. Jag yrkar bifall till vår reservation nr 8.

Fru talman! Våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem och har förödande samt långtgående konsekvenser både för de individer som drabbas och för samhället i stort. Det finns inga fredade zoner. Våldet finns i alla länder och samhällsskikt och bygger på en ojämn fördelning av makt, både i hemmet och i samhället. Våldet och dess uttryck är allt som oftast komplext och mångfasetterat.

Det uppskattas att ca 25 procent av den kvinnliga befolkningen i Sverige under sin livstid kommer att utsättas för våld av en gärningsperson de har haft eller har en relation till. Våld är maktutövning, och även om det i högre grad är kvinnor som drabbas av relationsvåldet är även män utsatta. Sett till statistiken gällande våld generellt i samhället finns det dock tydliga indikatorer på att kvinnor i större utsträckning än män blir utsatta för våld av en gärningsman de har en relation till och som de tror att de kan lita på.

Det är viktigt att ha ett brett synsätt gällande bakomliggande faktorer till varför våld i nära relationer uppkommer och utförs. Det är naturligt att söka enkla svar på ett omfattande och söndrande samhällsproblem. Det är dock av största vikt att inte använda förklaringsmodeller där endast individens gärningar hamnar i fokus. I dagens debatt är det enkelt att prata om våldets utförare som personer med svår beroendeproblematik eller psykisk sjukdom, men det riskerar att flytta fokus från det strukturella perspektiv som måste tas i beaktande när det gäller våld. Vidare är inte heller kvinnoförtryck betingat av en viss kultur eller vissa traditioner.

Våld mot kvinnor i nära relationer har sina rötter i den rådande samhällsstrukturen, där det finns en given över- och underordning kopplad till kön. I arbetet med att förhindra att kvinnor utsätts för våld av sin partner behöver man gå till botten med vad som skapar våldsamma beteenden. Det finns många föreställningar och förutfattade meningar kring både vem som slår och vem det är som drabbas. Genom att förskjuta diskussionen till att handla om dem som utsätts bromsar man möjligheterna att förhindra våldet. Därför är det mer intressant att undersöka och utforska varför män väljer att slå och inte varför kvinnor väljer att stanna i en våldsam relation. Det våldspreventiva arbetet måste utvecklas och trappas upp i Sverige. Om

insatser endast satsas på omsorg och omvårdnad för dem som utsätts kommer vi inte att komma till rätta med våldets utbredning och konsekvenser. Det är endast genom preventivt arbete våldet kan minska i samhället.

I arbetet med att bekämpa våld mot kvinnor får inte kvinnor och män som utsätts för våld i samkönade relationer hamna i skymundan. Det samma gäller kvinnor och män som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Därför behöver breda och stora insatser på området genomföras, och det är politikens skyldighet att behandla våldet som det folkhälsoproblem det är.

Fru talman! Det våld som förekommer i samkönade relationer är ofta osynligt och uppmärksammas inte i samma utsträckning som andra former av våld i nära relationer. Hbtq-personer söker inte heller hjälp i samma utsträckning som andra, och detta är ofta tätt sammankopplat med att vård och stöd många gånger utgår från ett heteronormativt perspektiv.

Jag beklagar att utskottet verkar vara tillfreds med den kartläggning som Socialstyrelsen för närvarande genomför och inte ser att det finns ett trängande behov av mer kunskap och kompetens på området för att komma till rätta med våldsutsattheten för hbtq-personer.

Jag anser att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning med fokus på att kartlägga våldsutsattheten för hbtq-personer samt återkomma med förslag på åtgärder.

Vidare kan jag konstatera att brottsofferjourer tar ett stort ansvar för personer som utsätts för våld. I dag är kvinnor som utsätts för våld av en annan kvinna i en nära relation välkomna på kvinno- och tjejjourer. När det kommer till transpersoner ser det dock olika ut från jour till jour, och många transpersoner väljer att inte söka sig till tjej- och kvinnojourerna. För män som utsätts för våld av en annan man i en nära relation är möjligheterna till stöd mycket begränsade.

Vänsterpartiet ser mot denna bakgrund ett behov av en generell kompetenshöjning bland myndigheterna och att hbtq-begreppet inlemmas i analyser och åtgärdsplaner från start.

Fru talman! Varje år dödas 13 kvinnor av sin tidigare eller nuvarande partner. Vänsterpartiet har under flera års tid lagt fram förslag i riksdagen om att tillsätta en haverikommission som ska se över varje fall där en kvinna mördats eller misshandlats till döds av en närstående man. En liknande lagstiftning infördes 2007 när det gäller barn som dödas av närstående. Därför var det positivt att riksdagen beslutade att även dödligt våld mellan närstående vuxna ska utredas. Syftet med utredningsverksamheten ska vara att ge underlag för förslag till åtgärder som förebygger att kvinnor och män utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående personer. Alla fall av dödligt våld ska omfattas oavsett kön på offer eller förövare.

Mäns våld mot kvinnor är det grävsta uttrycket för den ojämlika fördelningen av makt mellan könen. Många kvinnor har antingen egna erfarenheter av fysisk, psykisk eller sexuell misshandel eller känner någon som har det. Var femte vuxen kvinna i Sverige har någon gång i sitt liv utsatts för allvarligt sexuellt våld. Att bekämpa mäns våld mot kvinnor är en av de viktigaste feministiska frågorna.

Vänsterpartiet har under lång tid drivit på för att sätta stopp för mäns våld mot kvinnor. Det handlar om allt från lagstiftning om barnnäktenskap till förebyggande insatser och långsiktig finansiering av kvinnojourernas viktiga arbete. Hösten 2017 trädde kvinnor och icke-binära världen över fram under metoo och vittnade om den sexism och de sexuella trakasserier och övergrepp som män utsatt dem för. I Sverige har över 70 000 kvinnor gett sina vittnesmål, och berättelserna fortsätter att forsa fram. Metoo är en revolution som visar på behovet av en lång rad politiska förändringar. I grund och botten handlar det om att få ett slut på mäns överordning. Makt måste flyttas, vilket tätt hänger samman med ekonomisk jämlikhet mellan män och kvinnor.

Kampen och arbetet fortsätter. Brinn för alla som har blivit utsatta. Brinn för Josefin.

Anf. 152 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Jag vill inleda med att säga att jag står bakom alla reservationer från Kristdemokraterna, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservationerna 6 och 10.

Fru talman! Den regering vi har i dag kallar sig för en ”feministisk regering”. Det är en beteckning som för mig mest framstår som plakatpolitik. I verkligheten finns i dag stora områden som nuvarande regering mer eller mindre negligerar. Det gäller exempelvis hedersvåldet som breder ut sig. Unga killar och tjejer hotas och trakasseras på grund av att de vill leva sina liv i frihet och göra egna val. De går med ständig rädsla. Och de är många.

I en undersökning i Stockholm nyligen visade det sig att var tionde elev lever under hedersnormer. Det är skrämmande siffror. Det är flera i varje klass. De menar att de inte kan gifta sig med vem de vill. 7 procent uppger att de dessutom utsatts för våld av sin familj eller släkt. Tyvärr slutar våldet ibland i tragiska dödsfall.

Vi vet också att flickor förs bort, ut ur Sverige, för tvångsgifte. Flickorna är förtvivlade, men knappt någon kan räkna med att få någon som helst hjälp. Vi hör om flickor som könsstympas och som behöver vård för att återställa sina skador. Det är skador som inte bara är fysiska utan också ger psykiska men för livet.

Vi kristdemokrater har nu i flera år lagt fram förslag i riksdagen om att flera olika åtgärder behöver vidtas för att förebygga det hedersrelaterade våldet. En del i detta är att få till en särskild brottsrubricering i brottsbalken så att våldet tas på allvar och synliggörs. Jag hoppas att vi också snart får se detta. Regeringen har talat om detta, och jag hoppas att vi snart får se en sådan lagstiftning.

Vi har också föreslagit, och lagt medel till detta i våra budgetar, till något som i Storbritannien kallas Forced Marriage Unit. Det är en enhet inom polisen som i samarbete med UD skulle kunna förebygga att någon med tvång förs ut ur Sverige för att bli bortgift. Denna enhet finns i Storbritannien, och när jag besökte enheten framkom att de har tillgång till flera olika lagliga medel att ingripa med till stöd för utsatta flickor. Man kan till exempel häkta föräldrar som inte kan presentera sin dotter för enheten inom 24 timmar.

I Sverige har vi inte sett något av detta. Justitieministern har återkommande sagt, bland annat i en interpellationsdebatt jag hade med honom i december 2015, att det är svårt att genomföra. Nyligen i en frågestund var det också svårt, men nu sa man att man jobbar med frågan. Min fråga till regeringspartierna är: Hur lång tid ska det ta innan det finns sådan enhet mot tvångsgifte?

Fru talman! Jag tror att vi alla är överens om att vi måste göra allt för att komma åt våld i nära relationer. Många av oss har i dagarna sett dokumentären om Josefin Nilssons öde. Dokumentären var drabbande och visade på hur lite vi gör för att skydda och även lagföra våld mot kvinnor. Vi kan inte acceptera att 7 procent av befolkningen utsätts för brott i en nära relation.

Regeringen tog under 2016 fram nya mål för jämställdhetspolitiken, vilka vi sedan beslutade om i riksdagen. Vi kristdemokrater menade att det var synd att delmålet Mäns våld mot kvinnor blev så snävt. Vi menar att våld i samkönade relationer inte fanns med. Det var också något som flera remissinstanser påpekade. Jag förstår därför inte varför regeringen valde att utelämna den delen.

Vänsterpartiet menar i en reservation att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning med fokus på att kartlägga våld som förekommer i samkönade relationer. Jag kan hålla med om att detta bör få mer fokus. Det är tråkigt att regeringspartierna osynliggör detta våld i sina jämställdhetsmål.

Fru talman! I den tidigare alliansregeringen där Kristdemokraterna ingick gjordes stora satsningar på jämställdhet. Vi satsade – historiska – över 2 miljarder kronor på olika jämställdhetsinsatser under vår tid. Det var konkreta projekt till stöd för ökad jämställdhet. Nuvarande regering har bestämt sig för att i stället lägga fokus och pengar på en jämställdhetsmyndighet. Vi tycker det är sorgligt att man har bestämt sig för att ta medel från konkreta verksamheter som hjälper utsatta kvinnor för att lägga på en myndighet.

Vi lyssnade på kritiken från remissinstanserna, men regeringen gjorde uppenbarligen inte det.

Statskontoret föreslog till exempel att man skulle pröva att ha en mindre delegation som kunde hålla ihop olika insatser, något som vi från Kristdemokraterna stöttade och tyckte att man borde pröva. Men det regeringen gjorde var att ta pengar från prostitutionenheten i Stockholm, från Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala och från länsstyrelsen i Östergötland, som jobbar mot hedersvåld.

Nu vet vi inte om Östergötland får kvarstå med ett nationellt uppdrag mot hedersvåld. Efter januariöverenskommelsen vet vi inte heller om Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala kommer att få fortsatt stöd.

Såväl moderater och kristdemokrater som sverigedemokrater ifrågasätter regeringens prioritering. Centerpartiet har i en kommittémotion föreslagit att Uppsala ska få långsiktiga förutsättningar för sin verksamhet men stöder inte det nu, här i betänkandet, utan nöjer sig med ett särskilt yttrande. Vi hade kunnat säkra verksamhetens framtid här i dag, men nu ska samarbetspartierna avvakta och se.

Den så kallade feministiska regeringen lägger alltså hellre pengar på administration än på konkret verksamhet riktad till utsatta kvinnor. Jag beklagar att Liberalerna och Centerpartiet står bakom detta beslut.

Fru talman! Kvinnors situation på arbetsmarknaden är viktig för kvinnors ekonomi och för kvinnors pensioner men också för samhällsekonomin. Kvinnors andel i arbetskraften är hög i Sverige, och flera länder i Europa vill följa det exemplet för att stärka sina ekonomier.

När statsministern häromdagen var på toppmöte i EU antogs en deklaration med rådsslutsatser om sysselsättning, tillväxt och konkurrenskraft. Det dokumentet, som regeringen hade varit med och tagit fram, innehöll inte ett enda ord om kvinnors betydelse på arbetsmarknaden. Den så kallade feministiska regeringen försökte inte ens få in ett enda ord om kvinnor på arbetsmarknaden i detta EU-dokument.

Satsningar på kvinnors företagande lyser också med sin frånvaro i denna regering. Likaså satsningar på att förhindra diskriminering och missgynnande av gravida och föräldralediga, något som Diskrimineringsombudsmannen lyft fram. Uppsägning och hot om uppsägning drabbar många kvinnor som är gravida och föräldralediga. Vi anser att regeringen borde göra en kartläggning av detta för att se vad som kan göras.

Fru talman! Det finns mycket mer att tala om när det gäller jämställdhetsarbetet, men min tid är ute. Min slutsats är att det finns en hel del övrigt att önska på jämställdhets- och diskrimineringsområdet. Jag hoppas att vi snart har en ny regering som kan göra de satsningarna.

(Applåder)

Anf. 153 MARIANNE PETERSSON (S):

Fru talman! Vi behandlar arbetsmarknadsutskottets betänkande AU8 *Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering*.

Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget och avslag på samtliga reservationer.

Det har länge hävdats att jämlikhet är tillväxtens motsats, men forskningen är tydlig och visar tvärtom att jämlikhet är bra för tillväxten. Utan växande klyftor hade Sveriges tillväxt varit hela 20 procent högre mellan 1990 och 2010, konstaterar OECD.

Det finns många förklaringar till detta. När klassklyftorna växer innebär det att de flesta får sämre ekonomi. Hjulén börjar snurra långsammare när människor har mindre pengar att röra sig med. Det skapar en oro som gör att människor mår sämre, studerar mindre och producerar mindre. Det bästa sättet att skapa ett framgångsrikt samhälle är alltså mindre klyftor, mer jämlikhet och mer jämställdhet.

Fru talman! I SCB:s rapport *Skilda världar?* kan man läsa om de demografiska skillnader som finns mellan olika grupper i Sverige. Det är skillnad mellan högutbildade och lågutbildade, mellan inrikes och utrikes födda och mellan boende på olika ställen.

Skillnaden i medellivslängd mellan kvinnor och män är 3,2 år högre för kvinnor. Kvinnornas medellivslängd är 84,6 medan männens är 81,4. Men även inom detta finns det stora skillnader, och de största skillnaderna i medellivslängd hittar man när det gäller skillnader i utbildningsnivå. Med en längre eftergymnasial utbildning är medellivslängden 87,3 år för kvinnor och 84,9 för män. Medellivslängden blir lägre och lägre ju kortare utbildning man har. Lägst är den för dem med förgymnasial utbildning. Där är den 82,2 år för kvinnor och 78,8 år för män. Det är alltså en skillnad på ca 5 år för kvinnor och ca 6 år för män beroende på utbildningsnivå.

De som har högre utbildning har också betydligt fler friska år. Vad som är alarmerande är att för lågutbildade ökar inte medellivslängden utan tvärtom. För lågutbildade kvinnor minskar den. Vad beror det på? SCB skriver: ”De senaste årens utveckling tyder på ökade sociala skillnader i medellivslängdens förändring.”

Detta innebär att kampen mot ökade klyftor och för bättre arbetsmiljö, tryggare anställning och mindre stress inte bara handlar om lön. Det handlar om våra liv. I dag är alldeles för många anställningar otrygga och korta, och tjänster som borde vara tillsvidareanställningar blir bara allmän visstid – särskilt inom välfärd, handel och hotell och restaurang, alltså i de branscher som är kvinnodominerade och har lägst löner. I de här branscherna jobbas det också mycket på obekvämtid. Bara 40 procent av kvinnorna i arbetaryrken jobbar enbart dagtid. Detta ökar risken att kvinnorna tar det största ansvaret för det obetalda hemarbetet.

Fru talman! Målet för svensk jämställdhetspolitik är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma sina liv.

Formella hinder eller sociala aspekter ska inte hindra kvinnor från att ha samma möjligheter som män att vara aktiva samhällsmedborgare och forma villkoren för beslutsfattande. En jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män inom samhällets alla sektorer är självfallet inte någon garanti för att den reella makten fördelas jämnt mellan könen, men det är en avgörande förutsättning för att maktutövningen ska kunna förändras i jämställd riktning. Det behövs också en jämnare fördelning av de ekonomiska resurserna. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män måste utjämnas.

Men även om skillnaderna i lön försvinner är inte problemet löst. Många kvinnor har otrygga anställningar. Men vet inte från den ena dagen till den andra om man har jobb nästa dag. Otrygga anställningar innebär också att du inte vågar klaga på din lön, din arbetsmiljö eller eventuella trakasserier. Gör du det riskerar du att inte få mer jobb. Kvinnor i låglöneyrken jobbar också ofta ofrivillig deltid, och har du lyckats få en heltid kan arbetsgivaren utan problem minska din tjänst – så kallad hyvling – med lägre inkomst som följd. Detta begränsar dessa kvinnors möjlighet att ha makt över sina liv.

Fru talman! Man beräknar att ca 100 000 drabbas av hedersrelaterat våld och förtryck. Detta kan vi aldrig acceptera. I den sakpolitiska överenskommelsen som slöts mellan Centern, Liberalerna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet betonas att hedersrelaterad brottslighet och förtryck ska förebyggas, förhindras och straffas.

Vår statsminister var i förra veckan tydlig med att han vill skärpa tonen när det handlar om hedersbrott. Han sa: Det hör inte hemma här. Det kväver människors frihet att inte få välja själv hur du ska röra dig i samhället, vem du umgås med, är kär i, vill gifta dig med. Det är en kraftig begränsning av människors frihet. Det är inte Sverige.

Han sa också att vi har gjort för lite under lång tid och att frågan ska bekämpas med skärpta straff så att den som begår brott med hedersmotiv ska dömas extra hårt men också genom attitydförändringar och ökad kunskap.

Våldet och förtrycket innebär allvarliga kränkningar av kvinnors och flickors rätt till kroppslig integritet och självbestämmande över sexualitet, barnafödande, relationer, utbildning och ekonomi. Det bygger på starka patriarkala och heteronormativa föreställningar och riktas även mot unga män, pojkar och hbtq-personer.

Att förstå hedersförtrycket är en förutsättning för att kunna arbeta med frågan. Såväl utsatta som yrkesverksamma och andra berörda personer behöver ha kunskap, rådgivning och stöd på området.

Fru talman! Sverige ska vara ett land där alla människor erkänns för vilka de är, får rätt att definiera sig själva och har tillgång till lika rättigheter och möjligheter och där skyddet mot diskriminering är en av hörnstenarna för de mänskliga rättigheterna.

För att nå dit behöver det bedrivs ett kontinuerligt arbete med att förebygga diskriminering i alla dess former. Ingen människa ska diskrimineras på grund av till exempel etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning, ålder eller könstillhörighet.

Trots detta finns ändå människor som dagligen möts av fördomar och som därmed riskerar att diskrimineras. Det kan till exempel handla om arbetsgivarens fördomar mot personer med funktionsvariationer, ålder eller kön. Det kan handla om personer som blir diskriminerade på grund av etniskt ursprung eller sexuell läggning.

För snart två år sedan tog riksdagen beslut om förändringar i diskrimineringslagen som innebär att arbetet med aktiva åtgärder inom arbetslivet och på utbildningsområdet ska omfatta samma diskrimineringsgrunder som diskrimineringsförbuden. Detta är en av flera komponenter för att motverka diskriminering.

Anf. 154 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Vi har ju inte någon jämställdhetsminister här i dag i debatten, och heller inte ordföranden i utskottet, men jag är tacksam att Marianne Pettersson finns här och kan svara för regeringspartierna.

Marianne Pettersson talar mycket om jämställdhetsmålen. I mitt anförande hade jag en fråga om mäns våld mot kvinnor. Hur ser Marianne Pettersson på att samkönade relationer inte finns med i dessa delmål?

En annan fråga handlar om Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala. Där har vi fått lämna en reservation eftersom vi inte kan få några garantier för dess fortlevnad och för att satsningar för stärkta långsiktiga förutsättningar för verksamheten ska kunna ske.

När Jämställdhetsmyndigheten skulle inrättas var man i Uppsala och fick då dra ned på verksamheter och säga till dem att de fick dra ned på det ena och det andra. Vi var väldigt oroliga. En del av verksamheten är tack och lov kvar, men vi känner en stor oro för framtiden i fråga om hur det ska gå för Nationellt centrum i Uppsala. Skulle Marianne Pettersson kunna ge någon kommentar till det?

Anf. 155 MARIANNE PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågorna.

Frågan om våld i samkönade relationer finns med i den nationella strategin. Det gäller inte bara att bekämpa mäns våld mot kvinnor, utan det handlar också om våld i nära relationer, hedersrelaterat våld, våld mot män

och pojkar och om hbtq-personers utsatthet för våld. Alla dessa grupper finns med i detta.

När det gäller verksamheten i Uppsala har jag inga andra uppgifter än att den ska fortsätta.

Anf. 156 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Det är ju bra att även samkönade relationer och det våld som finns i nära relationer finns med i strategin, men vi hade ändå velat se att det var tydliggjort i delmålen. Det tycker jag att vi fortfarande saknar.

När det gäller Nationellt centrum för kvinnofrid får vi väl följa det hela väldigt noggrant. Det kan vara bra för regeringen att veta att vi kommer att bevaka vilka resurser man kommer att få.

Jag tänkte avslutningsvis ställa en fråga om en annan sak som jag tog upp tidigare, som jag har tjatat ganska mycket om här i parlamentet: Forced Marriage Unit, som det heter på engelska. Jag tycker att det är ett väldigt bra uttryck. Det är en enhet som kan jobba direkt för att se till att man inte förs ut ur landet och blir bortgift. Vad jag har förstått finns någonting liknande denna modell även i Norge.

Hur ser Socialdemokraterna på detta förslag? Är det någonting som man kommer att kunna se under detta år? Kommer det att läggas något förslag? Statsministern har sagt att vi ska skärpa tonen och skärpa straffen, men jag har inte sett så jättemycket konkret.

Anf. 157 MARIANNE PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! När det gäller hedersbrott talar man om ny lagstiftning som ska gälla från 2022. Där kommer frågorna att utredas mellan 2019 och 2021. Det handlar om att få mer kunskap om frågorna, att reglerna för utvisning kan skärpas och att skyddet för utsatta ska förbättras. Jag kan inte mer om det. Detta är det enda jag har fått veta, och det är ju ganska nytt.

Det är otroligt viktigt att frågan hela tiden hålls i fokus. Detta är ju människor som verkligen behöver vårt stöd och skydd, så jag kommer också att hålla ögonen på denna fråga.

Anf. 158 ERIK BENGTZBOE (M) replik:

Fru talman! Jag tar vid där ledamoten Pethrus avslutade.

Fru talman! Efter fyra år av att regeringspartierna har negligerat, åsidosatt och relativiserat problemen med hedersvåld och hedersbrott har man nu lovat att det ska göras förändringar. Tonläget har höjts, fick vi höra i debatten.

Vi har också blivit tillsagda att det ska till en straffskärpning, men först 2022. Varför vill regeringspartierna vänta fyra år med en välbehövlig lagstiftning? Varför ska de 100 000 ungdomar som i dag lever under hedersförtryck vänta i fyra år?

Anf. 159 MARIANNE PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Det är riktigt som ledamoten säger: Denna fråga har diskuterats för lite. Det har gjorts för lite insatser tidigare, och detta uttryckte även statsministern i den intervju där han talade om straffskärpning.

Vi har inte tillräckligt mycket kunskap om dessa frågor. Det har inte gjorts tillräckligt mycket utredningar. Det behöver göras. Det handlar ju inte bara om flickor och kvinnor utan även om det vi talade om tidigare – om män, pojkar och hbtq-personer. Allt detta måste finnas med i lagstiftningen så att alla får det skydd de förtjänar.

Anf. 160 ERIK BENG TZBOE (M) replik:

Fru talman! Jag har förståelse för att Socialdemokraterna känner att de inte har tillräckligt mycket kunskap. Det är mycket möjligt att så är fallet. Det är också mycket möjligt att hela regeringen inte har tillräckligt mycket kunskap. Jag kan också konstatera – även om det är en sen timme som vi är här och har denna jämställdhetspolitiska debatt – att den jämställdhetspolitiska ministerns parti inte ens är representerat i debatten.

Sanningen är att det redan finns utrett hur en straffskärpning skulle kunna se ut. Det finns också bättre alternativ som skulle ge ännu bättre resultat än en straffskärpning. Om man faktiskt vill se hårdare straff skulle man behöva en separat brottsrubricering för hedersvåld och hedersbrott för att se till att garantera att man verkligen får hårdare straff för denna typ av brott. Detta motsätter sig regeringen, om jag förstår det hela rätt.

Vi behöver också se till att garantera att de förövare som begår brotten inte bara får korrekta straff i egenskap av att de döms utan att de också, i den mån de är utländska medborgare, kan utvisas från landet. Jag undrar hur regeringen ställer sig till detta.

Det finns ju faktiskt underlag att fatta beslut på. Det finns ju möjlighet att vidta mer långtgående och mer effektiva åtgärder än vad statsministern föreslår med sitt nya, skärpta tonläge, som man skulle kunna vidta avsevärt mycket tidigare än 2022.

Anf. 161 MARIANNE PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Det känns tryggt att det finns bra kunskap här i riksdagen. Det har ju visat sig att det finns stora brister i kunskapen om hedersbrott, hur dessa drabbar och vem det drabbar fullt ut.

När det gäller straffskärpningen har det ju aviserats att det kommer att bli en egen brottsrubricering som dessa brott kommer att hanteras under och som kommer att finnas med när man ska titta på den nya lagstiftningen.

Anf. 162 MARIA NILSSON (L):

Fru talman! Timmen är sen, men sällan har det känts så angeläget att debattera jämställdhet som i dessa dagar när vi fortfarande bearbetar dokumentären om Josefin Nilssons liv.

Hon levde med en man i offentligheten som utsatte henne för både fysisk och psykisk misshandel, men offentligheten valde att blunda, valde att vända bort blicken.

När vi ser tillbaka säger vi: Hur kunde vi inte göra något? Varför reagerade inte massmedierna, opinionen, mannens arbetsgivare och så vidare? Det här hände 1997–1998, för drygt 20 år sedan. Det är länge sedan men ändå alldeles nyss.

Vi kan argumentera att vi inte förstod, att vi inte visste bättre, att metoo kom först långt senare. Men Sverige 1997 var definitivt ett land som höll jämställdhetsfanan högt, ett land som gärna talade eller kanske snarare predikade om vikten av jämställdhet i bistånd och vikten av jämställdhet i internationella samarbeten. Och vi hade redan infört den första pappamånaden. Visst är det länge sedan, men tanken dröjer kvar att våra handlingar inte svarade upp till självbilden av oss som ett föregångsland i jämställdhetsfrågor.

Vi kan inte vrida historien tillbaka. Men vi kan lära av historien, och det måste vi göra i frågor som rör mäns våld mot kvinnor men också i andra frågor som rör jämställdhet och diskriminering.

Jag vill inte att någon annan ska stå i den här talarstolen om 20 år, ungefär som vi gör nu, och säga att vi inte förstod omfattningen av till exempel hederskulturen i Sverige 2019. Det är en av anledningarna till att Liberalerna har motionerat om ett sjätte jämställdhetspolitiskt mål som just syftar till att synliggöra jämställdhet i integrationen.

Fru talman! Hbtq-personer är fortfarande människor som löper större risk än andra att utsättas för diskriminering och inte få sina rättigheter tillgodosedda. En strategi kan inte minst så här dags på dagen låta torr och tråkig, men rätt implementerad kan den vara alldeles underbar. Faktum är att strategier ligger till grund för det arbete som görs från statens sida.

Den nationella strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck, som togs fram under alliansregeringen, behöver uppdateras. Vi vill därför att en ny nationell hbtq-strategi tas fram för fortsatt arbete för lika rättigheter.

Vilka är det som ska agera mot våld, trakasserier, hederskultur och diskriminering om inte vi som befinner oss i den här byggnaden? Det är här som ansvaret finns. Det är här som ansvaret ska utkrävas.

Avslutningsvis: Vi står bakom alla Liberalernas reservationer, men för att spara tid yrkar jag bifall bara till reservationerna 3 och 9.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 april.)

§ 14 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2018/19:54 Nya skatteregler för ägarskiften mellan närstående i fåmansföretag

2018/19:3045 av Tony Haddou m.fl. (V)

2018/19:3046 av Hampus Hagman m.fl. (KD)

med anledning av prop. 2018/19:56 Nya EU-regler om aktieägares rättigheter

2018/19:3042 av Ola Johansson och Martina Johansson (C)

2018/19:3043 av Mikael Eskilander m.fl. (SD)

2018/19:3048 av Mats Green m.fl. (M)

Prot. 2018/19:69
28 mars

med anledning av prop. 2018/19:62 Aktivitetsgrad i fondförvaltning
2018/19:3047 av Jakob Forssmed m.fl. (KD)

med anledning av prop. 2018/19:71 Genomförandet av barnrättsdirektivet
och några andra straffprocessuella frågor
2018/19:3044 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)
2018/19:3049 av Jonny Cato Hansson och Helena Vilhelmsson (C)

§ 15 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 27 mars

2018/19:157 Fler lärare

av *Johanna Rantsi* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 27 mars

2018/19:407 Ökat hat mot kristna i Turkiet

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:409 Svenskt bistånd till verksamheter med kopplingar till terrorism

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2018/19:410 Finansiering av Gaaltije

av *Cassandra Sundin* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2018/19:411 Behöriga lärare

av *Lars Beckman* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2018/19:412 Säkrande av bevis genom förhör i tid

av *Margareta Cederfelt* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:413 Ansvar för 20 000 bortglömda

av *Hans Hoff* (S)

till statsrådet Annika Strandhäll (S)

2018/19:414 Fri kultur

av *Lotta Finstorp* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2018/19:416 Nekad ersättning för skada i jobbetav *Thomas Morell* (SD)till statsrådet *Annika Strandhäll* (S)**2018/19:417 Obligatoriska samtal**av *Martina Johansson* (C)till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)**2018/19:418 Anmälningar mot lärare**av *Jimmy Loord* (KD)till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)**2018/19:419 Undantag för spel på kredit**av *Jonas Andersson* i Linköping (SD)till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)**2018/19:420 Domen mot Nasrin Sotoudeh i Iran**av *Anders Österberg* (S)till utrikesminister *Margot Wallström* (S)**2018/19:421 Stöd till de iranska människorättsaktivisterna**av *Fredrik Malm* (L)till utrikesminister *Margot Wallström* (S)**2018/19:422 Mänskliga rättigheter i Iran**av *Azadeh Rojhan Gustafsson* (S)till utrikesminister *Margot Wallström* (S)**2018/19:423 Tillgång till bank-id**av *Ulla Andersson* (V)till statsrådet *Per Bolund* (MP)**2018/19:424 Ordningsvakter med kopplingar till nazistiska organisationer**av *Linda Westerlund Snecker* (V)till statsrådet *Mikael Damberg* (S)**2018/19:429 Kontanter som betalningsmedel hos statliga myndigheter**av *Ulla Andersson* (V)till statsrådet *Per Bolund* (MP)**2018/19:426 Målsättningen om antalet polisanställda 2024**av *Johan Forssell* (M)till statsrådet *Mikael Damberg* (S)**2018/19:427 Skärpta straff för våldtäkt**av *Johan Forssell* (M)till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)**2018/19:432 Indrivning av skadestånd**av *Markus Wiechel* (SD)till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)**2018/19:431 HPV-vaccin till pojkar**av *Markus Wiechel* (SD)till socialminister *Lena Hallengren* (S)**2018/19:433 Kriminaliseringen av terrorfinansiering**av *Markus Wiechel* (SD)till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)**2018/19:430 Kallande av Irans ambassadör till UD**av *Markus Wiechel* (SD)till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

Prot. 2018/19:69
28 mars

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 20.04.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.54,
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.53,
av talmannen därefter till och med § 12 anf. 137 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 3 Äldre frågor.....	2
Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU13	2
Anf. 1 ULRIKA HEINDORFF (M)	2
Anf. 2 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	4
Anf. 3 SOFIA NILSSON (C)	5
Anf. 4 MICHAEL ANEFUR (KD)	7
Anf. 5 BARBRO WESTERHOLM (L).....	9
Anf. 6 MATS WIKING (S).....	11
Anf. 7 MICHAEL ANEFUR (KD) replik	12
Anf. 8 MATS WIKING (S) replik.....	13
Anf. 9 MICHAEL ANEFUR (KD) replik	13
Anf. 10 MATS WIKING (S) replik.....	13
Anf. 11 KARIN RÅGSJÖ (V).....	14
Anf. 12 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP)	15
(Beslut fattades under § 9.).....	17
§ 4 Riksrevisionens rapport om investeringsstödet till särskilda boenden för äldre.....	17
Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU14	17
Anf. 13 ULRIKA HEINDORFF (M)	17
Anf. 14 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	18
Anf. 15 SOFIA NILSSON (C)	18
Anf. 16 KARIN RÅGSJÖ (V).....	19
Anf. 17 MICHAEL ANEFUR (KD)	20
Anf. 18 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	21
Anf. 19 BARBRO WESTERHOLM (L).....	22
Anf. 20 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	23
(Beslut fattades under § 9.).....	23
§ 5 Trafiksäkerhet.....	23
Trafikutskottets betänkande 2018/19:TU7	23
Anf. 21 ELIN GUSTAFSSON (S)	23
Anf. 22 STEN BERGHEDEN (M).....	25
Anf. 23 THOMAS MORELL (SD).....	27
(forts. § 7).....	29
Ajournering	29
Återupptaget sammanträde	29
§ 6 Frågestund.....	29
Anf. 24 TREDJE VICE TALMANNEN	29
<i>Statens ägande av Telia och den nationella säkerheten</i>	<i>29</i>
Anf. 25 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	29
Anf. 26 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	30
Anf. 27 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	30
Anf. 28 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	30
<i>Arbetsmiljöbrister i äldreomsorgen.....</i>	<i>30</i>
Anf. 29 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD).....	30
Anf. 30 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	31

Anf. 31 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD).....	31
Anf. 32 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	31
<i>En jämställd arbetsskadeersättning.....</i>	<i>31</i>
Anf. 33 SOLVEIG ZANDER (C).....	31
Anf. 34 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	32
Anf. 35 SOLVEIG ZANDER (C).....	32
Anf. 36 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	32
<i>Nedläggningen av Arbetsförmedlingens kontor.....</i>	<i>32</i>
Anf. 37 ULLA ANDERSSON (V).....	32
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	33
Anf. 39 ULLA ANDERSSON (V).....	33
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	33
<i>Regionala skillnader i beviljandet av personlig assistans.....</i>	<i>33</i>
Anf. 41 PIA STEENSLAND (KD).....	33
Anf. 42 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	34
Anf. 43 PIA STEENSLAND (KD).....	34
Anf. 44 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	34
<i>Kunskap i barnomsorg och skola om kroniska sjukdomar.....</i>	<i>34</i>
Anf. 45 LINA NORDQUIST (L).....	34
Anf. 46 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	35
Anf. 47 LINA NORDQUIST (L).....	35
Anf. 48 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	35
<i>Säkerhetsaspekter av statligt ägande i Telia.....</i>	<i>35</i>
Anf. 49 MATHIAS TEGNÉR (S).....	35
Anf. 50 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	36
Anf. 51 MATHIAS TEGNÉR (S).....	36
Anf. 52 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	36
<i>Flytten av Sidas huvudkontor.....</i>	<i>36</i>
Anf. 53 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	36
Anf. 54 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	37
Anf. 55 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	37
Anf. 56 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	37
<i>Ökat antal sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa.....</i>	<i>37</i>
Anf. 57 JULIA KRONLID (SD).....	37
Anf. 58 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	38
Anf. 59 JULIA KRONLID (SD).....	38
Anf. 60 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	38
<i>Gruvnäringens förutsättningar.....</i>	<i>39</i>
Anf. 61 LINDA YLIVAINIO (C).....	39
Anf. 62 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	39
Anf. 63 LINDA YLIVAINIO (C).....	39
Anf. 64 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	39
<i>Konfessionella friskolor.....</i>	<i>40</i>
Anf. 65 JIMMY LOORD (KD).....	40
Anf. 66 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	40
Anf. 67 JIMMY LOORD (KD).....	40

Anf. 68 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	40	Prot. 2018/19:69
<i>Missbruket av ROT och RUT</i>	41	28 mars
Anf. 69 HELÉNE BJÖRKLUND (S).....	41	-----
Anf. 70 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	41	
Anf. 71 HELÉNE BJÖRKLUND (S).....	41	
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	41	
<i>Kinesiskt industrispionage</i>	42	
Anf. 73 PÅL JONSON (M).....	42	
Anf. 74 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	42	
Anf. 75 PÅL JONSON (M).....	42	
Anf. 76 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	43	
<i>Rapport om framtida sysselsättning och invandring</i>	43	
Anf. 77 MAGNUS PERSSON (SD)	43	
Anf. 78 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	43	
Anf. 79 MAGNUS PERSSON (SD)	43	
Anf. 80 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	43	
<i>Statlig närvaro i hela landet</i>	44	
Anf. 81 PER ÅSLING (C).....	44	
Anf. 82 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	44	
Anf. 83 PER ÅSLING (C).....	44	
Anf. 84 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	45	
<i>Sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa</i>	45	
Anf. 85 BJÖRN PETERSSON (S).....	45	
Anf. 86 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	45	
Anf. 87 BJÖRN PETERSSON (S).....	46	
Anf. 88 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	46	
<i>Lärarnas arbetsmiljö</i>	46	
Anf. 89 JOHANNA RANTSI (M)	46	
Anf. 90 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	46	
Anf. 91 JOHANNA RANTSI (M)	46	
Anf. 92 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	47	
<i>Måttfull marknadsföring av spel</i>	47	
Anf. 93 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD)	47	
Anf. 94 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	47	
<i>Konsumentskydd och hållbar konsumtion</i>	48	
Anf. 95 OLA MÖLLER (S)	48	
Anf. 96 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	48	
<i>Finansieringen av familjeveckan</i>	48	
Anf. 97 ANN-SOFIE ALM (M).....	48	
Anf. 98 Statsrådet ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	49	
<i>Stängningen av Arbetsförmedlingens kontor</i>	49	
Anf. 99 JOHAN ANDERSSON (S).....	49	
Anf. 100 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	49	
<i>Jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda</i>	50	

Anf. 101 JOSEFIN MALMQVIST (M).....	50
Anf. 102 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	50
§ 7 (forts. från § 5) Trafiksäkerhet (forts. TU7).....	50
Anf. 103 ELIN GUSTAFSSON (S) replik.....	50
Anf. 104 THOMAS MORELL (SD) replik	51
Anf. 105 ELIN GUSTAFSSON (S) replik.....	51
Anf. 106 THOMAS MORELL (SD) replik	52
Anf. 107 MIKAEL LARSSON (C).....	52
Anf. 108 JESSICA THUNANDER (V)	54
Anf. 109 MAGNUS JACOBSSON (KD)	56
Anf. 110 HELENA GELLERMAN (L)	57
Anf. 111 EMMA BERGINGER (MP)	59
(forts. § 10).....	61
Ajournering.....	62
Återupptaget sammanträde.....	62
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 27 mars	62
KrU13 Frågor om konstarterna och film	62
SkU7 Riksrevisionens rapport om investeringssparkonto	64
SkU8 Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel	64
SkU10 Inkomstskatt	64
SkU14 Skatteförfarande och folkbokföring	66
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	68
SoU13 Äldre frågor	68
SoU14 Riksrevisionens rapport om investeringsstödet till särskilda boenden för äldre	69
§ 10 (forts. från § 7) Trafiksäkerhet (forts. TU7)	71
Anf. 112 STEN BERGHEDEN (M) replik	71
Anf. 113 EMMA BERGINGER (MP) replik.....	72
Anf. 114 STEN BERGHEDEN (M) replik	72
Anf. 115 EMMA BERGINGER (MP) replik.....	73
Anf. 116 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	73
Anf. 117 EMMA BERGINGER (MP) replik.....	74
Anf. 118 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	74
Anf. 119 EMMA BERGINGER (MP) replik.....	75
Anf. 120 PATRIK JÖNSSON (SD)	75
(Beslut skulle fattas den 3 april.).....	77
§ 11 Näringspolitik	77
Näringsutskottets betänkande 2018/19:NU7	77
Anf. 121 MATTIAS JONSSON (S).....	77
Anf. 122 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	79
Anf. 123 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	82
Anf. 124 HELENA LINDAHL (C).....	83
Anf. 125 MATTIAS JONSSON (S) replik	86
Anf. 126 HELENA LINDAHL (C) replik	86
Anf. 127 MATTIAS JONSSON (S) replik	86
Anf. 128 HELENA LINDAHL (C) replik	87
Anf. 129 LORENA DELGADO VARAS (V)	87

Anf. 130 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	89	Prot. 2018/19:69
Anf. 131 LORENA DELGADO VARAS (V) replik	90	28 mars
Anf. 132 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	90	-----
Anf. 133 LORENA DELGADO VARAS (V) replik	91	
Anf. 134 CAMILLA BRODIN (KD)	91	
Anf. 135 ARMAN TEIMOURI (L)	92	
Anf. 136 LORENTZ TOVATT (MP)	94	
(Beslut skulle fattas den 3 april.)	95	
§ 12 Regional tillväxtpolitik	95	
Näringsutskottets betänkande 2018/19:NU8	95	
Anf. 137 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M)	95	
Anf. 138 ERIC PALMQVIST (SD)	98	
Anf. 139 PETER HELANDER (C).....	99	
Anf. 140 BIRGER LAHTI (V).....	102	
Anf. 141 ERIC PALMQVIST (SD) replik	104	
Anf. 142 BIRGER LAHTI (V) replik.....	105	
Anf. 143 ERIC PALMQVIST (SD) replik	105	
Anf. 144 BIRGER LAHTI (V) replik.....	106	
Anf. 145 ARMAN TEIMOURI (L)	106	
Anf. 146 MONICA HAIDER (S).....	107	
Anf. 147 MARIA GARDFJELL (MP).....	109	
(Beslut skulle fattas den 3 april.)	110	
§ 13 Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering.....	110	
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2018/19:AU8.....	110	
Anf. 148 ERIK BENGTZBOE (M).....	110	
Anf. 149 EBBA HERMANSSON (SD)	112	
Anf. 150 ANNIKA QARLSSON (C).....	113	
Anf. 151 CICZIE WEIDBY (V).....	116	
Anf. 152 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	118	
Anf. 153 MARIANNE PETTERSSON (S).....	120	
Anf. 154 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	122	
Anf. 155 MARIANNE PETTERSSON (S) replik.....	122	
Anf. 156 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	123	
Anf. 157 MARIANNE PETTERSSON (S) replik.....	123	
Anf. 158 ERIK BENGTZBOE (M) replik	123	
Anf. 159 MARIANNE PETTERSSON (S) replik.....	123	
Anf. 160 ERIK BENGTZBOE (M) replik	124	
Anf. 161 MARIANNE PETTERSSON (S) replik.....	124	
Anf. 162 MARIA NILSSON (L).....	124	
(Beslut skulle fattas den 3 april.)	125	
§ 14 Bordläggning	125	
§ 15 Anmälan om interpellation	126	
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	126	
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 20.04.....	128	